

MEESTERSCHAP DOOR SAMENWERKING

Een onderzoek naar de wederzijdse wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten

**Naam: Caroline Titulaer
Studentnummer: 2098102
Datum: juli 2012
Begeleid door: Jos Bergkamp**

**Master Special Educational Needs (M SEN)
Fontys Opleidingscentrum Speciale
Onderwijszorg
Leerroute: Remedial Teaching**

“More so than other occupations, teaching is an open-ended activity”

(Flinders, 1988, geciteerd door Hoogeveen, 1999, p. 54)

VOORWOORD

Tijdens de studie Master SEN aan de Hogeschool Fontys heb ik veel geleerd over leer- en gedragsproblemen en het maken van handelingsplannen. Ik kwam steeds meer tot de overtuiging dat voor het slagen hiervan een goede samenwerking tussen alle partijen van belang is. Vanuit deze behoefte is het idee voor dit onderzoek ontstaan. Tijdens dit onderzoek heb ik antwoorden gekregen op vragen en persoonlijke vaardigheden ontwikkeld. Kennis en vaardigheden die ik in kan zetten in mijn beroep als zelfstandig gevestigd remedial teacher. In mijn visie is een remedial teacher in de samenwerking tussen ouders, kind en leerkracht de bindende factor.

Allereerst bedank ik de directie van de stageschool, Gerardine en Natasja voor het vertrouwen dat zij in mij gesteld hebben om dit onderzoek uit te voeren. Veel steun heb ik van hen ondervonden bij het organiseren en uitvoeren van het praktijkgedeelte van het onderzoek.

Ook bedank ik de leerkrachten en ouders van de stageschool voor hun spontane medewerking. Zij waren onmisbare schakels in het onderzoek. Zonder hen had dit onderzoek niet plaats kunnen vinden.

Mijn critical friends Ineke en Jacqueline van de opleiding remedial teaching hebben me steeds weer door moeilijke fasen in het onderzoek weten te loodsen. Door hun opbouwende kritiek heeft mijn onderzoeksverslag aan kwaliteit gewonnen.

Mijn studiebegeleider, Jos Bergkamp, heeft met zijn goede feedback sturing en diepgang aan het onderzoek gegeven. Hij heeft me ook het vertrouwen gegeven deze opdracht tot een goed eind te kunnen brengen.

Mijn man André en kinderen Jord en Suzanne bedank ik voor hun geduld. Zij zijn ongetwijfeld veel aandacht tekort gekomen.

Tenslotte mag ik mijn vriend Hans en vriendin Mirjam niet vergeten, die mij hebben ondersteund bij het maken van de grafieken en het redigeren van de tekst.

SAMENVATTING

Tijdens mijn stageperiode als remedial teacher op een basisschool ontdekte ik dat leerkrachten zich regelmatig in het nauw gedreven voelen door hoogopgeleide en mondige ouders. In kranten las ik artikelen met koppen als “*Ouders en leerkrachten begrijpen elkaar niet meer*”. (Telen, 2011). Dit wederzijdse onbegrip vormde voor mij de aanleiding een onderzoek te starten met als centrale onderzoeksvraag:

“Wat kan ik deze school adviseren om tot een betere afstemming te komen tussen de wederzijdse wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten met betrekking tot hun taak als uitgangspunt voor een visie op het ouderbeleid?”

Het onderzoek had tot doel inzicht te krijgen in de wederzijdse wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten van deze school en in factoren die deze beïnvloeden. Gevonden overeenkomsten kunnen aanknopingspunten bieden voor een meer herkenbaar beleid voor ouders. Over verschillen kan geprobeerd worden tot overeenstemming te komen. De rol die communicatie daarbij speelt is onderzocht. Literatuuronderzoek toonde aan dat een goede *dialog* tussen ouders en leerkrachten prestaties en welbevinden van kinderen positief beïnvloedt. De overheid ziet de ouder daarom als partner van de school, waarbij sprake is van wederkerigheid. De verantwoordelijkheid voor onderwijs en opvoeding wordt gedeeld. Met name over de opvoedingsverantwoordelijkheden blijkt nog geen overeenstemming te bestaan. De rol van ouders en leerkrachten wordt daarbij beïnvloed door snelle maatschappelijke ontwikkelingen, overheidsmaatregelen en persoonlijke factoren. Midden in deze dynamiek staat de persoon van de leerkracht en haar visie op het begrip “professionaliteit” centraal.

Een enquête onder ouders en leerkrachten hebben de wederzijdse wensen en verwachtingen in beeld gebracht. Interviews met leerkrachten hebben inzicht gegeven in de invloed van de persoon van de leerkracht bij de dialoog met ouders. De intentie en voorwaarden om een dialoog aan te gaan blijken aanwezig. De invulling verschilt. Ouders wensen meer invloed op het onderwijsbeleid en de school ziet zichzelf meer als partner in de opvoeding. De persoon van de leerkracht en haar communicatievaardigheden blijken van grote invloed op de dialoog met ouders. Inzicht hierin en goede informatie aan ouders kan leiden tot een betere afstemming.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	4
HOOFDSTUK 1: INTRODUCTIE.....	7
1.1 Inleiding	7
1.2. Positie binnen het onderwijs.....	7
1.3 Aanleiding onderzoek.....	7
1.4 Onderzoeksvraag en deelvragen	8
1.5 Belang voor de school.....	9
1.6 Belang voor mijn professionele ontwikkeling	10
1.7 Verwachtingen.....	10
HOOFDSTUK 2: THEORETISCH KADER	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Het belang van goede communicatie tussen ouders en leerkrachten	11
2.3 Maatschappij en onderwijs	12
2.4 De leerkracht	12
2.4.1 Taakbeleving	14
2.4.2 Professionele dialoog met ouders	16
2.5 De ouders.....	18
2.5.1 Ouders en onderwijs; rechten.	18
2.5.2 Ouders en onderwijs; plichten	19
2.5.3 De ouder als samenwerkingspartner van de school.....	20
2.5.4 Wensen en verwachtingen van ouders en beïnvloedende factoren	21
2.6 De verwachtingen van de ouder versus die van de leerkracht	22
2.6.1 Onderwijs en opvoeding.....	22
2.7 Inclusief en Passend Onderwijs	24
2.7.1 Passend Onderwijs en communicatie tussen ouders en leerkrachten	24
2.8 Internationale ontwikkelingen	26
2.9 Schoolbeschrijving	27
2.9.1 Identiteit en visie	27
2.9.2 Communicatie met ouders	28
2.10 Samenvatting	28
HOOFDSTUK 3: ONDERZOEKSMETHODOLOGIE	30

3.1 Inleiding	30
3.2 Onderzoeksvraag	30
3.3 Onderzoeksvorm	31
3.4 Onderzoeksmiddelen	31
3.5 Organisatie	33
3.6 Data-analyse	34
3.7 Verantwoording triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid	34
3.8 Ethische aspecten	35
3.9 Terugblik.....	36
HOOFDSTUK 4: DATAPRESENTATIE EN ONDERZOEKRESULTATEN	37
4.1 Inleiding	37
4.2 Algemeen	37
4.3 Ouderkenmerken.....	37
4.3.1 Opleidingsniveau.....	37
4.3.2.Groepsverdeling.....	38
4.3.3 Gezinssamenstelling	38
4.3.4 Arbeidsverdeling	38
4.3.4.1 Twee oudergezin.....	38
4.4 Enquête	39
4.5 Interview.....	50
HOOFDSTUK 5: CONCLUSIE EN ADVIES	53
LITERATUUR	58
BIJLAGE 1: Volledig citaat Schuman (2010)	61
BIJLAGE 2: Vier groepen ouders volgens Vogels (2002).....	62
BIJLAGE 3: De Kanjerafspraken	63
BIJLAGE 4: Enquête ouders.....	64
BIJLAGE 5: Enquête leerkrachten.....	71
BIJLAGE 6: Interviewschema	78
BIJLAGE 7: Tabellen enquêteresultaten.....	79
BIJLAGE 8: Tabel samenvatting interviews leerkrachten op hoofdpunten	97
BIJLAGE 9: Samenvattingen interviews leerkrachten	102

HOOFDSTUK 1: INTRODUCTIE

1.1 Inleiding

In mijn meesterstuk onderzoek ik de communicatie tussen ouders en leerkrachten, en met name de wederzijdse wensen en verwachtingen. In dit hoofdstuk beschrijf ik mijn positie binnen het onderwijs en zet ik de aanleiding tot mijn onderzoeksvraag uiteen. Ik beschrijf de onderzoeksvraag, de deelvragen en geef het belang van het onderzoek aan. Tenslotte spreek ik mijn verwachtingen omtrent het onderzoeksresultaat uit.

1.2 Positie binnen het onderwijs

Mijn functie is stagiaire remedial teaching op een reguliere basisschool. Doordat ik in vele richtingen buiten het onderwijs gewerkt heb en geïnteresseerd ben in maatschappelijke ontwikkelingen, heb ik een brede maatschappelijke visie ontwikkeld. Vanuit deze betrokkenheid heb ik voor mijn onderzoek een onderwerp gekozen dat maatschappij en onderwijs met elkaar verbindt. Aangezien ik zelf kinderen heb, en een opleiding tot leerkracht heb gevolgd, zie ik de positie van ouders en leerkrachten van verschillende kanten.

1.3 Aanleiding onderzoek

Tijdens mijn studie valt mij op dat de leerkrachten op mijn stageschool zich regelmatig in het nauw gedreven voelen door hoogopgeleide en mondige ouders (Schoolplan, 2007)¹. Hoewel de leerkrachten menen zich naar beste weten in te zetten voor de leerlingen, voelen zij zich onvoldoende begrepen en gewaardeerd. Anderzijds geven ouders in gesprekken met mij aan dat leerkrachten de neiging hebben zich te verdedigen, wanneer zij met hen in gesprek gaan. Deze houding leidt tot onbegrip bij ouders. Openheid en de beste onderwijszorg vinden zij een legitieme wens. Ik vraag mij af hoe ik als remedial teacher met dit spanningsveld moet omgaan. Dat de school dit probleem onderkent, blijkt uit het schoolplan voor 2011 t/m 2015. Hierin onderschrijft de directie het belang van een goede communicatie

¹ Uit privacyoverwegingen wordt hier niet de naam van de school vermeld

tussen ouders en leerkrachten. Zij is voornemens het vertrouwen van ouders in de deskundigheid van de school te vergroten.

Dat dit wederzijdse onbegrip tussen ouders en leerkrachten geen lokaal probleem is, maar een algemeen en actueel probleem, wordt duidelijk wanneer ik stuit op artikelen in de krant met koppen als : *‘Ouders en leerkrachten begrijpen elkaar niet meer’* (Telen, 2011) en *“Ouders zeuren, vinden leraren”* (Calis, 2011). Ik vraag mij af wat de oorzaak kan zijn. Wat verwachten ouders en leerkrachten van zichzelf en elkaar en waardoor worden deze verwachtingen bepaald? In dit licht is het ook belangrijk om te weten wat beide partijen zien als hun rol met betrekking tot de zorg en het onderwijs aan het kind.

Aangezien de school deel uitmaakt van de maatschappij, beïnvloeden maatschappelijke ontwikkelingen ongetwijfeld het gedrag van ouders en leerkrachten. Welke ontwikkelingen zijn dit en in hoeverre beïnvloeden zij dit gedrag? Ook ben ik benieuwd of en welke persoonlijke kenmerken en omstandigheden van invloed zijn op deze wederzijdse wensen en verwachtingen.

Ik ben van mening dat goede communicatie de smeerolie is in de machinerie van het onderwijs. Onderwijs is mensenwerk, waarbij school, ouders en leerlingen soepel moeten samenwerken. Hapert de communicatie dan loopt de machine vast.

1.4 Onderzoeksvraag en deelvragen

Het gesignaleerde probleem in de praktijksituatie, leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

“Hoe kan ik een betere afstemming tussen wederzijdse wensen en verwachtingen van leerkrachten en ouders met betrekking tot hun taak op deze school als uitgangspunt laten dienen voor een visie op het ouderbeleid?”

Het antwoord wil ik verkrijgen door het beantwoorden van de volgende deelvragen:

- o Wat zijn de wensen, verwachtingen en taken van leerkrachten en ouders in onze samenleving en waardoor worden deze beïnvloed?
- o Hoe kunnen de schoolpopulatie en buurt waarin deze school staat worden gekarakteriseerd?

- o Hoe vindt de communicatie tussen ouders en leerkrachten op deze school plaats en wat is er al gebeurd om de communicatie te verbeteren?
- o Welke rol speelt communicatie tussen leerkrachten en ouders bij passend onderwijs?
- o Wat verwachten ouders en leerkrachten op deze school van zichzelf en elkaar en welke leerkracht- en ouderkenmerken spelen daarbij een rol?
- o Welke aanbevelingen voor ouderbeleid of verder onderzoek leveren de onderzoeksresultaten op?

1.5 Belang voor de school

Het onderzoek levert een inventarisatie op van overeenkomsten en verschillen tussen wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten. Dit kan als uitgangspunt dienen voor het opstellen van een ouderbeleid en de communicatie met ouders verbeteren. Hiervoor zal ik aanbevelingen doen. De leerkrachten worden zich bewust van de manier waarop zij met ouders communiceren, van de wederzijdse verwachtingen en welke factoren hierbij een rol spelen. Zodoende kunnen zij hun handelen eventueel bijstellen en de communicatie met ouders verbeteren. De ouders herkennen zich meer in een ouderbeleid, dat na een inventarisatie van hun wensen en verwachtingen tot stand is gekomen.

In de hierboven genoemde communicatie nemen leerlingen de belangrijkste plaats in. Met hun wensen en verwachtingen omtrent de communicatie tussen hun ouders en leerkrachten dient rekening te worden gehouden. Toch richt dit onderzoek zich primair op de wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten, omdat dit anders te omvangrijk zou worden. Uiteindelijk profiteert de leerling van een goede samenwerking en afstemming tussen ouders en leerkrachten. Volgens Bolsenbroek (2006) zal er bovendien met de huidige ontwikkeling naar inclusief onderwijs nog intensiever tussen leerkracht en ouder overlegd moeten worden.

1.6 Belang voor mijn professionele ontwikkeling

Een remedial teacher werkt samen met leerkrachten, ouders en leerlingen. Indien de wederzijdse wensen en verwachtingen mij bekend zijn, kan ik door een betere afstemming bijdragen aan het verminderen van een mogelijke communicatiekloof. Door dit onderzoek kan ik mijn communicatievaardigheden en een professionele benadering van mogelijk als gevoelig ervaren problematiek ontwikkelen.

1.7 Verwachtingen

Gezien de geconstateerde problematiek verwacht ik verschillen aan te treffen tussen de wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten, maar mogelijk ook verrassende overeenkomsten. Beide groepen zullen vermoedelijk aangeven het belang van het kind voorop te stellen. Maar zijn zij ook bereid de mogelijke communicatiekloof te overbruggen?

HOOFDSTUK 2: THEORETISCH KADER

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijf ik de taken, wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten in relatie met de zorg en het onderwijs aan het kind binnen onze maatschappij en de rol die communicatie daarbij speelt. Ik benadruk het belang ervan voor het onderwijs in het algemeen, alsmede voor het passend onderwijs. Het belang van een professionele dialoog met ouders en de ouder als “educatieve partner” (De Wit, 2005) worden besproken. Na beschrijving van de relatie tussen maatschappij en onderwijs, ga ik in op de (wettelijke) taken van leerkrachten en ouders. Vervolgens beschrijf ik de wensen, verwachtingen, taakbeleving en factoren die hierop van invloed zijn. Internationale ontwikkelingen op dit gebied worden beschreven. Daarna karakteriseer ik de stageschool en schoolpopulatie. Na beantwoording van de vraag hoe de communicatie tussen leerkrachten en ouders op deze school plaatsvindt, besluit ik met een samenvatting.

2.2 Het belang van goede communicatie tussen ouders en leerkrachten

Volgens de Onderwijsraad (2010) is goede samenwerking tussen ouders en school belangrijk. Uit onderzoek is gebleken dat dit een positieve invloed heeft op de prestaties van kinderen. Er ontstaat wederzijds meer duidelijkheid over verwachtingen, wensen en opvoedgedrag. Tenslotte versterkt samenwerking de opvoedende kracht van ouders en school. Deze samenwerking begint met een schoolvisie op deze oudercontacten. Deze visie wordt weerspiegeld in het gedrag van leerkrachten en is idealiter beschreven in een apart onderdeel over ouderbetrokkenheid in het schoolplan en de schoolgids. De leerkracht is vaak het eerste, en soms enige aanspreekpunt van de ouders. Dit stelt eisen aan haar² communicatievaardigheden.

² Gekozen is voor de vrouwelijke vorm, aangezien uit gegevens van het Ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) blijkt dat 70% van het personeel in het primair onderwijs in Nederland vrouw is (Ter Riet, z.j., p. 7) Zie: http://essay.utwente.nl/805/1/scriptie_ter_Riet.pdf

2.3 Maatschappij en onderwijs

De verwachtingen die de samenleving van een leerkracht heeft zijn sterk tijdgebonden. Van een leerkracht wordt verwacht dat zij kinderen voorbereidt op een leven in de maatschappij van dat moment. Omdat de maatschappij en ook maatschappelijke opvattingen voortdurend veranderen, zullen scholen hun waarden, opvattingen en visies steeds moeten bijstellen (Boerman & Ebskamp, 2005; Schuman, 2010).

Volgens Schuman (2010) worden er onder invloed van onze maatschappij die gekenmerkt wordt door dynamiek, diversiteit en technologische veranderingen ook nu andere eisen aan het onderwijs gesteld. Afgelopen decennia hebben zich de volgende veranderingen voltrokken:

- wijziging in bevolkingssamenstelling naar etnische pluriformiteit en diversiteit;
- emancipatie van bepaalde bevolkingsgroepen;
- privatisering van dienstverlening;
- secularisatie en individualisering;
- opkomst van nieuwe ICT³.

(Volledig citaat in bijlage 1)

2.4 De leerkracht

Volgens Boerman en Ebskamp (2005) houdt dit in dat een school, naast overdragen van kennis, de persoonlijkheidsontwikkeling van het kind stimuleert. Hieronder valt de vorming van leerlingen op het terrein van waarden en normen, die in het verlengde dienen te liggen van de Nederlandse rechtstaat. De identiteit van de school bepaalt welke waarden daarbij centraal staan. Dit wordt ook wel de pedagogische opdracht genoemd (Ibid). De inhoud hiervan is geen vast gegeven, maar onderhevig aan veranderingen die zichtbaar zijn in de samenleving en kent twee hoofdzaken:

³ Informatie- en Communicatietechnologieën

1. Ieder mens moet leren op een goede manier samen te leven met anderen en zich daarbij de gewoonten, tradities, regels en praktijken van de maatschappij en de eigen groep eigen maken.
2. Ieder mens moet leren kritisch te kijken naar het eigen handelen en naar dat van de maatschappij of eigen groep (Boerman en Ebskamp, 2005, p. 26).

Binnen de school draagt de leerkracht een secundaire opvoedingsverantwoordelijkheid. Volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 247, boek 1) hebben ouders een opvoedingsplicht en zijn als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding en persoonlijke ontwikkeling van hun kind. De tweede gemeenschap waarin het kind langere tijd doorbrengt is de basisschool. Deze is door de afnemende invloed van kerk en staat nog belangrijker geworden en daarmee naast het gezin ook een morele gemeenschap voor het kind. Met de leerkracht als belangrijke exponent hiervan. Dit stelt eisen aan de leerkracht, die door de ouders van de leerlingen kunnen worden gesteld (Ibid).

Vanuit deze secundaire opvoedingsverantwoordelijkheid is de school volgens De Onderwijsraad (2010) niet verantwoordelijk voor een gebrekkige opvoeding en thuissituatie en kan deze niet compenseren, maar heeft wel een inspanningsplicht om goede contacten met ouders te onderhouden.

Zij vindt dat de taken die elke school heeft ten aanzien van ouders nauw samen hangen met de hoofdtaken van het onderwijs: socialiseren en kwalificeren.

De overheid heeft in 2003 samen met leraren en onderwijsinstellingen een overzicht gemaakt van de zeven beroepscompetenties waaraan een leerkracht moet voldoen (Visser, 2005) :

1. interpersoonlijke;
2. pedagogische;
3. didactische;
4. organisatorische;
5. in samenwerken met collega's;
6. in samenwerken met de omgeving;
7. in reflectie en ontwikkeling.

Naast dit competentieprofiel zou een beroepsvereniging moeten worden opgericht met een beroepscode (Boerman & Ebskamp, 2005; De Onderwijsraad, 2010). Jacobs (2010) spreekt in dit verband over autonome professionaliteit⁴, omdat de controle volledig bij de professie ligt.

Communicatie met ouders valt onder de competentie-eis “samenwerken met de omgeving”. Artikel 2.9 van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijs stelt dat de leerkracht op professionele manier aan ouders informatie kan geven over de kinderen en daarbij *“gebruikt de leraar de informatie die hij van hen krijgt, verantwoordt zijn professionele opvattingen en werkwijze met betrekking tot een kind aan ouders en past in gezamenlijk overleg zonodig zijn werk met dat kind aan”* (Onderwijsraad, 2010, p. 58). De Onderwijsraad (2010) meent dat communicatie met ouders net zo belangrijk kan zijn als de omgang met het kind, en pleit ervoor dat oudercommunicatie een vast onderdeel wordt van het opleidingsprogramma van de pabo en bij nascholing van leerkrachten aan de orde komt.

2.4.1 Taakbeleving

Schuman (2010) stelt dat het beroep van leerkracht in onze huidige maatschappij complexer en stressvoller is dan voorheen. Door de toenemende complexiteit en nadruk op individualisering en persoonlijke verantwoordelijkheid worden er door ouders en overheid hoge en andere eisen aan onderwijs en opvoeding gesteld.

De inhoud van het beroep verandert. Naast het overbrengen van kennis komt de nadruk steeds meer te liggen op de persoonlijkheidsontwikkeling en sociale competenties van een kind, zodat deze zich als volwassene kan handhaven in een snel veranderende maatschappij. Ouders stellen behalve hoge eisen aan kennis, steeds meer eisen aan de sociale vorming van hun kinderen (Ibid). Leerkrachten ervaren dat vooral hoogopgeleide ouders veeleisend zijn en consumentengedrag vertonen (Onderwijsraad, 2010).

⁴ “Professionaliteit is gekoppeld aan vaardigheden en competenties van leerkrachten en professionalisering wordt gezien als het resultaat van een leerproces waarbij leerkrachten deze vaardigheden en competenties verwerven” (Hoogeveen, 1999, p.30).

Volgens Smit en Driessen (2002) krijgen leerkrachten te maken met 'nieuwe typen' gezinnen, zoals een groter aantal eenoudergezinnen en tweeverdieners. Waarden- en normenoverdracht en de opvoedende taak van de school worden steeds belangrijker. De relatie tussen school en gezin wordt meer verweven. De rollen van ouder en leerkracht overlappen elkaar. *"Leerkrachten worden steeds meer beschouwd als probleemoplosser, partner, medeopvoeder of verzorger"* (p. 8). Voor een betere afstemming kunnen leerkrachten en ouders met elkaar onderhandelen, maar leerkrachten zijn dit niet gewend.

De snelle ontwikkeling binnen de ICT beïnvloedt de inhoud van het werk, maar instructie en ondersteuning door leerkrachten blijven belangrijk (Schuman, 2010).

De overheid verwacht van leerkrachten dat zij leerlingen voorbereiden op een leven als burger in een democratische maatschappij, waarvoor naast identiteitsontwikkeling gemeenschapszin nodig is. Leerkrachten moeten individualiteit verbinden met gemeenschapszin. Daarnaast legt de overheid de nadruk op de cognitieve ontwikkeling, vormgegeven in een gestandaardiseerd curriculum, ten behoeve van economische groei. Dit wordt ondersteund door testen en selecteren van leerlingen op grond van hun cognitieve mogelijkheden. Om te controleren of de vereiste leerrendementen gehaald worden is een bureaucratisch controlesysteem in het leven geroepen, met wederzijds wantrouwen tot gevolg. Wereldwijd is dit de tendens (Ibid).

Hierdoor zijn leerkrachten geconcentreerd op het ontwikkelingstempo van kinderen. De ontwikkeling wordt beoordeeld op basis van een vergelijking van prestaties. Het product is belangrijker dan de manier waarop dit tot stand komt. Volgens Stevens (1997) is ontwikkeling een proces en juist tijdens dit proces *leren* kinderen. Schuman (2010) stelt dat bekend is dat kinderen zich in een verschillend tempo ontwikkelen. Het huidige leerstofjaarklassensysteem ontkent dit.

Leerkrachten worstelen met deze tegengestelde verwachtingen, voelen zich geïsoleerd en zijn bezorgd over hun werkomstandigheden (Ibid). Zij krijgen te maken met: leerlingen die uitvallen, gedragsproblemen, grote groepen, tijdgebrek, prestatiedruk van buiten en intensieve bemoeienis van de overheid met het onderwijs. Het liefst laten zij het onderwijs zoals het is, omdat zij denken weinig of niets aan deze problemen te kunnen doen (Stevens, 1997). Zij zijn vooral sceptisch over integratie van kinderen met leer- en gedragsproblemen. Het gaat hierbij om

leerlingen die niet kunnen meekomen of meedoen, ondanks hun inspanningen. De sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen beïnvloeden elkaar. Hieruit volgt dat gedrags-, aandachts- en motivatieproblemen niet los staan van het didactisch proces, maar hiervan deel uitmaken en daarom tot de opgave van de leerkracht behoren (Stevens, 1997).

Ik heb begrip voor de dilemma's van leerkrachten. Enerzijds verlangt de overheid dat leerkrachten tegemoetkomen aan individuele leerbehoeften van leerlingen, anderzijds houdt zij met dit onderwijssysteem en de vele toetsen deze "eenheidsaanpak" in stand. Tegelijkertijd verschaft dit systeem de leerkracht houvast. Zijn de eisen die aan de leerkracht gesteld worden onder de huidige omstandigheden wel reëel?⁵

Jacobs (2010) stelt dat te midden van deze ontwikkelingen de professionaliteit van leerkrachten in toenemende mate onder druk staat. Enerzijds heeft maatschappelijke kritiek op kwaliteit en efficiëntie van het onderwijs geleid tot controle en talloze onderwijshervormingen. Anderzijds wordt onder invloed van een democratiseringsproces in de samenleving de stem van de consument (ouders en leerlingen) steeds belangrijker in de vormgeving van het onderwijs. Gezag voor professionals is in onze samenleving geen vanzelfsprekendheid meer. Intrinsieke motivatie, het plezier om te werken met kinderen, houdt leerkrachten nog overeind.

Volgens Stevens (1997) ziet een leerkracht de nieuwe onderwijsontwikkelingen als een opgave om steeds meer te doen, in plaats van het anders te doen. De leerkracht stelt daarbij organisatorische maatregelen voorop.

2.4.2 Professionele dialoog met ouders

Volgens Jacobs (2010) hebben deze ontwikkelingen voor onzekerheid bij de leerkracht gezorgd. Onzekerheid hoeft geen negatieve betekenis te hebben, maar opent ook nieuwe mogelijkheden. Het kan een afscheid betekenen van dogma's en beperkende normatieve kaders. Evenals Stevens (1997) vindt zij dat de leerkracht het belangrijkste instrument is in haar onderwijs en zelf veranderingen in gang kan

⁵ Zie ook Leraar24: <http://www.leraar24.nl/video/3252>

zetten. Leerkrachten zouden niet alleen kennis moeten toepassen, maar ook ontwikkelen. Dit vindt idealiter plaats in kritische dialoog met belanghebbenden, waaronder ouders. De persoonlijke ontmoeting is daarbij belangrijk. Deze nieuwe visie op de professionele ontwikkeling, die gezien moet worden in de context van een “leven lang leren”, wordt “*democratische professionaliteit*” genoemd (Jacobs, 2010, p. 22). Een belangrijk aspect hiervan is om antwoorden te vinden op lastige vragen en morele dilemma’s in samenspraak met de betrokkenen, vanuit een gedeelde betrokkenheid. De autonome professionaliteit ⁶ vertoont in dit opzicht gebreken. De expertise van de professional is in deze visie niet minder belangrijk, maar onderdeel van het dialogisch proces. De ervaringskennis en deskundigheid van ouders hebben ook een plek. Dit vraagt een zelfkritische houding en openheid van de professional voor andere perspectieven (Ibid).

Jacobs (2010) heeft bij het begrip dialoog het beeld van mensen die ervaringen uitwisselen als gelijkwaardige gesprekspartners. Kritisch wordt de dialoog wanneer men tijdens en na de dialoog bedacht is op de werking van in- en uitsluitingsprocessen. Dit betekent dat een leerkracht zich bewust is van haar emoties en (voor)oordelen in de relatie, zich hiervan los kan maken en kwetsbaar op durft te stellen. Hierdoor wordt ruimte voor beweging gecreëerd. Dit vergt vertrouwen in de relatie en “*wederzijdse empowerment in plaats van uitoefening van macht over een ander*” (p. 26). Zij zal bereid moeten zijn de ander in diens anders-zijn te accepteren en de ander te verstaan, om op grond daarvan eventueel het eigen standpunt te herzien. Het is niet de bedoeling zich in de ander te verliezen. Wederkerigheid betekent ook vragen en geven van steun. De leerkracht moet niet terugvallen in “*defensive routines*” (p. 31) uit de wens om zichzelf te beschermen, maar ook contact blijven maken met de ander wanneer zij in het nauw gedreven wordt.

Hoogeveen (1999) concludeert uit onderzoek dat er bij leerkrachten een sterk verband bestaat tussen persoonlijke en professionele ontwikkeling. Vooral het krijgen van kinderen beïnvloedt de taakopvatting. Leerkrachten met kinderen hebben meer begrip voor ouders. Beginnende leerkrachten zien vaak op tegen contacten met ouders. Zij zijn niet gewend aan de rol van vertrouwenspersoon.

⁶ Zie paragraaf 2.4

2.5 De ouders

2.5.1 Ouders en onderwijs; rechten.

Door de toenemende invloed van mensenrechtenverdragen en Europees recht is de rechtspositie van ouders expliciet erkend en verankerd in internationaal recht (Onderwijsraad, 2010).

Het opvoedingsdoel van ouders wordt gediend door het creëren van opleidingsmogelijkheden voor hun kind. Daarom is hun juridische positie ten opzichte van het onderwijs in Nederland de laatste jaren versterkt en hebben zij meer rechten gekregen. De Onderwijsraad (2010) noemt de volgende rechten.

Ouders hebben recht op vrijheid van keuze en daarmee het recht om voor hun kind onderwijs te kiezen vanuit hun eigen levensbeschouwelijke overtuiging. Omdat de Nederlandse systematiek uitgaat van de rechten van de onderwijsgever bestaat er buiten de garantie van openbaar onderwijs geen recht op toegang tot een bepaalde instelling. Het recht op keuzevrijheid is niet opgenomen in de Grondwet. Volgens artikel 23 lid 2 van de Grondwet hebben burgers het recht een school te stichten en daarmee de vrijheid om het gewenste onderwijs te geven, maar dit artikel beschermt niet de vrijheid van de burger om het gewenste onderwijs te ontvangen. Middels de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet medezeggenschap scholen (WMS) worden ouders wel ondersteund in hun keuzerecht. Zo hebben ouders recht op volledige informatie. Dit betreft informatie over de voortgang van het kind, zoals inzage in het leerlingendossier, en algemene informatie over de school (bepalingen rond de schoolgids). Ouders dienen goed geïnformeerd te worden over schoolprestaties én over hun rechten op ondersteuning, bijstand of klachtrecht. Over besluiten over hun kind moet overlegd worden en instemming gevraagd.

Ouders in het primair onderwijs hebben recht op kwalitatief voldoende onderwijs. Omdat wettelijk niet is vastgelegd aan welke eisen dit moet voldoen, is er sprake van een “inspanningsverplichting” van de school. Sancties bij het niet nakomen hiervan ontbreken bijna geheel (Smit en Driessen, 2002). Ik vind dit recht opvallend, omdat de rechten van ouders op onderwijs in de Nederlandse Grondwet niet expliciet zijn verankerd.

Zoals eerder vermeld hebben ouders tevens klachtrecht, bijvoorbeeld over de bejegening van hun kind of van henzelf. In de WMS wordt geregeld dat ouders via de

medezeggenschapsraad instemmings- en adviesrechten hebben op een aantal voor hen relevante besluiten. Daarnaast hebben ouders het recht ondersteunende werkzaamheden voor de school en het onderwijs te verrichten. De school blijft eindverantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit (Onderwijsraad, 2010).

Volgens Boerman en Ebskamp (2005) moeten ouders een leerkracht kunnen aanspreken op haar pedagogische aanpak in de groep en omgangswijze met leerlingen. Ouders mogen verwachten dat de leerkracht aansluit bij de pedagogische visie van de school. Ouders hebben het recht de leerkracht aan te spreken op het in de schoolgids vermelde instellingsbeleid.

Zij hebben eveneens recht op actieve gastvrijheid van de school. Hierbij worden ouders regelmatig uitgedaagd om contact te houden, waarbij de school de drempel voor ouders zo laag mogelijk houdt. Deze contacten dienen niet alleen plaats te vinden op tijden die de school schikt, maar ook op tijden en over onderwerpen die ouders interesseren.

2.5.2 Ouders en onderwijs; plichten

Ouders dienen zich te houden aan de leerplichtwet en ervoor te zorgen dat hun kind bij een school staat ingeschreven en deze regelmatig bezoekt. De leerplichtwet geldt voor kinderen vanaf 5 t/m 16 jaar (Onderwijsraad, 2010).

Om te zorgen voor een zo goed mogelijke startpositie van hun schoolgaande kind, zijn ouders minimaal verantwoordelijk voor een basale verzorging. Tenslotte dienen zij zich “goed” te gedragen. Zij mogen geen geweld gebruiken tegen schoolpersoneel, andere leerlingen of ouders en geen onterechte aantijgingen verspreiden. Scholen kunnen – binnen de wettelijke mogelijkheden - gedragsregels hanteren of ‘oudercontracten’ opstellen.

De Onderwijsraad (2010) wenst dat het schoolplan ook een beleidsonderdeel bevat over ouderbetrokkenheid. Daarin worden wederzijdse verwachtingen duidelijk gemaakt en uitgesproken en ouders kennen hun plichten en verantwoordelijkheid ten aanzien van onderwijs en opvoeding. Over de verdeling van de opvoedverantwoordelijkheden bestaat vrij brede overeenstemming. Ouders dragen zorg voor persoonlijke en sociale vorming, terwijl maatschappelijke vorming een

gedeelde verantwoordelijkheid is. Taken als reflectie op eigen handelen zijn primair voor de school.

2.5.3 De ouder als samenwerkingspartner van de school

Volgens de Onderwijsraad (2010) hoeft de rechtspositie van ouders niet verder te worden uitgebreid. Dit kan leiden tot een claimcultuur en verdere polarisering van de verhoudingen tussen ouders en school. Er moet meer aandacht geschonken worden aan de rol van de ouder als partner, waarbij ouders en school samen verantwoordelijk zijn voor de opvoeding én onderwijsloopbaan van het kind. Bij partnerschap worden de wederzijdse verantwoordelijkheden niet alleen *gedeeld*, maar vooral ook *beleefd*. Het Ministerie van OCW⁷ stelt in een nota uit 2001: *“Voor de ontwikkeling van het kind is het belangrijk dat ouders en school zich goed met elkaar verstaan. Het gaat daarbij om partnerschap, gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederzijdse rechten en plichten”* (p. 24).

Naar mijn mening bedoelt het Ministerie hiermee “educatief partnerschap”. Volgens Smit en Driessen (2002) impliceert dit tweerichtingsverkeer. De eenzijdige relatie waarvan bij ouderparticipatie sprake is wordt doorbroken. De grondhouding van ouders, personeel en bestuur is bepalend voor het slagen hiervan. Beide partijen moeten bereid zijn elkaar als partner te zien en communicatievaardigheden van leerkrachten spelen hierbij een belangrijke rol. De overheid zet in op verdere professionalisering van het onderwijspersoneel en bestuur om samenwerking te bevorderen. Tegelijkertijd vraagt zij van ouders meer cliëntgedrag: vertrouwen in het werk van professionals en gebruikmaken van het klachtrecht bij tekortkomingen. Onbedoeld maakt deze professionalisering van onderwijspersoneel en bestuur het juist moeilijker ouders als gelijkwaardige partners te zien en meer invloed op school- en onderwijsbeleid te krijgen. Leerkrachten hebben de neiging hun professionele identiteit te bewaken. Zij nemen niet altijd de inbreng van ouders serieus bij onderwerpen waarop zij menen zelf de expert te zijn. Bovendien vertonen lang niet alle ouders het kritische, vraaggerichte gedrag waarnaar het beleid streeft. Van ouders wordt verwacht dat zij een zeker respect en begrip hebben voor de taak en

⁷ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

opdracht van de leerkracht en zich niet aan hun opvoedingstaak onttrekken (Onderwijsraad, 2010).

Partnerschap verkeert nog in een beginstadium. Ouders en school onderschrijven het belang van een dialoog, maar geven hieraan een andere invulling.

Samenwerking tussen hen wordt vaak gedefinieerd vanuit het perspectief van de school en als instrument beschouwd om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de school (Smit, Sluiter & Driessen, 2006).

2.5.4 Wensen en verwachtingen van ouders en beïnvloedende factoren

De mate van betrokkenheid, de wensen en verwachtingen die ouders hebben van de school en in het bijzonder van leerkrachten, worden beïnvloed door opleidingsniveau, sociaaleconomische status, beheersing van de Nederlandse taal, etniciteit en het schooltype dat bezocht wordt. Op grond van deze kenmerken onderscheidt Vogels (2002, in Onderwijsraad, 2010) vier groepen ouders (*zie bijlage 2*).

Uit onderzoek (Onderwijsraad, 2010) blijkt dat vooral het opleidingsniveau van ouders bepalend is voor hun wensen en verwachtingen. Hoger opgeleide ouders zijn mondiger geworden en durven tegen de 'autoriteit' school in het geweer te komen. De wetgeving heeft de afgelopen jaren ingezet op ouders als 'rechthebbende consumenten' en veel ouders hebben die rol ook opgepakt. Zij hebben iets vaker klachten over organisatorische zaken of leerkrachten dan lageropgeleide ouders. Hoogopgeleide ouders denken het soms beter te weten dan de leerkracht, terwijl laag opgeleide ouders zich te afzijdig opstellen, omdat zij menen er zelf geen verstand van te hebben.

Een nadeel hiervan is dat scholen uit angst voor claimgedrag de relatie met ouders verzakelijken en gedragsregels opstellen, zodat van een dialoog of pedagogische ruimte nauwelijks sprake is. Formele regels dragen meestal niet bij aan een prettig schoolklimaat, gebaseerd op wederzijds vertrouwen en betrokkenheid (Ibid).

De "ouder" bestaat niet. Ouders benaderen betrokkenheid op de eerste plaats vanuit hun eigen kind. Zo hebben ouders van zorgleerlingen meer behoefte aan

communicatie met school en stellen ook andere eisen aan de school. Zij willen vroegtijdig op de hoogte gesteld worden van problemen. Tussen ouders kan sprake zijn van tegenstrijdige belangen. Ouders van niet-zorgleerlingen hebben belang bij een leerkracht die niet overmatig in beslag wordt genomen door kinderen met speciale leerbehoeften. De betrokkenheid wisselt met de leeftijd van het kind (Onderwijsraad, 2010).

Ouders zijn over het algemeen gematigd positief over de inspanningen van school wat betreft het organiseren van ouderbetrokkenheid. Onderzoek (2006) naar het functioneren van de klachtenregeling toont aan dat de communicatie tussen ouders en school beter kan. Veel klachten vloeien voort uit miscommunicatie. Deze worden nog te weinig voortijdig opgelost en als een kans gezien om het onderwijs te verbeteren (Ibid).

2.6 De verwachtingen van de ouder versus die van de leerkracht

2.6.1 Onderwijs en opvoeding

Hoewel De Onderwijsraad (2010) meent dat er over de verdeling van opvoedverantwoordelijkheden tussen ouders en school vrij brede overeenstemming bestaat,⁸ blijkt de dagelijkse praktijk weerbarstiger. In een brief aan de Tweede Kamer en in de media doet minister Van Bijsterveldt (OCW) op 30 november 2011 een oproep aan ouders zich meer met de opvoeding en begeleiding van hun schoolgaande kinderen bezig te houden. Zij vindt dat opvoeding en waarden- en normenoverdracht prioriteit moeten krijgen, desnoods ten koste van werk. De verantwoordelijkheid voor een goede schoolontwikkeling kan door ouders niet alleen bij de school worden neergelegd, maar moet gedeeld worden. Het verwijt is dat ouders geen tijd hebben om de school te ondersteunen, maar wel meteen reageren, wanneer het iets minder gaat met hun kind op school. Bij veel ouders, met name bij moeders met een betaalde baan, leidt dit tot verontwaardigde reacties. Zij noemen de oproep van de minister “betuttelend” en voelen zich aangesproken. Hoewel het nut van samenwerking met de school breed wordt ondersteund, is een veel gehoord

⁸ Zie paragraaf 2.5.2

argument van ouders dat zij beiden moeten werken om in het levensonderhoud van het gezin te kunnen voorzien (diverse internetsites).

Tegelijkertijd willen ouders, meer dan voorheen, (mede)verantwoordelijkheid dragen voor wat hun kinderen leren (Smit & Driessen, 2002). Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (1997) blijkt dat de tijd die ouders aan hun jonge kinderen besteden is toegenomen (Hoogeveen, 1999). En ouders die tijd kunnen vinden en zich inzetten voor de school, ervaren haar niet zelden als een soort “bolwerkje” Aldus De Winter (2011) in een reactie op de visie van Van Bijsterveld op de website van de Volkskrant.⁹ Leerkrachten hechten veel waarde aan betrokkenheid van ouders bij het onderwijs, maar schermen zich af tegen een te grote betrokkenheid bij hun dagelijks werk om persoonlijke en professionele spanningen te voorkomen (Smit en Driessen, 2002).¹⁰ Scholen vinden dat de rol van ouders voornamelijk het ondersteunen van de eigen kinderen betreft en in geringere mate het stimuleren van de onderwijskwaliteit als meedenkers. Ouders die lid zijn van de medezeggenschapsraad vinden dat ze een beperkte invloed hebben op het onderwijsbeleid. Scholen blijken moeite te hebben met inspraak van ouders bij de medezeggenschapsraad en vinden informele betrokkenheid van ouders via de ouderraad makkelijker (Onderwijsraad, 2010).

Zoals opvoeden primair een taak van ouders is, is het verzorgen van onderwijs dat primair van de school. Ik ben van mening dat er daarnaast ook een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat. Het leerproces van kinderen stopt niet bij het verlaten van het schoolgebouw. Ouders kunnen het onderwijs in belangrijke mate ondersteunen. Toch heb ik ook begrip voor het dilemma van veel werkende ouders met schoolgaande kinderen. De overheid heeft, als reactie op de veranderingen in onze maatschappij, ingezet op economische groei (Schuman, 2010). Zij kan wel partnerschap tussen ouders en school nastreven, maar zal voorwaarden moeten scheppen om dit mogelijk te maken. Dit kan door maatregelen te nemen, die het ouders gemakkelijker maken opvoeding en werk te combineren.

⁹ Zie <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3057536/2011/11/30/Peiling-plan-Van-Bijsterveldt-Het-probleem-ligt-bij-de-kinderen-zelf.dhtml>

¹⁰ Zie ook paragraaf 2.5.3: hierin wordt beschreven dat leerkrachten de neiging hebben hun professionaliteit te bewaken.

2.7 Inclusief en Passend Onderwijs

Bolsenbroek (2006) stelt dat een veranderende visie op mensen met beperkingen in de maatschappij en het feit dat burgers moeten leren omgaan met de diversiteit in de samenleving heeft geleid tot het idee van “inclusief onderwijs”. Hierbij wordt niet langer uitgegaan van het medische model, waarbij de beperking van de leerling vooropstaat, maar van het sociale of burgerschapsmodel. De sociale positie die de leerling inneemt staat in deze visie voorop en het is de omgeving (de samenleving of de school) die bepaalt of een beperking als handicap ervaren wordt.

In 1994 heeft Nederland, evenals de andere lidstaten van UNESCO¹¹, de Salamanca-verklaring¹² ondertekend en zich daarmee tot doel gesteld inclusief onderwijs te realiseren. Toch meent Schuman (2007) dat de realisatie van Inclusief onderwijs nog ver weg is. Er wordt in Nederland nog steeds uitgegaan van de integratiegedachte. Ook de nieuwe wet Passend Onderwijs is hoofdzakelijk gericht op procedure- en systeemverandering.

Volgens deze wet moeten scholen binnen het reguliere onderwijs leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, vanaf augustus 2013, een passend ondersteuningsaanbod bieden (website passend onderwijs). Om Passend Onderwijs te realiseren worden leerkrachten op mijn stageschool bijgeschoold om meer deskundigheid in huis te halen en wil men relaties aangaan met externe organisaties. Er wordt niet geschreven over een visieontwikkeling van leerkrachten over de omgang met leerlingen met een speciale zorgbehoefte. Ook wordt voornamelijk uitgegaan van het medisch paradigma (orthobeelden) (Schoolplan 2011-2015).

2.7.1 Passend Onderwijs en communicatie tussen ouders en leerkrachten

Smeets en Rispen (2008) menen dat goed onderwijs dat aansluit bij de specifieke onderwijsbehoeften van alle leerlingen, adaptief onderwijs, een planmatige en cyclische manier van handelen vraagt. Handelingsgericht werken (HGW) voldoet

¹¹ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (*Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur*). (Wikipedia).

¹² Op de conferentie van de UNESCO in Salamanca (Spanje) van 7 tot en met 10 juni 1994 werd door 94 landen de ‘Salamanca-verklaring’ aangenomen. Verschillen tussen kinderen naar ras, geslacht, levensovertuiging of religie, herkomst of handicap mogen geen motief zijn voor uitsluiting of afzondering. (Wikischola).

hieraan (Pameijer & Beukering, 2008). Bij HGW staan de onderwijsbehoeften van de leerling centraal. Bij signalering van een probleem, worden de onderwijsbehoeften van de leerling benoemd in interactie met zijn omgeving. *Wat heeft dit kind, van deze ouders, in deze groep bij deze leerkracht op deze school voor de komende periode nodig?* Om een effectieve aanpak te realiseren is samenwerking nodig tussen leerkrachten en ouders. Vanaf het begin participeren leerkrachten én ouders in het proces. Ouders zijn welkom. De vragen, zorgen en verwachtingen van ouders worden serieus genomen. Daardoor kunnen adviezen afgestemd worden op hun visie en mogelijkheden. Deze samenwerking vergt constructieve communicatie tussen de betrokkenen: samen wordt de situatie geanalyseerd, worden doelen geformuleerd en oplossingen gezocht. De leerkracht is hierbij de *onderwijsprofessional* en kent het kind het beste als leerling en de ouders zijn de *ervaringsdeskundigen*: zij kennen het kind het langste. Ouders zijn partners met wie de school in *dialogoog*¹³ treedt. School en ouders profiteren van elkaars betrokkenheid en deskundigheid. Om conflicten te vermijden is het belangrijk dat wederzijdse primaire verantwoordelijkheden met betrekking tot opvoeding (ouders) en onderwijs (leerkracht) verhelderd en gescheiden worden gehouden. De zorgstructuur van de school kan als kader voor deze communicatie dienen.

De Onderwijsraad (2010) meent dat een goede communicatie ook bijdraagt aan de bewustwording bij ouders van de dilemma's waar de school mee worstelt bij het geven van individueel maatwerk voor iedere leerling. Dit is maar in beperkte mate realiseerbaar.

Uit het zorgplan (2012) van de stageschool blijkt dat de leerkracht vooral een adviserende functie heeft. De ouders stemmen in. Er is nog geen visie op het contact met ouders van zorgleerlingen ontwikkeld. HGW is op mijn stageschool (nog) niet ingevoerd. De school richt zich op OGW¹⁴. Er wordt gedifferentieerd en er worden groepshandelingsplannen gemaakt op grond van toetsuitslagen.

De overheid wenst bij Passend Onderwijs een grotere betrokkenheid van ouders, terwijl zij bij de voorbereiding hiervan nauwelijks zijn betrokken. Hetzelfde geldt voor de leerkrachten (Smeets en Rispens, 2008). Schuman (2007) is van mening dat de overheid de professionals op de werkvloer effectief moet ondersteunen. Uiteindelijk is

¹³ Voor het begrip "Dialogoog", zie paragraaf 2.4.2

¹⁴ Opbrengstgericht werken

het de leerkracht, in samenwerking met de ouders, die bepaalt of Passend Onderwijs een succes wordt of de zoveelste teleurstellende onderwijsvernieuwing.

2.8 Internationale ontwikkelingen

Internationaal gezien is de positie van ouders ten opzichte van scholen relatief zwak. Men kan nog niet spreken van gelijkwaardige partners in educatie. Toch vindt het overgrote deel van de ouders een partnerschap met de leerkracht belangrijk. De tendens is dat ouders zich steeds meer als partners gaan opstellen. In Nederland worden ouders het meest actief betrokken bij de school. In Frankrijk en Duitsland is het minst een cultuur van 'partnership' te bespeuren en houden leerkrachten een 'professionele' afstand tot de ouders (Onderwijsraad, 2010). Ook in de Verenigde Staten wordt het positieve effect van een *"Parent-Teacher Partnership"* onderschreven. Op de website education.com (Building Parent-Teacher Partnerships, 2008) staat dat ouders hier eveneens worstelen met het verdelen van hun tijd tussen werk en aandacht voor de opvoeding en het onderwijs van hun kinderen. Wanneer er geen tijd is om op school te assisteren, wordt aangeraden een paar minuten per dag thuis aan schoolwerk te besteden (U.S. Department of Education, 2003). Veel tips worden gegeven voor een goede voorbereiding op een gesprek met de leerkracht (O'Brien, 2005). In de meeste Europese landen worden ouders redelijk goed geïnformeerd, maar de informatie is niet altijd afgestemd op onderwerpen die ouders belangrijk vinden. Verschillen in opvatting tussen ouders en leerkrachten over hun "professionaliteit" bemoeilijkt de samenwerking. Onderzoek in Canada over de communicatie tussen ouders en leerkrachten toont aan dat dit moeizaam verloopt wanneer leerkrachten zichzelf zien als "expert" (Smit, 2005, in Onderwijsraad, 2010). Wanneer ouders en leerkrachten het met elkaar oneens zijn, leidt dit tot allerlei negatieve gevoelens en strijd (Onderwijsraad, 2010). Een andere trend is dat in steeds meer landen, waaronder Nederland, scholen een overeenkomst of contract met ouders sluiten om wederzijdse verwachtingen en inspanningen vast te leggen. In Engeland is dit zelfs verplicht. In deze visie worden ouders steeds vaker als klanten beschouwd die eisen kunnen stellen aan de producten van scholen.

Er is ook een trend waarneembaar om ouders en de gemeenschap meer te

betrekken bij bestuur, beheer en beleid van scholen en aan hen verantwoording af te leggen (Smit, Sluiter & Driessen, 2006).

2.9 Schoolbeschrijving

Het schoolplan (2011-2015) en de schoolgids (2011-2012) :

De school heeft momenteel 347 leerlingen, verdeeld over 15 groepen. Zij zijn afkomstig uit 235 gezinnen. De groepen zijn samengesteld op basis van het leerstofjaarklassensysteem.

De gemeente waarin de school ligt telt circa. 35.000 inwoners. In deze gemeente en wijk, waarin relatief veel koopwoningen staan, wonen voornamelijk autochtone Nederlanders. De schoolpopulatie bestaat voornamelijk uit autochtone leerlingen die afkomstig zijn uit de wijk rondom de school. De ouders van de leerlingen zijn over het algemeen middelbaar tot hoger opgeleid. Zij zijn betrokken en kunnen kritisch zijn.

Het team bestaat uit 25 leerkrachten; beginnend en ervaren. Een aantal leerkrachten is zelf ouder. De school wordt geleid door een directeur en adjunct-directeur die tevens lesgevende taken hebben.

2.9.1 Identiteit en visie

Hoewel de school katholiek is, is men zich ervan bewust dat ouders hun keuze voor een school meer laten bepalen door de kwaliteit dan door de identiteit. De werkgroep identiteit beraadt zich hoe aan het geloofsonderwijs een nieuwe invulling te geven. De school wil kinderen begeleiden in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassenen met een eigen verantwoordelijkheid, die zichzelf kunnen zijn maar tegelijkertijd onderdeel zijn van het grotere (sociale) geheel. Zij hoopt dat de kinderen uitgroeien tot evenwichtige burgers in een maatschappij die volop in beweging is. De school streeft naar meer ontwikkelingsgericht onderwijs en aangepaste zorg. Zij wil in de toekomst functioneren als ontmoetingsplek binnen de wijk.

De regels van De Kanjertraining¹⁵, een programma dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen op een positieve manier stimuleert, dient als basis voor de waarden- en normenvorming en het pedagogisch klimaat (zie *bijlage 3*). Zij vormen de basis voor de omgangsvormen en gelden voor ouders, leerlingen en leerkrachten.

2.9.2 Communicatie met ouders

Communicatie met ouders vindt mondeling, schriftelijk en digitaal plaats. Tijdens vijf contactavonden per jaar en na schooltijd is er persoonlijk contact met de leerkracht. Aan het begin van het schooljaar is er per klas een informatieavond. Ouders ontvangen actuele informatie via de mail en website van de school. Hierop staat ook de schoolgids. Daarin treffen ouders informatie aan over het zorgplan, de kwaliteit van de school, de klachtencommissie en het recht op informatie over hun kind. Op school worden informatieavonden gehouden en een Kanjeravond.

De regels van de Kanjertraining zijn ingevoerd om het sociale klimaat te verbeteren.. Hierdoor hoopt men op een beter begrip en wederzijds respect. Aangezien de school vaker geconfronteerd wordt met gedragsproblemen, worden ouders eerder bij de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind betrokken. Bij problemen worden zij eerder geïnformeerd. Bij aanmelding van nieuwe leerlingen worden de regels van de school met de ouders besproken.

Er is nog geen visie met betrekking tot oudercontacten geformuleerd.

2.10 Samenvatting

Maatschappij en onderwijs zijn met elkaar verweven. In onze huidige dynamische maatschappij is het beroep van leerkracht veeleisend en de inhoud hiervan aan verandering onderhevig. Ouders en gemeenschap raken steeds meer betrokken bij de school en stellen ook hogere eisen. Internationaal is dit het geval en wordt het belang van goede samenwerking en communicatie met ouders voor de kwaliteit van het onderwijs onderschreven. Voor de uitvoering van Passend Onderwijs is samenwerking nog belangrijker. Dit vraagt veel van de communicatievaardigheden

¹⁵ Voor meer informatie over de Kanjertraining zie: www.kanjertraining.nl

en persoon van de leerkracht. Midden in deze ontwikkelingen staat haar autonome professionaliteit onder druk. Deze dynamische maatschappij vraagt om een dynamische vorm van professionaliteit. Leerkrachten zullen vanuit een zich ontwikkelende professionaliteit met ouders in dialoog moeten treden.

Om de samenwerking gestalte te geven streeft de overheid naar de rol van ouder als partner van de school, maar haar beleid is niet altijd eenduidig. Bovendien worden ouders en leerkrachten te weinig bij belangrijke onderwijshervormingen betrokken. In praktijk vertoont de samenwerking nog gebreken. Discussies tussen leerkrachten en ouders spelen zich voornamelijk af op het terrein van de opvoedingsverantwoordelijkheid. Het opleidingsniveau van de ouders is het meest bepalend voor hun wensen ten aanzien van de taak van de leerkracht. Aangezien een groot deel van de ouders van de leerlingen van mijn stageschool hoger opgeleid is, is dit mogelijk een reden voor leerkrachten hen als veeleisend te ervaren.

HOOFDSTUK 3: ONDERZOEKSMETHODOLOGIE

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijf en verantwoord ik de toegepaste methodologie. Ik ga in op de onderzoeksvraag en geef uitleg over de onderzoeksvorm, onderzoekstechnieken die ik zal gebruiken en de organisatie. Ik bespreek de wijze waarop de data-analyse plaatsvindt en leg verantwoording af over de triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Na uitleg over de wijze waarop ik rekening heb gehouden met ethische aspecten bij mijn onderzoek, besluit ik met een terugblik.

3.2 Onderzoeksvraag

Uit literatuuronderzoek is gebleken wat de rechten, plichten, en wederzijdse wensen en verwachtingen met betrekking tot de taak van leerkrachten en ouders in onze samenleving zijn. Inzicht is verkregen in factoren die deze beïnvloeden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in algemeen maatschappelijke factoren en persoonlijke kenmerken. Er is nog geen overeenstemming tussen wensen en verwachtingen van leerkrachten en ouders met betrekking tot onderwijs en opvoeding van het kind. Het belang van communicatie en de dialoog om tot een betere afstemming te komen en een gezamenlijke visie te ontwikkelen is besproken. Als aanvulling op deze literatuurstudie worden door middel van praktijkonderzoek de volgende vragen beantwoord:

- o Wat verwachten leerkrachten en ouders op deze school van zichzelf en elkaar en welke leerkracht- en ouderkenmerken spelen daarbij een rol?
- o In hoeverre is op deze school sprake van een dialoog tussen ouders en leerkrachten om tot een betere afstemming te komen van deze wederzijdse wensen en verwachtingen?

3.3 Onderzoeksvorm

Mijn praktijkonderzoek wordt omschreven als een survey-onderzoek. Volgens Harinck (2011) is dit onderzoek geschikt voor beschrijvende onderzoeksvragen en verbandvragen.

Het onderzoek wordt grotendeels verricht vanuit het positivistisch paradigma. Kenmerkend voor het positivisme is dat de verklaring voor het gedrag – wensen en verwachtingen - van leerkrachten en ouders gezocht wordt in algemeen geldende verbanden, die proefondervindelijk worden getest. Dit resulteert in kwantitatieve, meetbare, objectieve gegevens die in grafieken en tabellen worden vastgelegd. Hiermee wordt een statistisch verband aangetoond (Crom, 2005). *“Om statistisch betrouwbare uitspraken te doen worden grote groepen mensen tegelijk ondervraagd. Bij kwantitatief onderzoek wordt altijd gebruik gemaakt van een enquête”* (Homma, z.j.). Positivistisch onderzoek alleen geeft onvoldoende antwoord op de onderzoeksvraag. Onderwijs behoort tot de gedragswetenschappen. Gedrag is altijd contextbepaald. Algemene verklaringen hoeven niet van toepassing te zijn op de wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten op deze school. Er kunnen factoren over het hoofd worden gezien. Positivistisch onderzoek geeft ook geen antwoord op de diepere betekenis van het gedrag en inzicht in processen die in deze context spelen. Dit onderzoek wordt daarom aangevuld met interpretatief onderzoek. Dit heeft als kenmerk dat getracht wordt de mening van, in dit geval ouders en leerkrachten, te begrijpen en te doorgronden. De onderzoeker vraagt door. Er wordt informatie verkregen *“over wat* er onder een bepaalde doelgroep leeft en vooral ook *waarom”* (Homma, z.j.). Het onderzoek levert kwalitatieve, subjectieve, statistisch niet meetbare gegevens op (Crom, 2005). Onderzoeksgegevens worden onder meer verkregen via interviews (Homma, z.j.).

3.4 Onderzoeksmiddelen

Gegevensverzameling vindt plaats door het bevragen van ouders en leerkrachten. Hiervoor gebruik ik onderstaande instrumenten:

- o Een enquête

De kwantitatieve gegevens worden middels een schriftelijke enquête onder

ouders en leerkrachten verkregen (paragraaf 3.3) (zie *bijlagen 4 en 5*). Zij worden gelijktijdig, op een enkel meetmoment, over dezelfde onderwerpen ondervraagd. Gekozen is voor een schriftelijke enquête en geen digitale, omdat de school hier doorgaans meer respons op krijgt. Het voordeel van een schriftelijke enquête is dat deze anoniem kan worden ingevuld en dat er minder sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven. Een nadeel is dat geen spontane reacties of kwalitatieve gegevens verkregen kunnen worden. Daarom wordt er gelegenheid geboden voor toelichtingen.

25 Leerkrachten (paragraaf. 2.9) en 134 gezinnen ontvangen een enquête. Op de website van de Rijksuniversiteit Groningen voor scholieren wordt op de subsite “Enquetes en vragenlijsten” gesteld dat voor een betrouwbaar beeld minimaal 20 enquêteformulieren nodig zijn, maar het liefst 50. De respons op een schriftelijke enquête ligt doorgaans tussen 20% en 50% (Homma, z.j.). De school heeft toestemming gegeven voor een gestratificeerde steekproef, waarbij *“de hele onderzoeksgroep in groepen verdeeld wordt, waarna er per groep een aselechte steekproef plaatsvindt”* (Kallenberg e.a., 2007, p. 188). Alle ouders van groep 6, mijn stageklas, ontvangen een enquêteformulier. Ik verwacht dat zij het meest bereid zijn medewerking te verlenen. Uit overige leerjaren zal een gelijk aantal oudste kinderen (16) een enquêteformulier ontvangen. Zij worden op willekeurige manier gekozen. Met een gestratificeerde steekproef is ook voor kleinere groepen een betrouwbaar beeld te verkrijgen (Ibid). De leerkrachten ontvangen de enquête persoonlijk of via hun postbakje. De ouderenquête wordt door leerkrachten aan de kinderen meegegeven.

Om een goede respons te bewerkstelligen wordt aandacht besteed aan een overzichtelijke lay-out (Homma, z.j.). De enquête bestaat uit 30 stellingen. Beantwoording vergt circa tien minuten. Deze tijdsduur is gemeten door acht proefpersonen. Bij vragen in de vorm van stellingen past een beoordelingsschaal met het karakter van “instemming” (Harinck, 2011). Ik heb gekozen voor een vierpuntsschaal *“waardoor de ‘neutrale’ middenpositie niet meer tot de keuzemogelijkheden behoort”* (Kallenberg e.a., 2007, p. 182).

Literatuuronderzoek heeft aangetoond dat de wensen en verwachtingen die ouders van leerkrachten hebben door een aantal kenmerken beïnvloed kunnen worden. Voor de ouders van deze school worden de volgende achtergrondkenmerken in de enquête gevraagd: gezinssamenstelling, aantal

kinderen en leerjaar, opleidingsniveau, kind(eren) met een speciale leerbehoefte (zie paragraaf 2.4.1 en 2.5.4). Voor de leerkrachten zijn dit: aantal jaar onderwijservaring en zelf kinderen hebben (zie paragraaf 2.4.2).

o Een interview.

Dit interview is semigestructureerd en wordt afgenomen onder drie leerkrachten. Aldus kan meer kwalitatief onderzoek gedaan worden en inzicht verkregen in hoeverre de persoonlijkheid en persoonlijke ervaringen de dialoog tussen de leerkracht en ouders beïnvloeden (zie paragraaf 2.4.2). Er worden leerkrachten bevraagd met een zo verschillend mogelijke persoonlijkheid, achtergrond en leeftijd. Een semigestructureerd interview heeft als voordeel dat gegevens uit verschillende interviews met elkaar vergeleken kunnen worden, waarbij er voldoende ruimte overblijft voor het verwoorden van eigen ervaringen en meningen (Kallenberg e.a., 2007). Opvallende uitkomsten van beide enquêtes kunnen nader worden toegelicht. Nadelen zijn dat de mening van de geïnterviewden niet representatief zijn voor de groep als geheel en dat de geïnterviewde beïnvloed kan worden door de interviewer (Homma, z.j.). Het interview wordt opgenomen met een memorecorder en duurt ongeveer 25 minuten (zie *bijlage 6*).

3.5 Organisatie

Een week voordat de enquête aan leerlingen wordt meegegeven, worden ouders geïnformeerd via het nieuwsbulletin van de school en leerkrachten via de interne internetnieuwsbrief. Ouders en leerkrachten hebben 14 dagen de tijd om de enquête te retourneren. Na een week herinner ik ouders en leerkrachten aan de enquête door een oproep in het nieuwsbulletin van de school en een mededeling op het bord in de lerarenkamer. Nadat de enquêtegegevens geanalyseerd zijn, worden de leerkrachteninterviews afgenomen. De ouders worden over de onderzoeksresultaten geïnformeerd door een bericht in het nieuwsbulletin van de school. De leerkrachten wordt een korte powerpointpresentatie getoond. Het onderzoeksverslag wordt aan de directie aangeboden en ter inzage gelegd in de lerarenkamer.

3.6 Data-analyse

o Enquête

De antwoorden op gesloten vragen uit beide enquêtes worden verwerkt in gestapelde staafdiagrammen. Vragen over hetzelfde item, worden geclusterd en in één blok gepresenteerd. In een frequentieverdeling wordt aangegeven hoe de respondenten verdeeld zijn over de antwoordmogelijkheden. Deze frequentieverdeling is gebaseerd op het percentage respondenten per antwoordmogelijkheid. Gekozen is voor weergave in gestapelde staafdiagrammen en percentages. Dit is voor de lezer het meest overzichtelijk en beide onderzoeksgroepen verschillen sterk van elkaar in grootte. De resultaten van de lerarenenquête en de ouderenquête worden per item onder elkaar geplaatst, zodat een snelle vergelijking mogelijk is. Tabellen met een verdeling van het aantal respondenten per antwoordmogelijkheid geven een nauwkeuriger beeld, maar zijn minder overzichtelijk.

Enkele toelichtingen op de gesloten vragen, worden als illustratie aan de toelichting onder de gestapelde staafdiagrammen toegevoegd.

o Interview

Van de interviews worden schriftelijke samenvattingen gemaakt. Deze worden aangevuld met reacties van de geïnterviewden.

3.7 Verantwoording triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid

“Een belangrijk kwaliteitscriterium voor het praktijkonderzoek is triangulatie” (Harinck, 2011, p. 77). Triangulatie verhoogt de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek; er wordt vanuit verschillende invalshoeken onderzoek gedaan. Er bestaan verschillende vormen van triangulatie, die naast elkaar kunnen worden gebruikt. Een vorm hiervan is het raadplegen van meerdere gegevensbronnen. Omdat ik gebruik heb gemaakt van literatuur, schooldocumenten en internetbronnen en gebruik maak van enquêtes en interviews voldoe ik aan dit criterium. Triangulatie heeft ook betrekking op het gebruik van verschillende typen informanten, zodat de zienswijzen van verschillende belanghebbenden in beeld worden gebracht. Ik voldoe hieraan doordat ik mijn vragenlijst bij ouders en leerkrachten afneem. Tenslotte heeft

triangulatie betrekking op het naast elkaar gebruiken van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens. Ook aan deze vorm van triangulatie wordt in dit onderzoek voldaan (Harinck, 2011).

Om de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek als geheel en de enquête te verbeteren heb ik overlegd met mijn critical friends. Met de enquêtes heb ik proefgedraaid. Ik heb door commentaar van mijn critical friends en proefpersonen vraagstellingen verbeterd. De gestratificeerde steekproef heeft tot doel de betrouwbaarheid van de enquête te verhogen. Voor de betrouwbaarheid van het interview leg ik de tekst voor publicatie voor aan de betrokkene om na te gaan of ik de opvattingen goed heb weergegeven (Ibid).

3.8 Ethische aspecten

In deze paragraaf geef ik aan op welke manier ik heb voldaan aan de ethische uitgangspunten, waaraan het praktijkonderzoek volgens Boerman(2009) dient te voldoen.

Bij bestudering van literatuur en documenten is gezorgd voor een duidelijke bronvermelding. Ik heb getracht een open, onderzoekende houding aan te nemen om een zo volledig mogelijk, genuanceerd beeld te schetsen. De onderzoeksopzet en geschreven tekst zijn regelmatig besproken met de critical friends, studiebegeleider, interne begeleidster en de schooldirectie. Waar nodig zijn wijzigingen aangebracht. Ik heb getracht mijzelf hulpvaardig en respectvol op te stellen naar de overige critical friends.

Voorafgaand aan het onderzoek is het onderzoeksdoel aan de directie en leerkrachten uitgelegd en is om toestemming en medewerking gevraagd. Ouders en leerkrachten worden in begrijpelijke taal over dit doel geïnformeerd. De onderzoeksmethodes zijn zo gekozen dat zij geen schade aan de betrokkenen veroorzaken. Bij een gevoelig onderwerp als communicatie tussen leerkrachten en ouders, is het waarborgen van de anonimiteit van de betrokkenen van groot belang. De schoolgegevens zijn daarom geanonimiseerd. De enquêtes kunnen anoniem worden ingevuld. Ik ben me ervan bewust dat een eenzijdig beeld kan ontstaan, maar interview geen ouders om de school niet in verlegenheid te brengen. Bij de

leerkrachteninterviews bestaat de kans dat er een relatie gelegd wordt tussen persoonlijke gegevens en onderzoeksgegevens. Ik zal daarom voorafgaand aan het interview toestemming voor publicatie vragen. Ook wordt toestemming gevraagd voor opname van het interview. Nadat de interviewgegevens verwerkt zijn, worden de opnames vernietigd.

De onderzoeksgegevens worden zorgvuldig verwerkt en de resultaten worden zonder terughoudendheid aan de school ter beschikking gesteld. De ouders worden eveneens over de onderzoeksresultaten geïnformeerd (zie paragraaf 3.5). Na verwerking van de onderzoeksresultaten worden de enquêteformulieren vernietigd.

3.9 Terugblik

In dit hoofdstuk heb ik uiteengezet welke deelvragen in het praktijkgedeelte van dit onderzoek nog antwoord behoeven. Ik heb aangegeven dat mijn onderzoek een survey-onderzoek genoemd wordt. Dit onderzoek zal voornamelijk worden verricht vanuit het positivistisch paradigma en wordt aangevuld met interpretatief onderzoek. Als onderzoekstechniek is voor bevragen gekozen, waarvoor onderzoeksinstrumenten als de enquête en het semigestructureerde interview worden ingezet. De voor- en nadelen hiervan, de organisatie van het onderzoek en de verslaggeving van de onderzoeksresultaten zijn besproken. Vervolgens is verantwoording afgelegd over de triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek en de onderzoeksinstrumenten. Tenslotte heb ik aangegeven in hoeverre mijn onderzoek voldoet aan de ethische aspecten van onderzoek.

HOOFDSTUK 4: DATAPRESENTATIE EN ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van het verloop van het onderzoek en achtergrondkenmerken van de ouders. Daarna worden de enquêteresultaten gepresenteerd in grafieken, voorzien van mijn toelichting en reacties van enkele leerkrachten. Ter illustratie zijn enkele opmerkingen uit beide enquêtes bij de toelichting gevoegd. Van de leerkrachteninterviews wordt in een tabel een samenvatting gegeven.

4.2 Algemeen

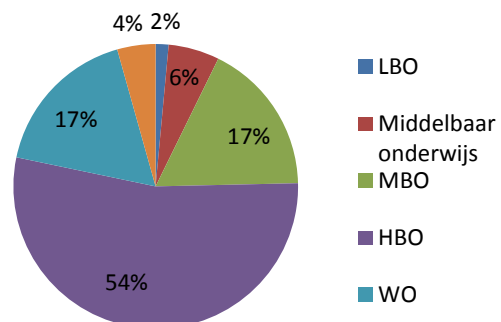
Van de 134 vragenlijsten voor ouders zijn na twee weken 69 formulieren geretourneerd. Het streefaantal van 50 is gehaald ; 52% van de ouders heeft de vragenlijst ingevuld. Het resultaat van de steekproef is daarmee redelijk betrouwbaar.

Op de leerkrachtenenquête reageerden bijna alle leerkrachten positief en een aantal leerkrachten beloofde het formulier zeker te zullen invullen. 19 van de 25 vragenlijsten zijn ingeleverd. Het streefaantal van 20 is niet gehaald. De uitkomst van de steekproef is toch betrouwbaar, omdat een hoog percentage, 76%, van de leerkrachten de vragenlijst heeft ingevuld.

4.3 Ouderkenmerken

4.3.1 Opleidingsniveau

Hoogst gevolgde opleiding	Aantal
LBO	1
Middelbare school	4
MBO	12
HBO	37
WO	12
Niet ingevuld	3

Figuur 1.

Uit deze tabel en grafiek blijkt dat 71% van de ouders hoger opgeleid is en een HBO of WO opleiding heeft gevolgd.

4.3.2. Groepsverdeling

De 69 ouders die het formulier hebben ingevuld vertegenwoordigen gezamenlijk 104 kinderen. De verdeling over de groepen is als volgt:

Groep	Aantal kinderen
1/2	34
3	13
4	11
5	12
6	12
7	12
8	10
Totaal aantal	104

Figuur 2.

Veel ouders met kinderen in groep 1/2 hebben de enquête ingevuld. Daarna neemt het aantal aanzienlijk af, maar de verdeling van het aantal kinderen over de groepen blijft vrij evenwichtig en constant. Ouders van kinderen uit alle groepen zijn vertegenwoordigd, waarmee de betrouwbaarheid van de steekproef wordt verhoogd.

4.3.3 Gezinssamenstelling

Gezinssamenstelling	Aantal
Twee ouders/verzorgers	63
Eenoudergezin	5
Niet ingevuld	1

Figuur 3.

Het overgrote deel van de ouders vormt een compleet gezin.

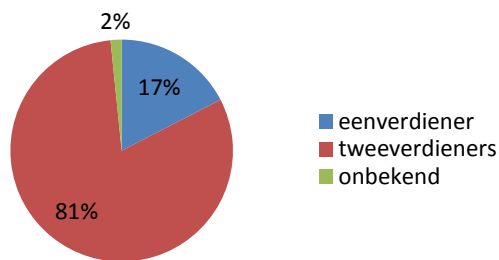
4.3.4 Arbeidsverdeling

4.3.4.1 Twee oudergezin

Van deze 63 twee-oudergezinnen wordt het betaalde werk als volgt verdeeld:

Verdeling betaald werk	Aantal
Een ouder verdient gezinsinkomen	11
Twee ouders verdienen gezinsinkomen	51
Niet ingevuld	1

Figuur 4

Het grootste gedeelte van de twee oudergezinnen bestaat uit tweeverdieners. Beide ouders werken parttime of een ouder werkt fulltime en de ander parttime.

4.4 Enquête

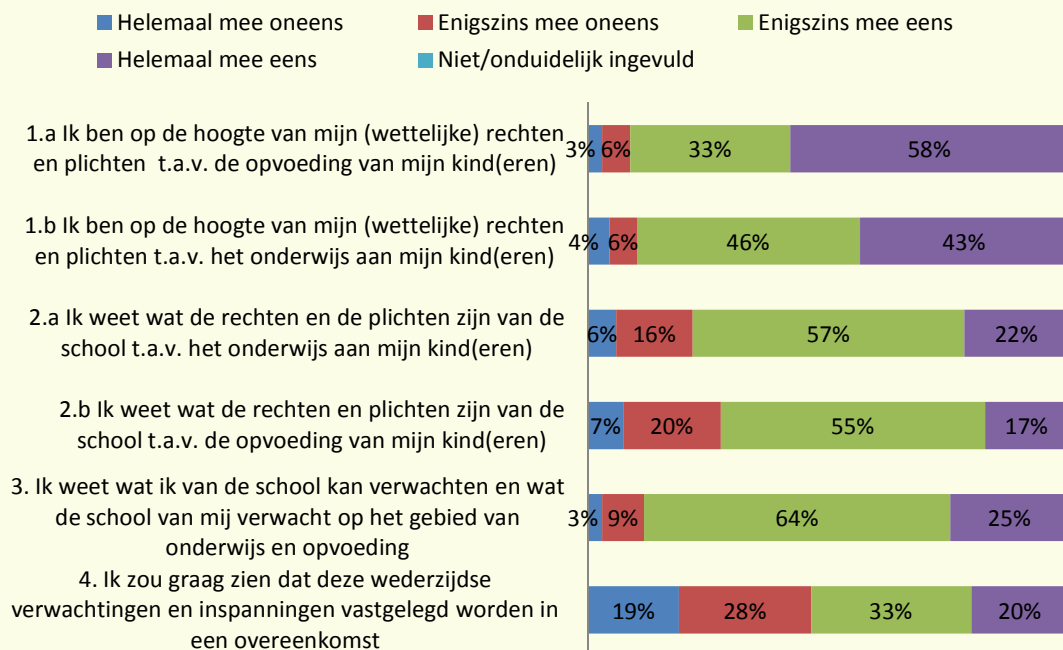
Hieronder volgen de resultaten van de enquêtes onder ouders en leerkrachten. De vragen zijn per onderdeel geclusterd en de antwoorden zijn in percentages weergegeven. Tabellen met een verdeling van het aantal respondenten per antwoordmogelijkheid en opmerkingen zijn te vinden in bijlage 7. Om duidelijkheid te verkrijgen over overeenkomsten en verschillen in wensen en verwachtingen heb ik de antwoorden van ouders en leerkrachten met elkaar vergeleken. Een drietal leerkrachten is naar een reactie gevraagd op opvallende uitkomsten. Hun mening heb ik bij mijn toelichting gevoegd.

Sommige ouders en leerkrachten hadden moeite met het ontbreken van de categorie “neutraal, geen mening” en hebben daarom in een aantal gevallen twee bolletjes aangekruist. Deze antwoorden zijn niet meegeteld in het eindresultaat en vallen onder de categorie “niet ingevuld”.

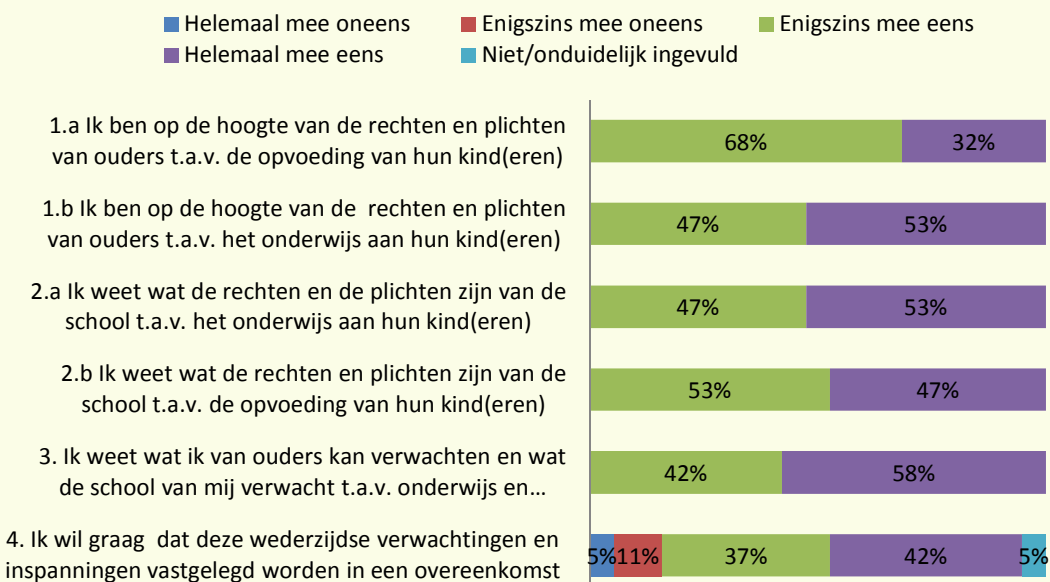
Om de wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten binnen het wettelijk kader te kunnen plaatsen is gekeken of beiden op de hoogte zijn van hun wettelijke)¹⁶ rechten en plichten op gebied van onderwijs en opvoeding.

¹⁶ (wettelijke) omdat een aantal rechten en plichten van ouders en school in de wet is vastgelegd, maar sommige plichten niet wettelijk zijn vastgelegd, maar het karakter hebben van een “inspanningsverplichting”. Zie paragrafen 2.4, 2.5.1 en 2.5.2

ouders - onderwijs en opvoeding rechten en plichten

leerkrachten - onderwijs en opvoeding rechten en plichten

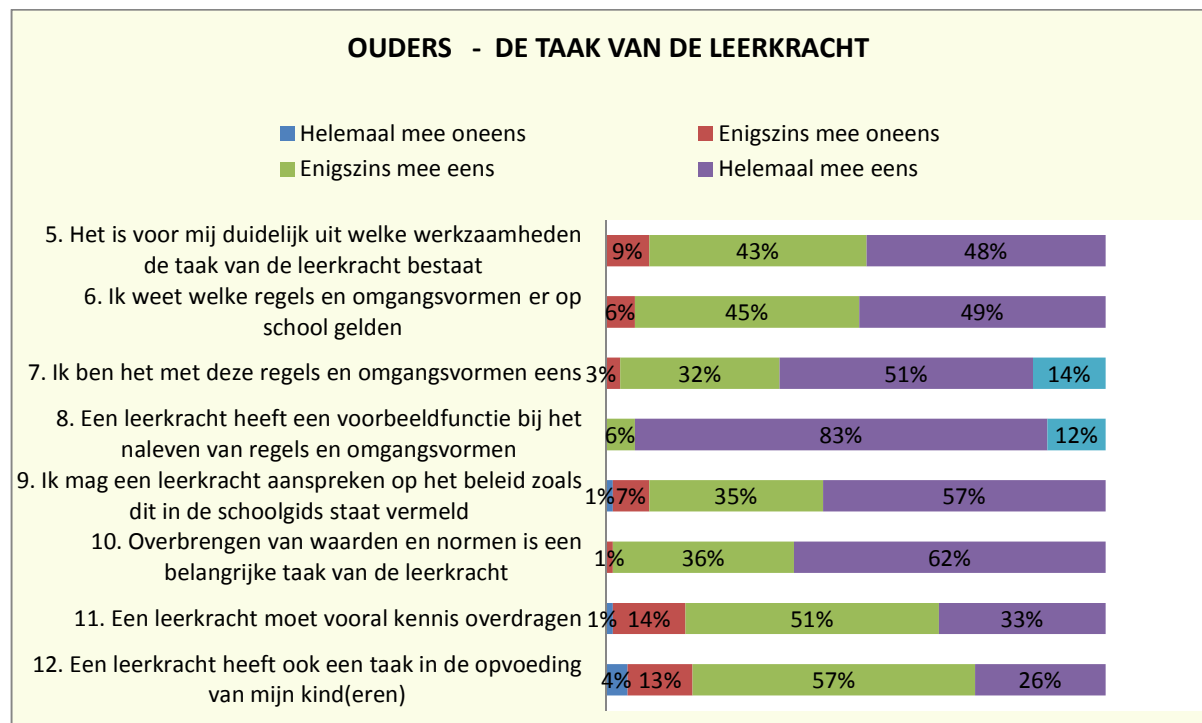

Figuur 5a en 5b

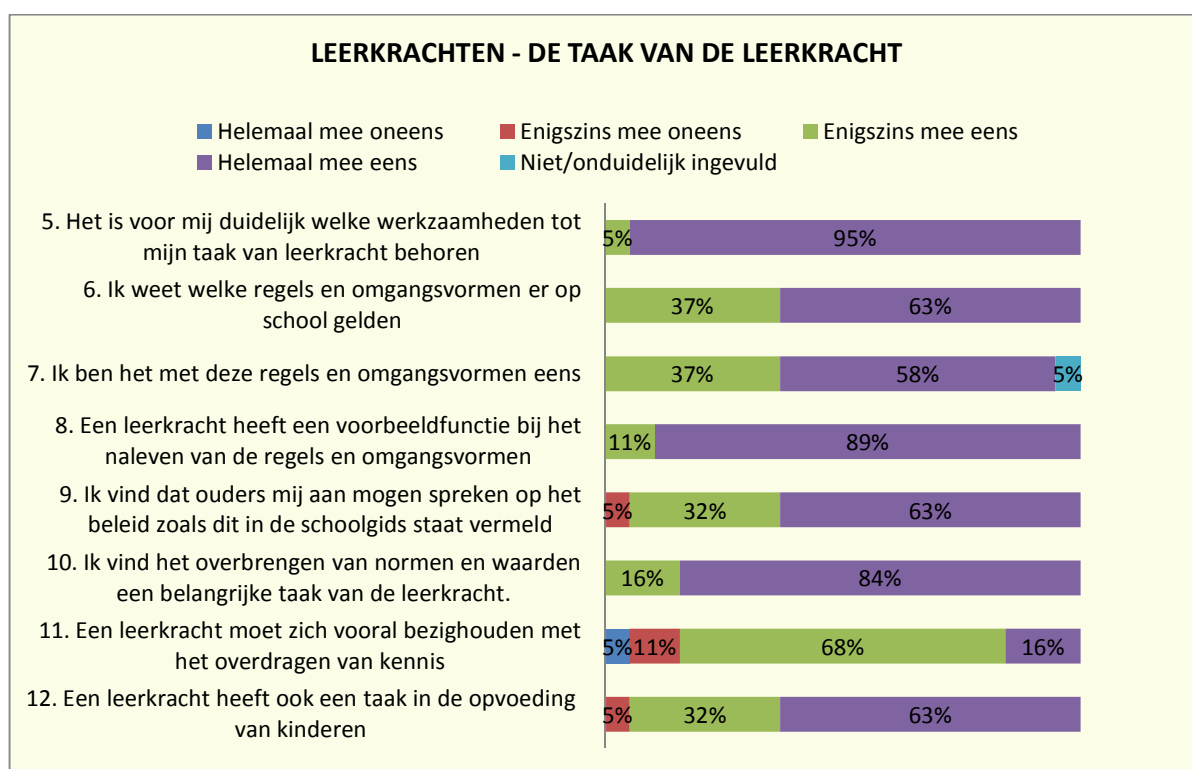
Ouders en leerkrachten blijken redelijk tot goed op de hoogte van hun rechten, plichten en wederzijdse verwachtingen op het gebied van onderwijs en opvoeding. Leerkrachten zijn over het algemeen iets beter op de hoogte.

79% van de leerkrachten is het ermee eens dat de wederzijdse verwachtingen worden vastgelegd in een overeenkomst. De ouders zijn hierover verdeeld. De geïnterviewde leerkrachten menen dat leerkrachten een overeenkomst wensen om conflicten en inconsequent gedrag van ouders te voorkomen. Ook zou dit tot meer respectvol gedrag van de ouders kunnen leiden. Volgens een leerkracht wordt hiermee de eigen inbreng van ouders en leerkrachten beperkt. Over dit onderdeel is door leerkrachten en ouders weinig opgemerkt.

Daarna werden vragen gesteld over de taak van de leerkracht.

Figuur 6.a

Figuur 6.b

Voor een meerderheid van ouders en leerkrachten is het duidelijk uit welke werkzaamheden de taak van de leerkracht bestaat, voor leerkrachten zelfs heel duidelijk. Dit betreft volgens de leerkrachten hun taakomschrijving. De grenzen van het beroep zijn lastiger aan te geven. Het grootste deel van de ouders en leerkrachten is bekend met de regels en omgangsvormen. Zij zijn het hier over het algemeen mee eens. De voorbeeldfunctie van de leerkracht wordt door beiden heel belangrijk gevonden. Een leerkracht mag volgens ouders en leerkrachten worden aangesproken op het beleid zoals dit in de schoolgids staat. Overbrengen van waarden en normen wordt door beiden belangrijk gevonden; door leerkrachten nog belangrijker. Ditzelfde geldt voor de opvoedende taak van de leerkracht. Ouders daarentegen vinden het overbrengen van kennis belangrijker dan leerkrachten.

Het volgende citaat van een ouder illustreert dit:

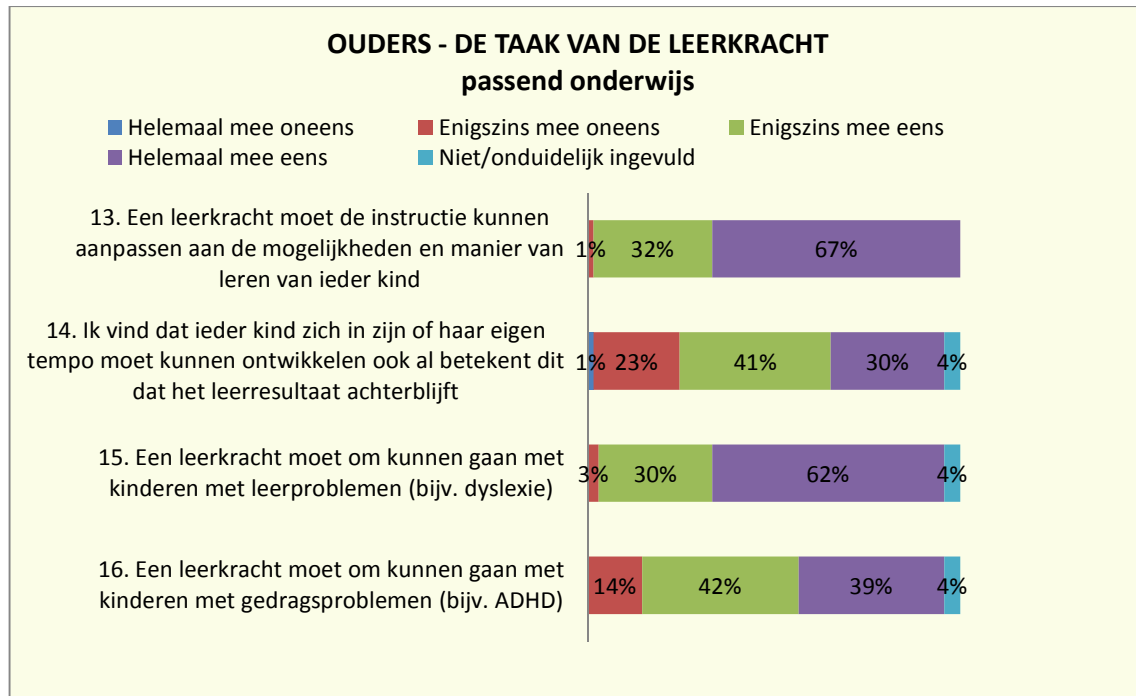
“Je bent en blijft als ouder altijd en immer verantwoordelijk voor je eigen kind. De leerkracht kan je tips/trucs en verbeterpunten geven, maar opvoeden moet je zelf doen. Daar zijn de leerkrachten niet voor. Zij moeten het leersysteem e.d. aan je kind leren”.

Een leerkracht:

“Het overdragen van kennis is niet het belangrijkste: basisonderwijs is ook voor de algehele vorming; dus ook opvoeding, vind ik.”

Als reactie hierop geven leerkrachten aan hun opvoedende taak heel belangrijk te vinden. Opvoeding betekent voor hen ook sociale vorming en correctie van leerlingen op gedrag. Ouders hebben volgens hen een ander beeld bij het begrip “opvoeden” en verwachten van school vooral kennisoverdracht.

Vervolgens werden ouders en leerkrachten ondervraagd over de taak van de leerkracht en passend onderwijs. In de enquête is dit onderscheid binnen de taak van de leerkracht niet gemaakt. Bij de datapresentatie is dit overzichtelijker.

Figuur 7.a

Figuur 7.b

Ouders en leerkrachten zijn het erover eens dat ieder kind aangepaste instructie behoeft. Beiden vinden het volgen van het eigen ontwikkelingstempo door het kind belangrijk, maar ouders willen liever niet dat de leerresultaten van hun kind achterblijven bij het klassengemiddelde. Een ouder :

“Als de ontwikkeling van een kind achterblijft, vinden wij het gepast dat er gepoogd wordt om de ontwikkeling extra te stimuleren om deze beter te laten aansluiten bij het gemiddelde leerresultaat”.

De geïnterviewde leerkrachten denken dat het achterblijven van kinderen bij de rest van de klas door ouders als sociaal falen wordt gezien en dat zij moeite hebben hun verwachtingen bij te stellen.

Volgens ouders en leerkrachten moet een leerkracht om kunnen gaan met leer- en gedragsproblemen, maar is er wel een grens. Ouders verwachten van leerkrachten expertise op het gebied van signalering en diagnostiek en openstaan voor hulp van buitenaf, wanneer ze dit niet hebben.

Met gedragsproblemen hebben ouders en leerkrachten meer moeite dan met leerproblemen. Ouders zijn bang dat de rest van de klas hieronder lijdt. Leerkrachten

vinden deze angst terecht. Ouders willen bovendien niet dat de leerkracht te zwaar belast wordt. Een citaat:

“Alles binnen redelijke grenzen, de rest van de klas dient ook de aandacht te krijgen die zij verdient! Dus de balans dient niet door te slaan, dit ook met het oog op de werkdruk en werklast van de leerkracht!!”

Beiden vinden dat sommige leerlingen beter af zijn op het speciaal onderwijs. Een leerkracht:

“Ik vind dat de school een duidelijke grens bij gedragsproblemen moet vaststellen “Tot hier en niet verder”. Bepaalde kinderen zijn veel beter af op het speciaal onderwijs”.

De leerkracht mist vooral expertise en extra hulp in de klas en meent dat de rust en veiligheid gegarandeerd moeten zijn.

“De leerkracht in het reguliere onderwijs heeft te weinig kennis van, is niet opgeleid om met deze specifieke problemen om te gaan. Het vraagt om bijscholing. En dan is er ook een assistent nodig...”.

Ook ouders missen extra hulp:

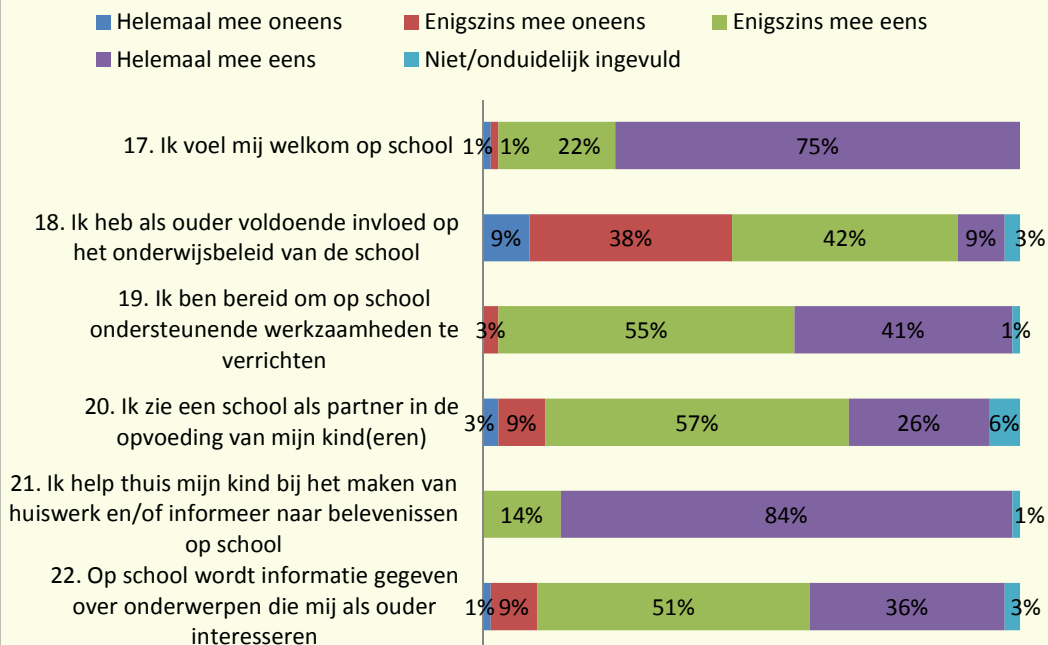
“Mijn kind krijgt geen extra begeleiding op school omdat er geen mensen voor begrijpend lezen meer zijn”

Leerkrachten kunnen bij ouders op begrip rekenen.

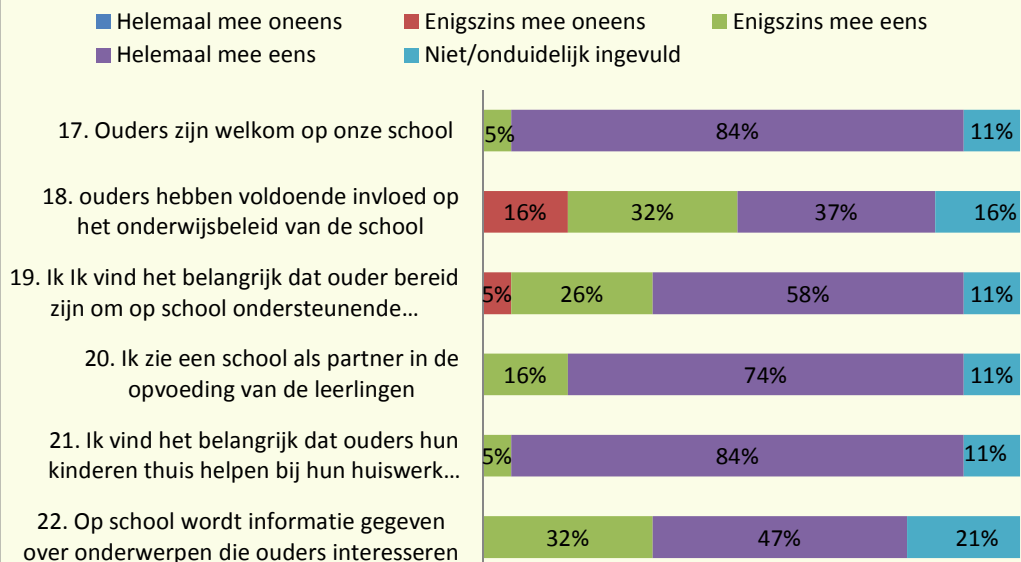
“leerkrachten zijn mensen en ieder mens is verschillend en zal dus ook niet alles evengoed kunnen. De belangrijkste eigenschap van een leerkracht vind ik dan ook zelfkennis en op de juiste manier omgaan met dit inzicht”.

Over dit onderdeel zijn door ouders en leerkrachten de meeste opmerkingen gemaakt. Om te onderzoeken in hoeverre op school sprake is van een dialoog of ruimte tot ontwikkeling hiervan, zijn vragen gesteld over de samenwerking tussen ouders en school en ouders en leerkracht.

ouders -samenwerking met de school

leerkrachten -samenwerking met de school

Figuur 8a en 8b.

De meeste ouders voelen zich welkom op school, leerkrachten delen deze mening. Bijna de helft van de ouders vindt dat zij onvoldoende invloed heeft op het onderwijsbeleid, evenals een klein percentage van de leerkrachten. Niet iedere ouder kent de weg. Een ouder:

Ik weet niet op welke manier ik invloed zou kunnen hebben op het onderwijsbeleid.

De leerkrachten bevestigen dat zij geen behoefte hebben aan meer inspraak van ouders bij het onderwijs in de klas of de schoolregels. Een leerkracht denkt dat dit komt omdat de overheid zich al voldoende met het onderwijs bemoeit. Beiden vinden het belangrijk dat ouders op school ondersteunende werkzaamheden verrichten. Het wordt nog belangrijker gevonden dat ouders geïnteresseerd zijn in het schoolwerk en de schoolbelevissen van hun kinderen. Een meerderheid van leerkrachten en ouders is tevreden over de informatie die op school gegeven wordt. Informatie over de Kanjertraining wordt gewaardeerd.

Ouders die het hiermee niet eens zijn, willen informatie over: beelddenken, ontwikkeling bij kinderen (fysiek, psychisch), orthopedagogiek.

Leerkrachten vinden dat ouders meer geïnformeerd kunnen worden over: gebruik van sociale media, opvoeding en gedrag, thema's, lessen, omgangswijze van leerkrachten met hun kinderen.

De samenwerking met de school wordt door ouders over het algemeen goed genoemd. Enkele citaten:

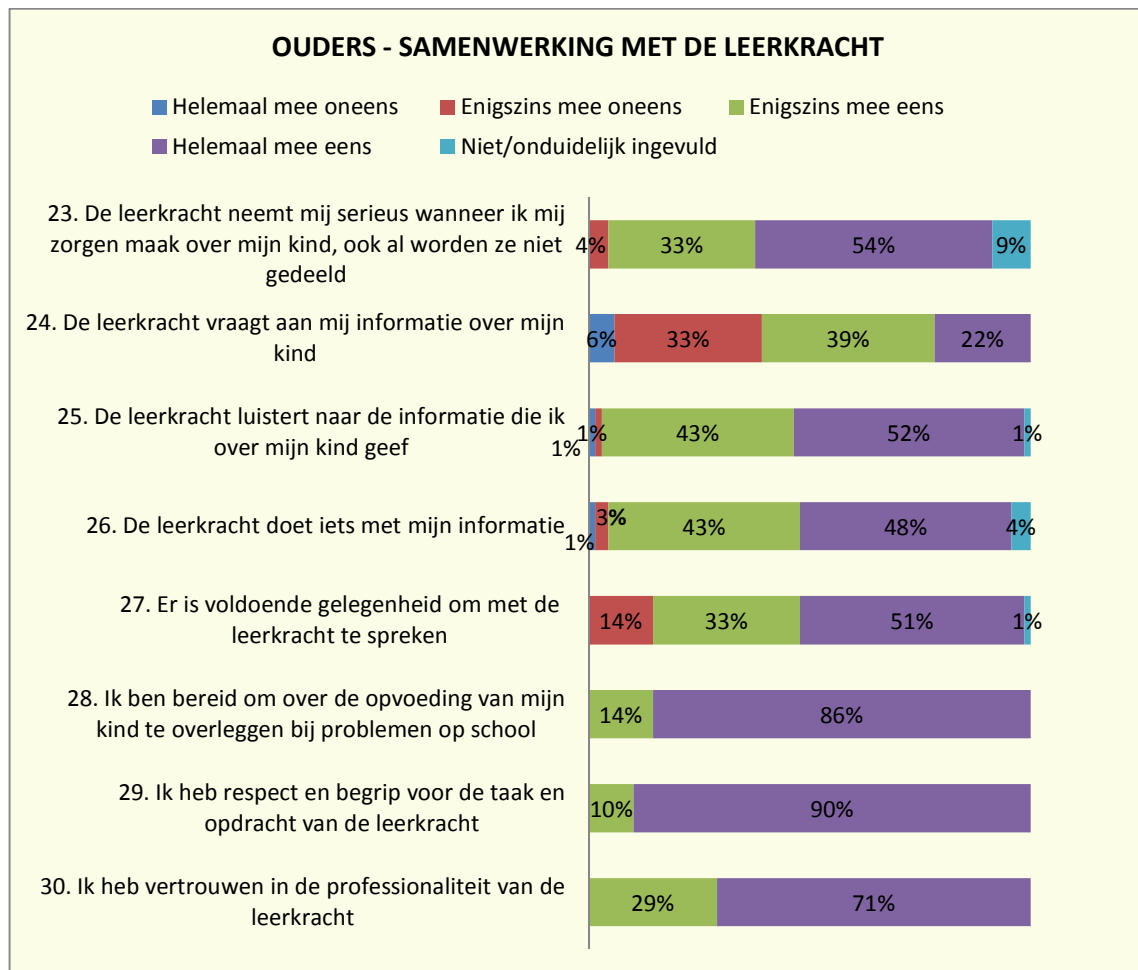
“Voel betrokkenheid vanuit de school,, en “Goed!”.

91% van de leerkrachten ziet een school als partner in de opvoeding van kinderen. Ouders hebben hierbij meer bedenkingen.

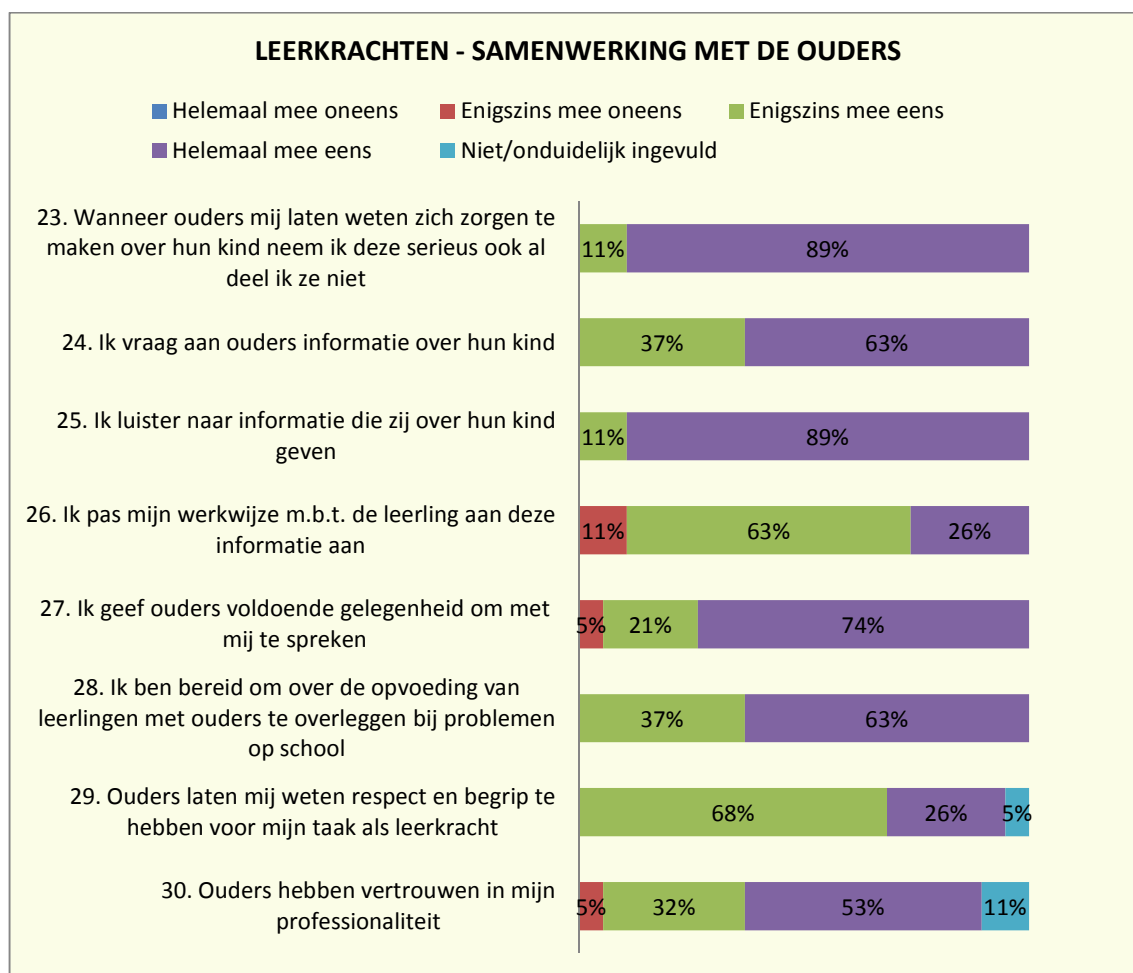
Een leerkracht:

“Dat ligt eraan, als het constructief is en de school en ouders elkaar in hun waarde laten, dus het moet niet belerend zijn”.

De volgende vragen betroffen de dialoog tussen ouders en leerkracht.

Figuur 9.a

Figuur 9.b

Ouders voelen zich over het algemeen serieus genomen door leerkrachten wanneer zij bezorgd zijn over hun kind. Ook leerkrachten geven aan dit te doen. Alle leerkrachten geven aan informatie aan ouders te vragen over hun kind, maar 39% van de ouders is het hiermee niet eens. Een ouder merkt op: *“Dit is nog nooit voorgekomen”*.

De meeste ouders en leerkrachten vinden dat leerkrachten naar ouders luisteren. Leerkrachten denken dit beter te doen dan dat ouders dit ervaren.

De leerkrachten vertellen wel degelijk informatie te vragen en naar ouders te luisteren. Dat ouders dit gevoel hebben kan liggen aan de communicatievaardigheden van leerkrachten. Tijdens de opleiding heeft dit nauwelijks aandacht gekregen. Tegenwoordig zijn er minder 10-minuten gesprekken en veel gesprekken hebben het karakter van informatieoverdracht.

Een klein percentage van de leerkrachten past de werkwijze niet aan deze informatie aan. Leerkrachten merken hierover op de informatie van ouders te wegen en hun werkwijze alleen aan te passen na overleg met collega's of als het aan het kind ten goede komt. Een grote meerderheid van de leerkrachten vindt dat ouders voldoende gelegenheid hebben om met hen te spreken. Een klein percentage van de ouders is het hiermee niet eens. Opvallend is de grote bereidheid van ouders om met de leerkracht te overleggen over de opvoeding van de kinderen, wanneer er op school problemen zijn. Alle ouders zijn hiertoe bereid. Voor leerkrachten geldt dit ook, maar hun reactie is voorzichtiger. Zij vertellen moeilijk te kunnen bepalen in hoeverre zij zich met de opvoeding thuis kunnen bemoeien. Deze informatie verrast hen. Ouders hebben in grote mate respect en begrip voor de taak en opdracht van leerkrachten en vertrouwen in hun professionaliteit. Leerkrachten zijn hiervan minder overtuigd. Een leerkracht hierover:

"Dit wordt soms in twijfel getrokken".

Dat leerkrachten hiervan minder overtuigd zijn, komt volgens hen omdat je vaker iets hoort, wanneer het niet goed gaat. Dit vertrouwen van de ouders in hun professionaliteit verrast hen

Ouders merken op dat de samenwerking per leerkracht kan verschillen.

4.5 Interview

Vervolgens heb ik drie leerkrachten geïnterviewd om te weten te komen welke achtergrondkenmerken van invloed kunnen zijn op hun verwachtingen van ouders en de dialoog met ouders. De leerkrachten zegden vlot hun medewerking aan de interviews toe. Zij waren openhartig en de gesprekken duurden langer dan gepland. Na afloop is aan hen een samenvatting van het interview ter goedkeuring voorgelegd. Allen gingen na enkele aanvullingen akkoord. Deze samenvattingen zijn te vinden in bijlagen 8 en 9. Hieronder volgt een tabel met een samenvatting van meningen op hoofdpunten.

DIALOOG MET DE OUDERS	Leerkracht A	Leerkracht B	Leerkracht C
Onderwijservaring	2 jaar	4 jaar, zij-instromer	36 jaar
Kinderen?	Nee	Ja	Ja
Communicatie met ouders verloopt:	Positief	Over het algemeen goed	Doorgaans prettig
Merkt de leerkracht iets van het hoge opleidingsniveau in het contact met ouders?	Denkt van niet. Geen ervaring op een school met lageropgeleide ouders.	Nee, geen ervaring in een omgeving, waarin dit anders is.	Ja, dat verklaart de neiging van ouders zich met het onderwijs te bemoeien.
Beïnvloeding door: • karakter?	Ja, open houding en goede communicatieve eigenschappen zorgen voor open reactie.	Gedeeltelijk. Rust geeft ruimte voor reflectie, goed inlevingsvermogen, flexibel en toegankelijk.	Ja. Directheid en sterke eigen mening veroorzaakt soms schrikreactie. Is zich hiervan bewust en gaat hier professioneel mee om
• Het eigen waarden- en normenpatroon?	Ja, door vrije opvoeding. Sociaal gedrag is belangrijk, maar verwacht geen onmiddellijke aanpassing aan waarden- en normenpatroon van de school.	Ja. Respectvol met elkaar omgaan en regels nakomen. Verwacht dat ook van ouders en handelt sterk vanuit de schoolregels.	Minder. Sterke eigen waarden- en normenvorming, geweten en rechtvaardigheidsgevoel. Kan de communicatie belemmeren, maar wordt ook gewaardeerd. Staat open voor andere opvoedingsideeën.
• Onderwijservaring?	Ja, zelfverzekerder.	Ja, zelfverzekerder, terughoudender en neemt meer tijd voor reflectie.	Ja, terughoudender.
• Eigen kinderen?	Vermoed van wel.	Ja, meer inlevingsvermogen.	Ja, meer oog voor betrokkenheid van ouders bij hun kinderen.
Meningsverschillen gaan over	Prestaties van kinderen en doubleren.	Verschil in opvoedingsideeën, gedrag en prestaties van kinderen. Verkeerde inschatting emoties van ouders.	Bemoeienis van ouders met beleid, school- en klassenafspraken. Wanneer belang van het kind geschaad wordt door de opvoeding.
Wat doe je wanneer je je in het nauw gedreven voelt?	Onderscheid maken tussen jezelf als persoon en professional. Er is kritiek op de professional, niet op de persoon	Veiligheid zoeken door aanwezigheid van collega of maken van een nieuwe afspraak. Nadenken over argumenten.	Beschrijven van het gevoel. Veiligheid zoeken door maken van een nieuwe afspraak. Tijd nemen voor nadenken.
Oplossen van een meningsverschil door	Blijf positief en communiceren, benoem en bespreek het probleem openlijk. Verklaar eigen handelwijze. Sta open voor kritiek. Luister naar mening van ouders, maar blijf professioneel. Wees bewust van de emotionele betrokkenheid van ouders. Spreek gezamenlijk belang voor het kind uit.	Refereren aan de schoolregels of doorverwijzen naar de directie.	Begrip tonen voor standpunt van de ander, stel belang van het kind centraal, zeg dat je het samen moet doen en praat vanuit je hart.
Mening over begrip "democratische professionaliteit"	Is het met deze visie eens.	Wel dialoog over het kind, niet over het schoolbeleid	Geen verdere aantasting van professionaliteit van de leerkracht.

Figuur 10.

De dialoog met ouders verloopt meestal goed en wordt beïnvloed door eigen opvoeding, karakter, zelf kinderen hebben en onderwijservaring. Niet duidelijk wordt op welke manier het hoge opleidingsniveau van invloed is op de dialoog met ouders. Meningsverschillen betreffen verschillende onderwerpen en dit wordt waarschijnlijk bepaald door het eigen waarden- en normenpatroon. Twee van de drie leerkrachten hebben moeite om zich kwetsbaar op te stellen wanneer zij zich in het nauw

gedreven voelen. Meningsverschillen worden anders opgelost, maar het zich bewustzijn van de emoties van de ander en het uitspreken van het gezamenlijk belang worden gedeeld. Over het begrip “democratische professionaliteit” wordt verschillend gedacht. De school heeft het voornemen een overeenkomst met ouders over gedragsregels in te voeren (bijlage 9, p. 108, pp. 114-115).

Door literatuur- en praktijkonderzoek zijn de deelvragen beantwoord, waardoor antwoord gegeven kan worden op de hoofdvraag.

HOOFDSTUK 5: CONCLUSIE EN ADVIES

Aangezien ik als stagiaire geen wijzigingen in het schoolbeleid kan aanbrengen, is de oorspronkelijk onderzoeksvraag licht gewijzigd. Het woord “Hoe” is vervangen door “Wat kan ik adviseren”. Deze luidt nu:

“Wat kan ik deze school adviseren om tot een betere afstemming te komen tussen de wederzijdse wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten met betrekking tot hun taak als uitgangspunt voor een visie op het ouderbeleid?”

Met onderstaande adviezen wordt deze vraag beantwoord.

1. *Taak van de leerkracht*

Ouders en leerkrachten verwachten dat een leerkracht naast kennis-, waarden- en normenoverdracht een voorbeeldfunctie vervult. Een leerkracht mag aangesproken worden op het schoolbeleid. Leerkrachten vinden hun opvoedende rol en waarden- en normenoverdracht belangrijker dan ouders. Ouders leggen het accent op kennisoverdracht (paragraaf 4.4., figuur 6a en b). Volgens leerkrachten weten ouders niet precies wat de opvoedende taak van leerkrachten inhoudt. Leerkrachten zijn tevreden over de informatie voor ouders, maar hebben er behoefte aan informatie over opvoedkundige thema's en de gang van zaken in de klas met hen te delen (paragraaf 4.4., figuur 8b). Een informatieavond of informatie hierover draagt bij tot meer wederzijds begrip.

2. *Passend Onderwijs*

Ouders en leerkrachten wensen voor het kind Instructie op maat en het volgen van het eigen ontwikkelingstempo (paragraaf 4.4., figuur 7a en 7b). Ouders verkeren, evenals leerkrachten, in een spagaat wanneer leerresultaten achterblijven bij het klassengemiddelde (paragraaf 2.4.1). Zij verwachten van leerkrachten expertise op het gebied van leer- en gedragsproblemen, maar hebben begrip voor de grenzen van het beroep. Leerkrachten moeten openstaan voor hulp van buitenaf. Ouders missen extra hulp bij leerproblemen. Ik kan niet bepalen hoe de school dit kan invullen. Ouders en leerkrachten hebben meer moeite met gedrags- dan met leerproblemen (paragraaf 2.4.1). De school is goed op weg om expertise op dit gebied te verwerven (paragraaf, 2.7). Zij kan

informatieavonden organiseren, eventueel met gastsprekers, waarbij een gedrags-, of leerprobleem centraal staat. Naast informatie over de mogelijkheden van de school met betrekking tot Passend Onderwijs, kan deze informatie zorgen voor begrip tussen ouders van kinderen met en zonder speciale leerbehoeften. Mogelijk kunnen conflicten tussen hen vermeden worden (paragraaf 2.5.4). Bovendien zijn ouders geïnteresseerd in informatie over ontwikkeling bij kinderen (paragraaf 4.4., figuur 8b). Het is belangrijk als team een eenduidige visie te ontwikkelen die meer gebaseerd is op mogelijkheden, dan op grenzen (paragraaf 2.7).

Communicatie

Binnen het zorgplan is nog geen visie op communicatie met ouders van zorgleerlingen ontwikkeld. De communicatie heeft vooral een adviserend karakter (paragraaf 2.7.1). Ontwikkeling van een visie op communicatie met het karakter van een dialoog is raadzaam. Ouders en school profiteren van elkaars deskundigheid. Adviezen kunnen worden afgestemd op de mogelijkheden van ouders (paragraaf 2.7.1). Wanneer ouders vroegtijdig bij de ontwikkeling van het handelingsplan worden betrokken, waarbij wederzijdse verantwoordelijkheden verhelderd en gescheiden worden, kunnen conflicten worden vermeden. Ouders hebben dan ook minder het gevoel dat leerkrachten geen informatie vragen (paragraaf 4.4., figuur 9a). Een mogelijkheid is het stapsgewijs invoeren van HGW.

3. Dialoog ouders en school

Het percentage (52%) ingeleverde formulieren wijst op betrokkenheid van ouders bij de school en dit onderwerp (paragraaf 4.2). Zij zijn het meest betrokken bij jongere kinderen (groep 1/2), maar blijven dit de gehele schoolperiode (paragraaf 4.3.2, figuur 2). Ouders voelen zich welkom op school en zijn bereid zich voor school in te zetten. Over de informatie vanuit school zijn ouders overwegend positief (paragraaf 4.4, figuur 8a). De Kanjertraining wordt gewaardeerd. Digiduif wordt als onprettig in gebruik ervaren. Ouders wensen een mailmogelijkheid. Snel en persoonlijk contact wordt op prijs gesteld. Wellicht kan Digiduif voorzien worden van een mailmogelijkheid. Een klein gedeelte van de ouders ziet de school niet als partner in de opvoeding (paragraaf 5.1). Veel ouders zijn

hoogopgeleid (paragraaf 4.3.1, figuur 1), samenwonend of getrouwd (paragraaf 4.3.3., figuur 3) en tweeverdiener (paragraaf 4.3.4.1, figuur 4). Bijna de helft van de ouders wenst meer invloed op het onderwijsbeleid. Het opleidingsniveau is hierop mogelijk van invloed (Vogels, 2002; paragraaf 2.5.4). Sommige ouders kennen de weg hiervoor niet. Hoogopgeleide ouders zijn kritisch (Paragraaf 2.9). In de literatuur werd de veeleisendheid van hoogopgeleide ouders genoemd (paragraaf 2.5.4). Uit praktijkonderzoek blijkt niet in hoeverre het hoge opleidingsniveau verder van invloed is op hun wensen (paragraaf 4.5, figuur 10). Veel ouders werken beiden. De enquêteresultaten laten niet zien dat zij zich aan hun opvoedingsverantwoordelijkheid onttrekken (paragraaf 2.5.4). Ouders werken beiden niet fulltime, zijn betrokken en zetten zich in voor school. De school waardeert de inzet van de ouders en zij zijn welkom, maar de meeste leerkrachten hebben geen behoefte aan meer inspraak van ouders (paragraaf 4.4, figuur 8b). Dit bevestigt het beeld dat Smit en Driessen (2002) en De Onderwijsraad (2010) schetsen (paragraaf 2.6.1). De school ziet zichzelf als partner in de opvoeding van leerlingen. Er is wel sprake van een dialoog tussen ouders en school, maar de invulling verschilt. Ouders willen meer bij het onderwijs betrokken worden en de school ziet zichzelf meer als partner op het gebied van opvoeding. De schoolgids verschaft ouders voldoende informatie (paragraaf 2.9.3). Zij kunnen evenwel uitnodigender worden geïnformeerd over de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het onderwijsbeleid.

4. Dialoog ouders en leerkrachten

Leerkrachten zijn overwegend positief over communicatie met ouders (paragraaf 4.5). Zij geven aan hen serieus te nemen, te luisteren en naar informatie te vragen. Ouders zijn positief over het contact met de leerkracht, maar bijna de helft van hen vindt dat er te weinig sprake is van wederkerigheid. De leerkracht zou geen informatie vragen. Beiden zijn bereid bij problemen over de opvoeding te overleggen. Leerkrachten zijn terughoudender. De toon moet voor beiden niet belerend zijn. Alle ouders hebben respect voor de taak van leerkrachten en vertrouwen in hun professionaliteit. Dit verrast leerkrachten. Ouders laten dit niet altijd merken. (paragraaf 4.4., figuur 9a en b). De voorwaarden voor een dialoog zijn aanwezig, maar deze kan nog verbeterd worden. Om het gevoel van wederkerigheid in de dialoog verbeteren, kan aan het begin van het schooljaar

een kennismakingsgesprek met de leerkracht worden georganiseerd, waarbij ouders vertellen. Bij de nascholing kan een cursus oudercommunicatie worden overwogen.

De persoon en persoonlijke ervaringen van de leerkracht zijn belangrijk (paragraaf 2.4.2) De dialoog wordt beïnvloed door het karakter, waarden- en normenpatroon, opvoeding, eigen kinderen en onderwijservaring. (paragraaf 4.5, figuur 10) Bewustwording hiervan door leerkrachten is belangrijk.

De volgende adviezen van voor het oplossen van meningsverschillen zijn van de leerkrachten overgenomen:

- blij positief en communiceren;
- benoem en bespreek het probleem openlijk;
- verklaar je eigen handelwijze;
- sta open voor kritiek;
- maak onderscheid tussen jezelf als persoon en professional;
- luister naar andere mening maar blijf professioneel;
- toon begrip voor ander standpunt;
- wees bewust van de emotionele betrokkenheid van ouders;
- spreek gezamenlijk belang uit;
- zeg dat je het samen moet doen;
- praat vanuit je hart.

Rechten en plichten

Ouders en leerkrachten blijken redelijk tot goed op de hoogte van hun wederzijdse rechten en plichten. Ouders zijn minder goed geïnformeerd over de rechten en plichten van de school en kunnen hier in de schoolgids duidelijker over worden geïnformeerd. Leerkrachten wensen dat de wederzijdse rechten en plichten vastgelegd worden in een contract. De ouders zijn hierover verdeeld (paragraaf 4.4, figuur 5a en 5b). Uit het interview met leerkrachten blijkt dat de school een overeenkomst wil sluiten met de ouders waarin men zich aan de gedragsregels van de school conformeert (paragraaf 4.5). Gezien de verdeeldheid onder ouders en het grote vertrouwen in de opdracht en deskundigheid van leerkrachten, lijkt het niet

raadzaam dit zonder overleg te doen. Ouders kunnen dit uitleggen als wantrouwen. De pedagogische ruimte wordt hierdoor beperkt en formele regels dragen meestal niet bij aan een prettig schoolklimaat dat gebaseerd is op wederzijds vertrouwen en betrokkenheid (paragraaf 2.5.4, Onderwijsraad, 2010). Het is de vraag of een contract respectvol gedrag kan bewerkstelligen.

De reflectie op het onderzoek volgt separaat.

LITERATUUR

Bakker, M. (2011). *Minister: ouders moeten meer opvoeden, desnoods minder werken*. Verkregen op 24 januari 2012, via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3057056/2011/11/30/Minister-ouders-moeten-meer-opvoeden-desnoods-minder-werken.dhtml>

Boerman, R. (2009). *Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek*. Verkregen op 6 april via http://www.fontysmediatheek.nl/wiki/home/Bestand:Boerman%2C_R-1-._%282008%29_Ethische_uitgangspunten_bij_praktijkonderzoek_Fontys_OSO.pdf

Boerman, R. & Ebskamp J. (2005). *Een waardevolle leraar: praktische ethiek en beroepsidentiteit*. Baarn: HBuitgevers.

Bolsenbroek A., Houten van D. & Nossin M. (2006). *Op weg naar passend onderwijs in een inclusieve samenleving* (2^e druk). Amersfoort: CPS.

Calis, M. (2011). *Ouders zeuren, vinden leraren*. Noordhollands Dagblad.

Crom, B. (2005). *4. Methodologie, methoden en technieken*. Verkregen op 25 maart via <http://dissertations.ub.rug.nl/FILES/faculties/management/2005/b.crom/h4.pdf>

Debat op 2. (2011). *Wie voedt er op: de ouders of de school?* Verkregen op 24 januari 2012, via <http://debatop2.ncrv.nl/nieuwsblogs/wie-voedt-er-op-ouders-of-school>

education.com (2008). *Building Parent-Teacher Partnerships*. Verkregen op 4 maart 2012, via http://www.education.com/reference/article/Ref_Building_Parent/

Geest, M. van der & de Jong, L. (2011). *Peiling plan Van Bijsterveldt: 'Het probleem ligt bij de kinderen zelf*. Verkregen op 24 januari 2012, via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3057536/2011/11/30/Peiling-plan-Van-Bijsterveldt-Het-probleem-ligt-bij-de-kinderen-zelf.dhtml>

Harinck, F. (2011). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Homma (z.j.). *Methoden onderzoek*. Verkregen op 26 maart via <http://www.rightmarktonderzoek.nl/methoden-onderzoek>.

Hoogeveen, K. (1999). *Het kunnen allemaal je eigen kinderen zijn – Leerkrachten basisonderwijs over hun beroep*. Utrecht: Uitgeverij Jan van Arkel.

Jacobs, G. (2010). *Professionele waarden in kritische dialoog- Omgaan met onzekerheid in educatieve praktijken*. Verkregen op 7 februari 2012 via http://www.fontysoso.nl/frontpage/Portals/0/Gaby%20Jacobs_NL%20CD.pdf

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J., & Scheepsma, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek - Een handreiking voor leraren*. Utrecht/Zutphen: Thieme Meulenhoff.

Leraar 24 (z.d.). Debat met minister Van Bijsterveldt – Avond van het onderwijs. Verkregen op 24 januari 2012 via <http://www.leraar24.nl/video/3252>

Niburu TV. (2011). *Van Bijsterveldt: Ouders moeten meer opvoeden en minder werken*. Verkregen op 24 januari 2012 via <http://niburu.tv/forum/showthread.php?tid=2552>

O'Brien, D. (2005). *Parent-teacher partnership can play significant role in child's education*. Washington University in St.Louis. Verkregen op 4 maart 2012 via <http://news.wustl.edu/news/Pages/4588.aspx>

Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners: versterking van relaties met en tussen ouders op school*. Den Haag: Onderwijsraad. Verkregen op 12 december 2011, via <http://www.onderwijsraad.nl/publicaties/2010/ouders-als-partners> - 34k -

Pameijer, N.K. & Van Beukering, J.T.E. (2008). *Handelingsgericht werken - een handreiking voor de interne begeleider*. Leuven: Acco.

Passend Onderwijs. Verkregen op 4 januari 2012, via <http://www.passendonderwijs.nl/beleid-regelgeving/>

Rijksuniversiteit Groningen (z.j.). *Enquêtes en vragenlijsten*. Verkregen op 9 april 2012 via <http://www.rug.nl/scholieren/profielwerkstukken/gammasteunpunt/enquete?format=print>

Riet, L. ter. (z.j.). *Dalende leerprestaties van jongens in het primair onderwijs? – Een verkennend onderzoek naar de situatie in Nederland*. Verkregen op 4 juli 2012 via http://essay.utwente.nl/805/1/scriptie_ter_Riet.pdf

Salamanca-verklaring. (2010). In *Wikischola*. Verkregen op 5 januari 2012, via http://www.wikischola.eu/nl/index.php?title=Salamanca_verklaring

Schoolgids stageschool (2011-2012).¹⁷ Verkregen op 7 maart 2012.

Schoolplan stageschool (2007).

Schoolplan stageschool (2011-2015).

Schuman, H. (2010). *Inclusief Onderwijs – Dilemma's en uitdagingen*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Schuman, H. (2007). *Passend Onderwijs – Pas op de plaats of stap vooruit?* *Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 46, 267-280.

Smeets, E.F.L. & Rispens, J. (2008). *Op zoek naar passend onderwijs – Overzichtsstudie van de samenhang tussen regulier en (basis)onderwijs*. Nijmegen: ITS.

¹⁷ Uit privacyoverwegingen worden de naam van de stageschool en de bron niet vermeld.

Smit, F. & Driessen, G. (2002). *Allochtone ouders en de pedagogische functie van de basisschool*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., Sluiter, R. & Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in Internationaal perspectief*. Nijmegen: ITS.

Stevens, L. (1997). *Overdenken en doen: Een pedagogische bijdrage aan adaptief onderwijs*. Den Haag: Procesmanagement Primair Onderwijs.

Telen, S. (2011). *Ouders en leerkrachten begrijpen elkaar niet meer*. Verkregen op 11 september 2011, via <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=7D3ELKDU - 124k> –

Timmermans, S. (2011). *Goed onderwijs begint thuis met structuur en voorlezen*. Verkregen op 24 januari 2012 via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3057094/2011/11/30/Goe-d-onderwijs-begint-thuis-met-structuur-en-voorlezen.dhtml>

UNESCO. (2011). In *Wikipedia*. Verkregen op 5 januari 2012, via <http://nl.wikipedia.org/wiki/UNESCO>

U.S. Department of Education (2003). *Working with teachers and schools – Helping your child succeed in School*. Verkregen op 4 maart 2012 via <http://www.2.ed.gov/parents/academic/help/succeed/part8.html>

Visser, Y. (Ed.). (2005). *Leraar worden – Een competentiegericht aanpak*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Winter, M. de (2011). In *Peiling plan Van Bijsterveldt: 'Het probleem ligt bij de kinderen zelf'*. Verkregen op 24 januari 2012 via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3057536/2011/11/30/Peiling-plan-Van-Bijsterveldt-Het-probleem-ligt-bij-de-kinderen-zelf.dhtml>

Wit, C. de (2005). *Ouders als educatieve partner – Een handreiking voor scholen*. Verkregen op 3 juli via <http://www.onderwijsachterstanden.nl/php/download.php/doenoud007.doc> - -

Zorgplan stageschool (2012).

BIJLAGE 1: VOLLEDIG CITAAT SCHUMAN (2010)

De afgelopen decennia worden gekenmerkt door snelle en diep ingrijpende veranderingen op talloze terreinen, bijvoorbeeld:

- de bevolkingssamenstelling, waardoor de meeste West-Europese samenlevingen zich hebben ontwikkeld van een relatief homogeen samengestelde, overwegend blanke populatie naar een populatie die gekenmerkt wordt door etnische pluriformiteit en diversiteit;
- de emancipatie van bepaalde bevolkingsgroepen, waaronder vrouwen, mensen uit de arbeidersklasse, met een niet-blanke huidskleur, een homoseksuele geaardheid of met een beperking of handicap, die gelijke rechten en gelijke kansen verlangen en hun plaats opeisen in de openbare ruimte;
- privatisering van de dienstverlening, waardoor mensen actiever dan voorheen allerlei zaken zelf moeten regelen zoals het kiezen van een energieleverancier of een zorgaanbieder;
- secularisatie en individualisering, waardoor mensen meer dan vroeger aangewezen zijn op eigen oordeelsvorming en beoordeeld worden op individuele, vooral communicatieve en sociale competenties;
- de opkomst van nieuwe informatie en communicatietechnologieën, waardoor het wellicht terecht is de wereld een 'global village' te noemen.

(Schuman, 2010, pp. 78-79)

BIJLAGE 2

BESCHRIJVING VAN VIER GROEPEN OUDERS VOLGENS VOGELS (2002)

De “*partners*”, ouders met een hoge sociaaleconomische status (hoog opleidingsniveau, hoog inkomen, veelal tweeverdieners) en een niet confessionele levensbeschouwing, zijn van alle ouders het meest betrokken bij school. Onderwijs vinden zij een zaak van ouders en leerlingen. Zij zorgen ervoor dat zij goed geïnformeerd zijn over de school, zoeken samenwerking met de leerkracht en wensen een invloedrijke positie in de school. Ondanks de beperkte tijd die tweeverdieners onder hen beschikbaar hebben, zijn zij ook bij informele activiteiten goed vertegenwoordigd. Hun kinderen bezoeken vaak scholen in het algemeen bijzonder onderwijs.

De omvangrijkste groep ouders wordt gevormd door de “*participanten*”. Deze groep neemt vaak een middelhoge tot hoge sociaaleconomische positie in en hun kinderen bezoeken veelal openbare, rooms-katholieke en in wat mindere mate protestants-christelijke scholen. Deze ouders zijn vooral actief bij het onderwijs in de klas en assisteren bij allerlei ‘leuke’ schoolactiviteiten. Zij vinden eveneens dat invloed op het onderwijsbeleid belangrijk is, maar nemen minder dan de “*partners*” deel aan de formele schoolorganen. Zij streven geen invloedrijkere of actievere rol in het onderwijs na, maar staan er evenmin afwijzend tegenover.

De “*overdragenden*” zijn ouders met een geprononceerde (bijvoorbeeld christelijke) levensbeschouwing. Zij zijn ook betrokken bij de school, maar zien de directie en de leerkrachten als de aangewezen deskundigen aan wie zij het onderwijs over kunnen laten. Zij hebben minder behoefte aan dagelijkse invloed op het schoolbeleid en het onderwijs en nemen minder deel aan bijzondere activiteiten voor de leerlingen. Er is bij deze (in omvang beperkte) groep weinig draagvlak voor een sterkere juridische positie van ouders.

De groep ouders met een lage sociaal-economische positie (laagopgeleid en laag inkomen) wordt gevormd door de “*onzichtbaren*”. Zij participeren minder dan eerdergenoemde groepen in de diverse activiteiten die voor de leerlingen worden georganiseerd en zijn ook minder vertegenwoordigd in de formele schoolorganen. Dit laatste is mogelijk een gevolg van eigen (negatieve) ervaringen met het onderwijs, waardoor zij geen belangstelling hebben voor bestuurlijke inbreng. Het kan ook zijn dat zij zich geïntimideerd voelen door andere (hoogopgeleide) ouders of leerkrachten en/of zichzelf niet geschikt achten mee te praten over beleidsonderwerpen.

Zij tonen geen betrokkenheid bij de school en bieden in de thuissituatie hun kinderen geen stimulans om te presteren op school. Soms reduceren zij de onderwijskansen van hun kind ernstig door verwaarlozing in de opvoeding.

BIJLAGE 3: DE KANJERAFSPRAKEN

De Kanjerafspraken

We vertrouwen elkaar	Tijger, kanjer (Witte pet gedrag)
We helpen elkaar	Tijger, kanjer (Witte pet gedrag)
Niemand speelt de baas	Pestvogel, vlerk (Zwarte pet gedrag)
Niemand lacht uit	Aap, pias (Rode pet gedrag)
Niemand doet zielig	Konijn, de bange (Gele pet gedrag)

Deze afspraken zijn het fundament waarop de Kanjertraining rust.

Poster voor jonge kinderen

Poster voor oudere kinderen

Geachte ouder(s)/verzorger(s),

Mijn naam is Caroline Titulaer. Ik volg de tweejarige studie Master SEN (Special Educational Needs) leerroute "remedial teaching", aan Fontys Hogescholen te Amsterdam. Deze studie houdt in dat ik leer kinderen met leer- en/of gedragsproblemen zo goed mogelijk te helpen. Meestal gebeurt dit individueel, maar dit kan ook binnen de groep. In verband met deze studie loop ik stage in groep 6, bij juf ...en juf.... In juli hoop ik mijn studie af te ronden.

Een onderdeel van de studie vormt het afstudeeronderzoek. Mijn onderzoek gaat over de samenwerking tussen ouders en school. Omdat de leerkracht voor u als ouder vaak het eerste aanspreekpunt is, heb ik me voornamelijk gericht op de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat een goede samenwerking een positieve invloed heeft op de prestaties en het welbevinden van kinderen. Om goed met elkaar samen te kunnen werken is het belangrijk om te weten wat leerkrachten en ouders van elkaar verwachten op het gebied van onderwijs en opvoeding. Wanneer de school hiervan op de hoogte is, kan zij hiermee rekening houden bij haar ouderbeleid. Uw mening is dus belangrijk!

Om inzicht in deze wederzijdse wensen en verwachtingen te krijgen heb ik een vragenlijst gemaakt voor ouders én leerkrachten. Deze vragenlijst treft u bij deze brief aan. Aan de leerkrachten worden dezelfde vragen gesteld als aan u. Zo ontstaat een goed beeld van waar de wensen en verwachtingen overeenkomen en waarin zij van elkaar verschillen. Het invullen van deze vragenlijst kost u ongeveer 10 minuten tijd en kan volledig anoniem gebeuren. Na afloop van het onderzoek worden de vragenlijsten vernietigd.

Omdat het onderzoek te omvangrijk zou worden wanneer ik alle ouders een vragenlijst zou sturen heb ik, in overleg met de directie, een steekproef genomen. Uit elke groep is een aantal ouders van oudste kinderen willekeurig gekozen. De ouders van kinderen uit groep 6 ontvangen allemaal een vragenlijst, omdat dit mijn stageklas is. Het is dus belangrijk voor het slagen van het onderzoek om zoveel mogelijk vragenlijsten ingevuld terug te ontvangen. Ik wil u verzoeken de ingevulde vragenlijst **uiterlijk woensdag 9 mei a.s.**, in een gesloten retourenveloppe, bij de leerkracht van uw kind in te leveren. Ongeveer begin juli zullen de onderzoeksresultaten via een bericht in het "....." aan u bekend worden gemaakt. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u een mailtje sturen naar cenaeeleman@ziggo.nl

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking!

Caroline Titulaer

VRAGENLIJST OUDERS

Deze vragenlijst bestaat uit 30 stellingen, waarover uw mening gevraagd wordt. Kruist u a.u.b. het bolletje aan dat uw mening het beste weergeeft. Maakt u ook gebruik van de mogelijkheid om uw mening toe te lichten. Dit geeft een completer beeld. Ook deze informatie wordt in de onderzoeksresultaten verwerkt.

Onderwijs en opvoeding; rechten en plichten

Omdat u kinderen heeft, heeft u volgens de wet een aantal rechten en plichten. Deze rechten en plichten hebben tot doel de ontwikkeling van uw kind(eren) zo optimaal mogelijk te laten verlopen. De volgende vragen gaan over de rechten en plichten die u als ouder heeft, maar ook over de rechten en plichten die de school ten aanzien van de opvoeding en het onderwijs aan uw kind(eren) heeft.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
1. Ik ben op de hoogte van mijn (wettelijke) rechten en plichten ten aanzien van:				
a. de opvoeding en verzorging van mijn kind(eren)	☐	☐	☐	☐
b. het onderwijs aan mijn kind(eren)	☐	☐	☐	☐
2. Ik weet wat de (wettelijke) rechten en plichten zijn van de school ten aanzien van:				
a. het onderwijs aan mijn kind(eren)	☐	☐	☐	☐
b. de opvoeding van mijn kind(eren)	☐	☐	☐	☐
3. Ik weet wat ik van deze school kan verwachten en wat deze school van mij verwacht als ouder/verzorger op het gebied van onderwijs en opvoeding.	☐	☐	☐	☐
4. Ik zou graag zien dat deze wederzijdse verwachtingen en inspanningen vastgelegd worden in een overeenkomst, waar zowel ik als de school zich aan moet houden.	☐	☐	☐	☐

De Taak van de leerkracht

De volgende stellingen gaan over de inhoud van het beroep van de leerkracht. Door uw mening over deze stellingen te geven, kunt u duidelijk maken wat u van een leerkracht verwacht.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
5. Het is voor mij duidelijk welke werkzaamheden tot de taak van een leerkracht behoren.	☐	☐	☐	☐
6. Ik weet welke regels en omgangsvormen er op school gelden. (Indien u hier "helemaal mee eens" of "enigszins mee eens" heeft ingevuld, ga naar vraag 7 en 8, anders ga verder naar vraag 9)	☐	☐	☐	☐
7. Ik ben het met deze regels en omgangsvormen eens.	☐	☐	☐	☐
8. Een leerkracht heeft een voorbeeldfunctie en dient zich op school en in de omgang met de kinderen ook aan deze regels en omgangsvormen te houden.	☐	☐	☐	☐
9. Ik vind dat ik een leerkracht in het algemeen aan mag spreken op het beleid zoals dit in de schoolgids staat vermeld.	☐	☐	☐	☐
10. Ik vind het overbrengen van waarden en normen een belangrijke taak van een leerkracht.	☐	☐	☐	☐
11. Een leerkracht moet zich vooral bezighouden met het overdragen van kennis	☐	☐	☐	☐
12. Een leerkracht heeft ook een taak in de opvoeding van mijn kind(eren)	☐	☐	☐	☐
13. Een leerkracht moet de instructie kunnen aanpassen aan de mogelijkheden en de manier van leren van ieder kind.	☐	☐	☐	☐

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
14. Ik vind dat ieder kind zich in zijn of haar tempo moet kunnen ontwikkelen, ook al betekent dit dat het leerresultaat achterblijft bij het gemiddelde leerresultaat van klasgenootjes.	☐	☐	☐	☐
15. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met leerproblemen (bijvoorbeeld dyslexie).	☐	☐	☐	☐
16. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met gedragsproblemen (bijvoorbeeld ADHD).	☐	☐	☐	☐
<i>Ruimte voor toelichting bij "Taak van de leerkracht".</i>				

Samenwerking met de school

Door uw mening te geven over onderstaande stellingen kunt u duidelijk maken hoe u de samenwerking met de school ziet.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
17. Ik voel mij welkom op school.	☐	☐	☐	☐
18. Ik heb als ouder voldoende invloed op het onderwijsbeleid van de school.	☐	☐	☐	☐
19. Ik ben bereid om op school ondersteunende werkzaamheden te verrichten.	☐	☐	☐	☐
20. Ik zie een school als partner in de opvoeding van mijn kind(eren).	☐	☐	☐	☐
21. Ik help thuis mijn kind bij het maken van huiswerk en/of informeer naar wat mijn kind op school gedaan of geleerd heeft.	☐	☐	☐	☐
22. Op school wordt informatie gegeven over onderwerpen die mij als ouder interesseren. Indien “helemaal mee oneens” of “enigszins mee oneens”, over welke onderwerpen zou u dan meer informatie willen ontvangen? 	☐	☐	☐	☐
Ruimte voor toelichting bij “Samenwerking met de school”.				

Samenwerking met de leerkracht

Door uw mening te geven over onderstaande stellingen kunt u duidelijk maken hoe u de samenwerking met de leerkracht ziet. Wanneer meerdere kinderen naar deze school gaan, kunt u aangeven hoe u de samenwerking over het algemeen ervaart.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
23. Ik voel mij door de leerkracht serieus genomen wanneer ik mij zorgen maak over mijn kind, ook al deelt de leerkracht mijn zorgen niet.	☐	☐	☐	☐
24. De leerkracht vraagt aan mij informatie over mijn kind.	☐	☐	☐	☐
25. De leerkracht luistert naar informatie die ik over mijn kind geef. (Wanneer u hier “enigszins mee eens” of “helemaal mee eens” hebt aangekruist, ga naar vraag 26, anders kunt u deze vraag overslaan)	☐	☐	☐	☐
26. De leerkracht doet iets met mijn informatie.	☐	☐	☐	☐
27. Er is voldoende gelegenheid om met de leerkracht te spreken.	☐	☐	☐	☐
28. Ik ben bereid over de opvoeding van mijn kind met de leerkracht te overleggen wanneer er op school problemen zijn.	☐	☐	☐	☐
29. Ik heb respect en begrip voor de taak en opdracht van de leerkracht.	☐	☐	☐	☐
30. Ik heb vertrouwen in de professionaliteit van de leerkracht.	☐	☐	☐	☐
Indien u bij vraag 29 en/of 30 “helemaal mee oneens” of “enigszins mee oneens” hebt aangekruist, kunt u dit dan hieronder toelichten?				
Ruimte voor toelichting bij “Samenwerking met de leerkracht”.				

Opmerkingen/suggesties?

Persoonlijke gegevens

Aantal kinderen in groep(en)

Gezinssamenstelling : ☐ eenoudergezin/een verzorger
☐ twee ouders/verzorgers

Indien eenoudergezin/
een verzorger:

☐ ik werk buitenshuis
zo ja, hoeveel dagen?.....

☐ anders, nl.....

Indien twee ouders/verzorgers: ☐ een ouder/verzorger werkt buitenshuis
☐ beiden werken buitenshuis
 Zo ja, hoeveel dagen?.....
☐ anders, nl.....

Mijn hoogste opleidingsniveau:

- ☐ basisschool
- ☐ middelbare school
- ☐ LBO
- ☐ MBO
- ☐ HBO
- ☐ WO

Mijn kind/een van mijn kinderen krijgt
extra begeleiding op school:

- ☐ ja
- ☐ nee

Mijn kind/een van mijn kinderen krijgt
extra leerstof voor meerbegaafden:

- O ja
O nee

Einde vragenlijst

Hartelijk bedankt voor het invullen van deze vragenlijst!

BIJLAGE 5: ENQUETE VOOR LEERKRACHTEN

..., 23 april 2012

Beste Collega's,

Vorige week heb ik jullie via de "....." geïnformeerd over mijn afstudeeronderzoek. In dit onderzoek probeer ik een antwoord te vinden op de vraag wat de wederzijdse wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten zijn met betrekking tot hun taak op het gebied van onderwijs en opvoeding. Wanneer daar meer duidelijkheid over is, kunnen deze wensen en verwachtingen aanknopingspunten bieden voor een schoolvisie op ouderbetrokkenheid.

Een onderdeel van dit onderzoek vormt een vragenlijst voor leerkrachten en ouders. Om inzicht te krijgen in de overeenkomsten en verschillen tussen deze wederzijdse wensen en verwachtingen, krijgen de ouders dezelfde vragen voorgelegd als de leerkrachten. Hierbij ingesloten vind je een vragenlijst en een retourenvelope. Ik zou het fijn vinden wanneer jullie deze vragenlijst invullen en uiterlijk 9 mei in de postbakjes van Natasja of Gerardine leggen of bij de directiekamer inleveren. Ik zal ze daar dan ophalen.

Het invullen van deze vragenlijst kost je gemiddeld 10 minuten van je tijd en levert voor de school veel bruikbare informatie op. Het invullen kan anoniem gebeuren en na verwerking van de onderzoeksresultaten worden alle vragenlijsten vernietigd. In juli zal het onderzoeksrapport ter inzage in de koffiekamer worden gelegd. Ook zal ik een korte powerpointpresentatie over het onderzoek geven.

Ik wil jullie alvast hartelijk bedanken voor de medewerking!

Caroline Titulaer
Stagiaire Remedial Teaching

VRAGENLIJST LEERKRACHTEN

Deze vragenlijst bestaat uit 30 stellingen, waarover je mening gevraagd wordt. Kruis a.u.b. het bolletje aan dat je mening het beste weergeeft. Maak ook gebruik van de mogelijkheid om je mening nader toe te lichten. Hierdoor ontstaat een completer beeld. Ook deze gegevens worden in de onderzoeksresultaten verwerkt.

Onderwijs en opvoeding; rechten en plichten

Ouders hebben volgens de wet een aantal rechten en plichten. Deze rechten en plichten hebben tot doel de ontwikkeling van hun kind(eren) zo optimaal mogelijk te laten verlopen. De volgende vragen gaan over de rechten en plichten die ouders hebben, maar ook over de rechten en plichten die de school ten aanzien van de opvoeding en het onderwijs aan hun kind(eren) heeft.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
1. Ik ben op de hoogte van de (wettelijke) rechten en plichten van ouders ten aanzien van:				
a. de opvoeding en verzorging van hun kind(eren)	☐	☐	☐	☐
b. het onderwijs aan hun kind(eren)	☐	☐	☐	☐
2. Ik weet wat de (wettelijke) rechten en plichten zijn van de school ten opzichte van de ouders m.b.t.:				
a. het onderwijs aan hun kind(eren)	☐	☐	☐	☐
b. de opvoeding van hun kind(eren)	☐	☐	☐	☐
3. Ik weet wat ik van ouders kan verwachten en wat deze school van mij verwacht als leerkracht op het gebied van onderwijs en opvoeding.	☐	☐	☐	☐
4. Ik zou graag zien dat deze wederzijdse verwachtingen en inspanningen vastgelegd worden in een overeenkomst, waar zowel de school als de ouders zich aan moeten houden.	☐	☐	☐	☐

De Taak van de leerkracht

De volgende stellingen gaan over de inhoud van het beroep van de leerkracht. Door je mening over deze stellingen te geven, kun je duidelijk maken wat je van jezelf als leerkracht verwacht.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
5. Het is voor mij duidelijk welke werkzaamheden tot mijn taak van leerkracht behoren.	☐	☐	☐	☐
6. Ik weet welke regels en omgangsvormen er op school gelden. (Indien je hier "helemaal mee eens" of "enigszins mee eens" hebt ingevuld, ga naar vraag 7 en 8, anders ga verder naar vraag 9)	☐	☐	☐	☐
7. Ik ben het met deze regels en omgangsvormen eens. (Indien je hier "helemaal oneens" of "enigszins mee oneens" hebt ingevuld, ga verder naar vraag 9, anders ga naar vraag 8)	☐	☐	☐	☐
8. Een leerkracht heeft een voorbeeldfunctie en dient zich op school en in de omgang met de kinderen ook aan deze regels en omgangsvormen te houden.	☐	☐	☐	☐
9. Ik vind dat ouders mij in het algemeen aan mogen spreken op het beleid zoals dit in de schoolgids staat vermeld.	☐	☐	☐	☐
10. Ik vind het overbrengen van waarden en normen een belangrijke taak van een leerkracht.	☐	☐	☐	☐
11. Een leerkracht moet zich vooral bezighouden met het overdragen van kennis	☐	☐	☐	☐
12. Een leerkracht heeft ook een taak in de opvoeding van kinderen.	☐	☐	☐	☐
13. Een leerkracht moet de instructie en werkwijze kunnen aanpassen aan de mogelijkheden en de manier van leren van ieder kind.	☐	☐	☐	☐

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
14. Ik vind dat ieder kind zich in zijn of haar tempo moet kunnen ontwikkelen, ook al betekent dit dat het leerresultaat achterblijft bij het gemiddelde leerresultaat van klasgenootjes.	☐	☐	☐	☐
15. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met leerproblemen (bijvoorbeeld dyslexie).	☐	☐	☐	☐
16. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met gedragsproblemen (bijvoorbeeld ADHD).	☐	☐	☐	☐
<i>Ruimte voor toelichting bij "Taak van de leerkracht".</i>				

Samenwerking tussen school en ouders

Door je mening te geven over onderstaande stellingen kun je duidelijk maken hoe je de samenwerking tussen de school en ouders ziet.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
17. Ouders zijn welkom op onze school.	☐	☐	☐	☐
18. Ouders hebben voldoende invloed op het onderwijsbeleid van de school.	☐	☐	☐	☐
19. Ik vind het belangrijk dat ouders bereid zijn om op school ondersteunende werkzaamheden te verrichten.	☐	☐	☐	☐
20. Ik zie een school als partner in de opvoeding van de leerlingen.	☐	☐	☐	☐
21. Ik vind het belangrijk dat ouders hun kinderen thuis ondersteunen bij hun schoolwerk en/of naar hun belevenissen op school informeren.	☐	☐	☐	☐
22. Op school wordt aan ouders informatie gegeven over onderwerpen die hen interesseren. Indien “helemaal mee oneens” of “enigszins mee oneens”, over welke onderwerpen zouden ouders meer geïnformeerd moeten worden?	☐	☐	☐	☐
.....				
Ruimte voor toelichting bij “Samenwerking tussen de school en ouders”.				

Samenwerking met de ouders

Door je mening te geven over onderstaande stellingen kun je duidelijk maken hoe je als leerkracht de samenwerking met ouders ziet.

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>enigszins mee oneens</i>	<i>enigszins mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
23. Wanneer ouders mij laten weten zich zorgen te maken over hun kind, neem ik hun zorgen serieus, ook wanneer ik deze zorgen niet deel.	☐	☐	☐	☐
24. Ik vraag aan ouders informatie over hun kind.	☐	☐	☐	☐
25. Ik luister naar de informatie die zij over hun kind geven. (Wanneer je hier “enigszins mee eens” of “helemaal mee eens” hebt aangekruist, ga naar vraag 25, anders kunt je deze vraag overslaan)	☐	☐	☐	☐
26. Ik pas mijn werkwijze m.b.t. de leerling aan deze informatie aan.	☐	☐	☐	☐
27. Ik geef ouders voldoende gelegenheid om met mij te spreken.	☐	☐	☐	☐
28. Ik ben bereid over de opvoeding van leerlingen met ouders te overleggen wanneer er op school problemen zijn.	☐	☐	☐	☐
29. Ouders laten mij weten respect en begrip te hebben voor mijn taak en opdracht als leerkracht.	☐	☐	☐	☐
30. Ouders hebben vertrouwen in mijn professionaliteit als leerkracht.	☐	☐	☐	☐
Indien je bij vraag 29 en/of 30 “helemaal mee oneens” of “enigszins mee oneens” hebt aangekruist, kun je dit dan hieronder toelichten?				
Ruimte voor toelichting bij “Samenwerking met de ouders”.				

Opmerkingen/Suggesties?

Persoonlijke gegevens

Ik heb zelf kinderen: ☐ ja
☐ nee

Aantal jaar onderriservaring (dit hoeft geen aaneengesloten periode te zijn):

Einde vragenlijst.

Hartelijk bedankt voor het invullen van deze vragenlijst !

BIJLAGE 6

INTERVIEWSCHEMA

Doel van het interview

Ik wil te weten komen in hoeverre de persoonlijkheid van de leerkracht, persoonlijke ervaringen of het eigen waarden- en normenkader de wederzijds verwachtingen en de dialoog beïnvloeden.

Het verkrijgen van toelichting op opvallende overeenkomsten of verschillen tussen beide enquêtes.

Inleiding

Mijn onderzoek gaat over de wederzijdse verwachtingen tussen leerkrachten en ouders op het gebied van onderwijs en opvoeding. De aanleiding voor dit onderzoek was dat ik merkte dat er tussen ouders en leerkrachten nogal eens sprake was van spanningen en onbegrip in de communicatie. Ik ben op zoek gegaan naar de oorzaken hiervan en heb geprobeerd deze wensen en verwachtingen in beeld te brengen en daarmee aanknopingspunten te vinden voor een visie op het ouderbeleid. Uit literatuuronderzoek is gebleken dat bij de dialoog met ouders de persoonlijkheid van de leerkracht een belangrijke rol speelt. Daarover wilde ik een paar vragen stellen. Ook zou ik graag je mening willen vragen over een aantal opvallende uitkomsten van de enquête. Ga je hiermee akkoord?

Vragen

1. Achtergrondgegevens: leeftijd, kinderen, onderwijservaring, arbeidsverleden.
2. Wat vind je van ouders? (of van de communicatie met ouders)
3. Waardoor denk je dat dit bepaalt wordt?
 - Zijn er persoonlijke ervaringen die hierop van invloed kunnen zijn?
 - In hoeverre denk je dat je karakter de communicatie met ouders bepaalt?
 - In hoeverre denk je dat je eigen waarden en normen van invloed kunnen zijn?
4. Jacobs ziet als oplossing voor leerkrachten een andere vorm van professionaliteit. "de democratische professionaliteit". Dit wil zeggen dat er tussen ouders en leerkrachten sprake is van een kritische dialoog. Behalve dat er sprake is van de gelijkwaardigheid en het wederzijdse respect die een dialoog kenmerken, leerkrachten ook in samenwerking met ouders hun kennis ontwikkelen en samen moeilijke morele kwesties moeten oplossen. Hoe denk je hierover? Wat doe jij als je je door ouders aangevallen voelt? Wat zou er volgens jou moeten gebeuren om de communicatie met ouders te verbeteren?
5. Vragen over enquêteresultaten.

Samenvatting

BIJLAGE 7: TABELLEN ENQUETERESULTATEN

TABEL 5A

Stellingen over de wederzijdse rechten en plichten op het gebied van onderwijs en opvoeding.

Vragenlijst ouders

Onderwijs en opvoeding; Rechten en plichten	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
1. Ik ben op de hoogte van mijn (wettelijke) rechten en plichten ten aanzien van:					
a. de opvoeding en verzorging van mijn kind(eren)	2	4	23	40	
b. het onderwijs aan mijn kind(eren)	3	4	32	30	
2. Ik weet wat de (wettelijke) rechten en plichten zijn van de school ten aanzien van:					
a. het onderwijs aan mijn kind(eren)	4	11	39	15	
b. de opvoeding van mijn kind(eren)	5	14	38	12	
3. Ik weet wat ik van deze school kan verwachten en wat deze school van mij verwacht als ouder/verzorger op het gebied van onderwijs en opvoeding.	2	6	44	17	
4. Ik zou graag zien dat deze wederzijdse verwachtingen en inspanningen vastgelegd worden in een overeenkomst, waar zowel ik als de school zich aan moet houden.	13	19	23	14	

Toelichting.

Vraag 4:

- Schoolgids en website info. is voldoende.

TABEL 5B

Vragenlijst leerkrachten

Onderwijs en opvoeding; Rechten en plichten	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
1. Ik ben op de hoogte van de (wettelijke) rechten en plichten van ouders ten aanzien van: a. de opvoeding en verzorging van hun kind(eren) b. het onderwijs aan hun kind(eren)			13 9	6 10	
2. Ik weet wat de (wettelijke) rechten en plichten zijn van de school ten aanzien van: a. het onderwijs aan hun (kind)eren b. de opvoeding van hun kind(eren)			9 10	10 9	
3. Ik weet wat ik van ouders kan verwachten en wat deze school van mij verwacht als leerkracht op het gebied van onderwijs en opvoeding.			8	11	
4. Ik zou graag zien dat deze wederzijdse verwachtingen en inspanningen vastgelegd worden in een overeenkomst, waar zowel de school als de ouders zich aan moeten houden.	1	2	7	8	1

Toelichting.

Vraag 1:

- Ik kan ze niet allemaal opnoemen, zal wel niet alles weten.

Vraag 2:

- Ik kan ze niet allemaal opnoemen, zal wel niet alles weten.

TABEL 6A

Stellingen over de taak van de leerkracht

Vragenlijst ouders

De taak van de leerkracht	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
5. Het is voor mij duidelijk welke werkzaamheden tot de taak van de leerkracht behoren		6	30	33	
6. Ik weet welke regels en omgangsvormen er op school gelden		4	31	34	
7. Ik ben het met deze regels en omgangsvormen eens		2	22	35	10
8. Een leerkracht heeft een voorbeeldfunctie en dient zich op school en in de omgang met kinderen ook aan deze regels en omgangsvormen te houden			4	57	8
9. Ik vind dat ik een leerkracht in het algemeen aan mag spreken op het beleid zoals dit in de schoolgids staat vermeld	1	5	24	39	
10. Ik vind het overbrengen van waarden en normen een belangrijke taak van een leerkracht		1	25	43	
11. Een leerkracht moet zich vooral bezighouden met het overdragen van kennis	1	10	35	23	
12. Een leerkracht heeft ook een taak in de opvoeding van mijn kind(eren)	3	9	39	18	

Toelichting.

Vraag 8:

- Een leerkracht heeft een voorbeeldfunctie, maar de opvoeding is en blijft een taak van de ouders.
- De opvoeding van kinderen is mijn inziens voornamelijk een taak van de ouders. Uiteraard heeft een leerkracht wel een voorbeeldfunctie in het voorleven van omgangsvormen.

Vraag 10:

- Maar vooral ook een taak van de ouders.
- In het overbrengen van normale normen en waarden heeft de leerkracht een rol, maar de ouders blijven hoofdopvoeders.
- Bijvoorbeeld t.a.v. pesten.

Vraag 11:

- Taak van de leerkracht is niet alleen kennisoverdracht, maar ook vorming op sociaal gebied.

Vraag 12:

- Je bent en blijft als ouder altijd en immer verantwoordelijk voor je eigen kind. De leerkracht kan je tips/trucs en verbeterpunten geven, maar opvoeden moet je zelf doen. Daar zijn de leerkrachten niet voor. Zij moeten het leersysteem e.d. aan je kind leren.
- Een leerkracht hoeft niet op te voeden, maar je ontkomt er niet aan dat er toch opvoedingszaken meespelen.
- Deels voor de tijd op school.

TABEL 7A

De taak van de leerkracht m.b.t. het passend onderwijs	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
13. Een leerkracht moet de instructie kunnen aanpassen aan de mogelijkheden en de manier van leren van ieder kind.		1	22	46	
14. Ik vind dat ieder kind zich in zijn of haar tempo moet kunnen ontwikkelen, ook al betekent dit dat het leerresultaat achterblijft bij het gemiddelde leerresultaat van klasgenootjes	1	16	28	21	3
15. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met leerproblemen (bijvoorbeeld dyslexie)		2	21	43	3
16. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met gedragsproblemen (bijvoorbeeld ADHD)		10	29	27	3

Toelichting.

Vraag 13:

- Leerkracht geeft instructie en probeert aan te sluiten bij “alle” leerlingen.

Vraag 14:

- Ieder kind moet zich op zijn eigen niveau kunnen ontwikkelen, ook hoogbegaafde kinderen!
- In zoverre mee eens dat er niet eindeloos gepusht moet worden maar er moet wel gestimuleerd worden tot het bereiken van goede leerresultaten. Als een kind bijvoorbeeld alleen maar wil spelen, moet er wel wat gedaan worden om het tot leren aan te zetten.
- Niet ieder kind een eigen niveau, voor de leerkracht niet te doen en het niveau gaat naar beneden.
- Ik vind dat de hoofdtaak van een leerkracht ligt bij het overbrengen van kennis. Hierbij kun je niet verwachten dat hij voor elk kind een apart leersysteem moet gaan toepassen. Er kan in zekere mate wel rekening worden gehouden met wat uitzonderingen, maar dat mag niet ten koste gaan van de “gemiddelde”, “normale” leerlingen.
- Als de ontwikkeling van een kind achterblijft, vinden wij het gepast als er gepoogd wordt (door ouders, school enz.) om de ontwikkeling extra te stimuleren om deze beter te laten aansluiten bij het gemiddelde leerresultaat.
- Dan kun je beter naar de montessorischool/vrije school gaan.
- Er zit wel een grens aan hoe ver iemand kan achter lopen bij de rest van de klas.

Vraag 15:

- Anders hadden ze geen leerkracht moeten worden!
- Tot een bepaalde grens

Vraag 16:

- Omgaan met gedragsproblemen zie ik als een plustaak. Een leerkracht moet bij het herkennen, maar om ermee om te gaan heb je extra bijscholing nodig.
In de praktijk bleek er een kind met een gedragsstoornis bij mijn dochter in de klas te zitten. Dit heeft tot een ENORM spanningsveld in de klas gezorgd. Wij als ouders werden hier niet tot bijna niet in gehoord. Uiteraard heeft het betreffende kind recht op privacy, maar ik wil mijn kind wel in een veilige omgeving achterlaten.
- Als leerkrachten de omgang met kinderen met gedragsproblemen lastig en moeilijk vinden, moeten zij dit aan kunnen geven/kenbaar maken.
- Bij ernstige gedragsproblemen bij kinderen drukt dat te zwaar op de leerkracht en de rest van de groep.
- In het belang van de klas. Het kind binnen de groep.
- Het hangt af van de soort gedragsproblemen. Er zijn kinderen met gedragsproblemen op reguliere scholen die eigenlijk in 't speciaal onderwijs thuis horen. In zo'n situatie kan ik me voorstellen dat de leerkracht niet om kan gaan met de gedragsproblemen.

Vraag 15 en 16:

- Een leerkracht kan volgens mij niet met alle leer- of gedragsproblemen omgaan, maar wel ingrijpen en/of hulp inschakelen (doorsturen, testen laten doen)
- Wij vinden het heel belangrijk dat leerkrachten dyslexie en ADHD herkennen als zodanig en met hulpmiddelen komen voor ouder en kind.
- Een leerkracht zou om moeten kunnen gaan met leer- en gedragsproblemen en zo niet daarin ondersteuning krijgen. Er zijn wel grenzen aan de hoeveelheid zorg in een groep.
- Niet alleen met kinderen die een leerprobleem hebben maar ook bij kinderen die de diagnose nog niet hebben, observatie en signalering.
- Bij het om kunnen gaan met leerproblemen en gedragsproblemen hoeft de leerkracht niet zelf alle kennis in huis te hebben, maar is het wel prettig als ze hulp inschakelen/open staan voor hulp van IB'er, zorgteam en instanties van buitenaf.
- Te veel "rugzakleerlingen" in de klas geeft onrust onder de kinderen, ook te veel "werk" (administratie en begeleiding). Kinderen die extra begeleid moeten worden vallen tussen wal en schip. Er is overal maar een beetje tijd/geld voor. In speciaal onderwijs zijn de kinderen beter op hun plek, door meer begeleiding, kleine klassen, rust en regelmaat. Ook al ben je een goede juf/meester, in regulier onderwijs kun je niet die begeleiding geven.
- Bepaalde problematiek zal thuishoren op 't speciaal onderwijs, minder heftige problemen zullen binnen het normale basisonderwijs aangepakt kunnen worden.
- Deels mee eens, maar met alle "aandoeningen" vandaag de dag onmogelijk om hier specifiek mee om te gaan, zeker in grote klassen.

- Leerkrachten zijn mensen en ieder mens is verschillend en zal dus ook niet alles evengoed kunnen. De belangrijkste eigenschap van een leerkracht vind ik dan ook zelfkennis en op de juiste manier omgaan met dit inzicht.
- Met dyslexie omgaan lijkt me logisch maar er zijn ook veel complexere leerproblemen. Dit geldt ook voor stelling 16. ADHD is mee te werken maar kinderen met gedragsproblemen die heftiger zijn, zijn soms in de klas niet meer te handhaven. Voor leerkracht en kinderen is het soms beter deze kinderen naar een andere school te verwijzen (denk aan REC-4 kind).
- Er is een grens bij leer- en gedragsproblemen. Het moet niet ten koste gaan van de rest van de klas.
- De leerkracht heeft een opleiding tot leerkracht. Dyslexie, ADHD en autisme moeten behandeld worden door mensen die daar voor opgeleid zijn. Door de bezuinigingen mis ik extra hulp voor dit soort kinderen.
Ik heb liever geen smartboard, duur speeltoestel, festiviteiten, maar meer hulp voor deze kinderen.
- Het moet niet ten koste gaan van de “doorsnee” kinderen. Dat er te veel tijd wordt besteed aan kinderen met “een rugzakje”. Op zich goed, maar zet extra personeel neer zodat de andere kinderen genoeg aandacht krijgen.
- Samen met andere collega's.

Vraag 14, 15 en 16:

- Ik begrijp dat het heel moeilijk is tegenwoordig voor een leerkracht aangezien er nauwelijks geld is voor speciaal onderwijs. Een leerkracht moet een spagaat maken tussen rugzakkinderen, middenmoot en hoogbegaafde kinderen. Dit valt niet mee. Heb er bewondering voor!
- Alles binnen redelijke grenzen, de rest van de klas dient ook de aandacht te krijgen die zij verdient! Dus de balans dient niet door te slaan, dit ook met het oog op de werkdruk en werklust van de leerkracht!!

TABEL 6B

Vragenlijst leerkrachten

De taak van de leerkracht	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
5. Het is voor mij duidelijk welke werkzaamheden tot mijn taak van leerkracht behoren			1	18	
6. Ik weet welke regels en omgangsvormen er op school gelden			7	12	
7. Ik ben het met deze regels en omgangsvormen eens			7	11	1
8. Een leerkracht heeft een voorbeeldfunctie en dient zich op school en in de omgang met kinderen ook aan deze regels en omgangsvormen te houden			2	17	
9. Ik vind dat ouders mij in het algemeen aan mogen spreken op het beleid zoals dit in de schoolgids staat vermeld		1	6	12	
10. Ik vind het overbrengen van waarden en normen een belangrijke taak van een leerkracht			3	16	
11. Een leerkracht moet zich vooral bezighouden met het overdragen van kennis	1	2	13	3	
12. Een leerkracht heeft ook een taak in de opvoeding van kinderen		1	6	12	

Toelichting.

Vraag 11:

- Het overdragen van kennis is niet het belangrijkste: basisonderwijs is ook voor de algehele vorming; dus ook opvoeding, vind ik.

TABEL 7B

De taak van de leerkracht m.b.t. Passend onderwijs	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
13. Een leerkracht moet de instructie en werkwijze kunnen aanpassen aan de mogelijkheden en de manier van leren van ieder kind.			5	14	
14. Ik vind dat ieder kind zich in zijn of haar tempo moet kunnen ontwikkelen, ook al betekent dit dat het leerresultaat achterblijft bij het gemiddelde leerresultaat van klasgenootjes			6	13	
15. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met leerproblemen (bijvoorbeeld dyslexie)			6	13	
16. Een leerkracht moet om kunnen gaan met kinderen met gedragsproblemen (bijvoorbeeld ADHD)			12	7	

Toelichting.

Vraag 13:

- Mits haalbaar qua aantal niveaus.
- Niet voor ieder kind, sommige problematiek is te groot voor deze school.

Vraag 15:

- Een leerkracht moet in elk geval leerproblemen kunnen herkennen, diagnosticeren. Voor het omgaan met is binnen klassenverband niet altijd tijd en mogelijkheid. Hiervoor is R.T. erg belangrijk.
- Je kunt niet overal expertise van hebben. Ook is het niet altijd mogelijk onderwijs op maat te geven. Maar als het mogelijk is, dan aanpassing.

Vraag 16:

- Mits veiligheid en rust gegarandeerd is.
- Ik vind dat de school een duidelijke grens bij gedragsproblemen moet vaststellen. "Tot hier en niet verder". Bepaalde kinderen zijn veel beter af op het speciaal onderwijs.
- Tot op zekere hoogte. Niet al het gedrag kan hier goed begeleid worden. Hier zijn we als school druk mee bezig.....

- Voor zover dat in het vermogen van de leerkracht ligt. Er zijn ook problemen die niet hanteerbaar zijn in een groep groter dan 10 à 12 leerlingen. Ook moet de groep niet tekort gedaan worden doordat het gedrag van een enkel kind alles bepaalt. Daarom vind ik dat het speciaal onderwijs niet mag worden uitgekleeed. Misschien wel verkleed of opnieuw aangekleed.

Vraag 15 en 16:

- “enigszins mee eens”. De leerkracht in het reguliere onderwijs heeft te weinig kennis van, is niet opgeleid om per definitie, met deze specifieke problemen om te gaan. Het vraagt her-/omscholing/bijscholing. En dan is er ook een assistent nodig om deze leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden.

TABEL 8A

Stellingen over de samenwerking tussen ouders en school

Vragenlijst ouders

Samenwerking met de school	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
17. Ik voel mij welkom op school	1	1	15	52	
18. Ik heb als ouder voldoende invloed op het onderwijsbeleid van de school	6	26	29	6	2
19. Ik ben bereid om op school ondersteunende werkzaamheden te verrichten		2	38	28	1
20. Ik zie een school als partner in de opvoeding van mijn kind(eren)	2	6	39	18	4*
21. Ik help thuis mijn kind bij het maken van huiswerk en/of informeer naar wat mijn kind op school gedaan of geleerd heeft			10	58	1
22. Op school wordt informatie gegeven over onderwerpen die mij als ouder interesseren.	1	6	35	25	2

* onduidelijke keuze of niet relevant voor deze groep

Toelichting.

Vraag 19:

- Welkom ben je niet meer op deze school; je mag je kind niet eens naar de klas brengen.

Vraag 18:

- Ik weet niet op welke manier ik invloed zou kunnen hebben op het onderwijsbeleid.
- Geen directe ervaring; kan volgens ons via de MR.

Vraag 19:

- Als eigen werk en opvang andere kind dit toelaat.

Vraag 20:

- Ik zie een school als aanvulling in de opvoeding
- Tot een bepaalde hoogte

Vraag 21:

- Ik zou graag wat meer terugkoppeling krijgen m.b.t. het gedane/geleerde, daar mijn dochter niet zo “mededeelzaam” is over hetgeen zij beleefd heeft. Ik realiseer mij dat dit echter zeer individueel is, omdat dit per kind verschilt.

Vraag 22:

- Helemaal mee eens; de bijeenkomsten over de kanjertraining zijn super!
- Ouders zouden graag meer informatie willen ontvangen over: ontwikkelingsstadia (orthopedagogiek, fysiek, psychisch), beelddenken,
- Toelichtingen over opvoeden etc. hoeven NIET zo overdreven uitgeschreven te worden in, verwijzing naar info. Is genoeg!

Toelichting bij “Samenwerking met de school”

- Voel betrokkenheid vanuit de school, kinderen zijn enthousiast over de onderwerpen die op school besproken worden.
- Goed!

TABEL 8B

Vragenlijst leerkrachten

Samenwerking tussen de school en de ouders	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
17 Ouders zijn welkom op onze school			1	16	2
18 Ouders hebben voldoende invloed op het onderwijsbeleid van de school		3	6	7	3
19 Ik vind het belangrijk dat ouders bereid zijn om op school ondersteunende werkzaamheden te verrichten		1	5	11	2
20 Ik zie een school als partner in de opvoeding van de leerlingen			3	14	2
21 Ik vind het belangrijk dat ouders hun kinderen thuis ondersteunen bij hun schoolwerk en/of naar hun belevenissen op school informeren.			1	16	2
22 Op school wordt aan ouders informatie gegeven over onderwerpen die hen interesseren.			6	9	4

Toelichting.

Vraag 17:

- In mijn klas. Schoolbreed: niet elke leerkracht ervaart dit als gewenst.

Vraag 18:

- Dit weet ik niet, ik werk hier tijdelijk (februari-juli 2012)

Vraag 19:

- Lang niet alle ouders ligt het om op school bezig te zijn; dat moet je respecteren. Tegenwoordig werken ouders vaak beiden en ik heb liever dat ze hun overige tijd aan hun kinderen thuis besteden om rust te creëren in het hectische gezin van tegenwoordig. Ook vind ik dat het onderwijs (in al z'n vormen) niet afhankelijk mag zijn van de hulp van ouders. We moeten zelfvoorzienend zijn. Ouders die graag willen helpen zijn van harte welkom. Stelling 21 vind ik vele malen belangrijker.

Vraag 22:

- Ouders zouden meer geïnformeerd moeten worden over: het gebruik van sociale media, opvoeding en gedrag, de thema's, lessen, manier van omgaan van de leerkrachten met hun kinderen.

Toelichting bij "Samenwerking tussen de school en ouders"

- Dat ligt eraan, als het constructief is en de school en ouders elkaar in hun waarde laten, dus het moet niet belerend zijn.

TABEL 9A

Stellingen over de samenwerking tussen ouders en de leerkracht

Vragenlijst ouders

Samenwerking met de leerkracht	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
23. Ik voel mij door de leerkracht serieus genomen wanneer ik mij zorgen maak over mijn kind, ook al deelt de leerkracht mijn zorgen niet		3	23	37	6*
24. De leerkracht vraagt aan mij informatie over mijn kind	4	23	27	15	
25. De leerkracht luistert naar informatie die ik over mijn kind geef	1	1	30	36	1*
26. De leerkracht doet iets met mijn informatie	1	2	30	33	3*
27. Er is voldoende gelegenheid om met de leerkracht te spreken		10	23	35	1
28. Ik ben bereid om over de opvoeding van mijn kind met de leerkracht te overleggen wanneer er op school problemen zijn			10	59	
29. Ik heb respect en begrip voor de taak en opdracht van de leerkracht			7	62	
30. Ik heb vertrouwen in de professionaliteit van de leerkracht			20	49	

*) Opmerking N.V.T.

Toelichting

Vraag 23:

- Helemaal met het eerste gedeelte van de vraag eens. Het tweede gedeelte is niet van toepassing.
- Afhankelijk van welke leerkracht

Vraag 24:

- Het verbaast me dat er voordat een kind op school start geen gesprek is over het kind of dat je als ouder een intakeformulier o.i.d. moet invullen. Dit geeft vooraf al de nodige info.

- Dit is nog niet voorgekomen.

Vraag 27:

- Het tien minuten gesprek vind ik echt te kort.

Vraag 30:

- Er is duidelijk een verschil in didactische vaardigheden. Sommige leerkrachten kunnen geen overzicht houden, hebben een voorkeur voor leerlingen en luisteren niet.

Toelichting "Samenwerking met de leerkracht"

- In de midden-bovenbouw heb je minder contact met leerkrachten. Als je zelf 3 dagen werkt en er op de 2 vrije dagen steeds andere ouders al bij de leerkracht staan (vaak dezelfde ouder), dan is het contact maken weleens lastig. Het zou mooi zijn als digiduif ook een mailmogelijkheid heeft.
- Groot verschil tussen de mening van de twee juffen!
- Met juf .. en juf .. is de samenwerking perfect! Talenten voor de kleutergroepen.
- Ik vind de samenwerking met de leerkracht heel erg verschillen per leerkracht. Er zijn leerkrachten op school waarbij ik deze enquêtevragen anders (tegenovergesteld) zou hebben ingevuld.
- Juf .. is een goed voorbeeld t.a.v. de samenwerking!

TABEL 9B

Vragenlijst leerkrachten

Samenwerking met de ouders	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>Enigszins mee oneens</i>	<i>Enigszins mee eens</i>	<i>Helemaal mee eens</i>	<i>Niet ingevuld</i>
23. Wanneer ouders mij laten weten zich zorgen te maken over hun kind, neem ik hun zorgen serieus, ook wanneer ik deze zorgen niet deel			2	17	
24. Ik vraag aan ouders informatie over hun kind			7	12	
25. Ik luister naar informatie die zij over hun kind geven			2	17	
26. Ik pas mijn werkwijze m.b.t. de leerling aan deze informatie aan		2	12	5	
27. Ik geef ouders voldoende gelegenheid om met mij te spreken.		1	4	14	
28. Ik ben bereid om over de opvoeding van leerlingen met ouders te overleggen wanneer er op school problemen zijn			7	12	
29. Ouders laten mij weten respect en begrip te hebben voor mijn taak en opdracht als leerkracht			13	5	1
30. Ouders hebben vertrouwen in mijn professionaliteit als leerkracht		1	6	10	2

Toelichting.

Vraag 26:

- Alleen als dit iets oplevert, dus het kind helpt.
- Dat ligt aan de inhoud van die informatie. Ik zal die informatie altijd in mijn achterhoofd houden, maar mijn werkwijze pas aanpassen als ik daar (in overleg met collega's/IB) noodzaak toe zie.

Vraag 27:

- Ik hoop dat ik voldoende gelegenheid biedt. Soms weet je niet hoe ouders je goede wil zien/beoordelen.

Vraag 29:

- Ik ben hier te kort om dat hier meegemaakt te kunnen hebben.

Vraag 30:

- Dit wordt soms in twijfel getrokken!
- (niet ingevuld) Ik vind dat ook niet zo nastrevenswaardig. Natuurlijk hoop ik dat ik het goed genoeg doe voor ouders, maar belangrijker vind ik het dat ouders eerlijk durven zeggen waar het eventueel volgens hen aan schort. De vertrouwensband vind ik belangrijker dan de waardering.

Toelichting bij "Samenwerking met de ouders".

- Ouders bemoeien zich steeds vaker met het onderwijsaanbod.

Opmerkingen/suggesties ouders

- Ik vind het een fijne toegankelijke school en ben enthousiast over de kanjertraining. Het contact met de leerkrachten is goed en prettig, maar de directie is veel afstandelijker.
- Ik vind dat kinderen veel moeten. School vind ik prestatiegericht, vooral al in de kleuterklas. Een voldoende op het rapport is niet goed genoeg.
- Sommige vragen zijn wat te zwart/wit. Soms ligt het geheel aan de situatie. Ik vind dat school niet zozeer hoeft te helpen met opvoeden, maar omdat een kind 5 dagen in de week hier verblijft de school wel een taak heeft kinderen zich leren te houden aan de regels die in en om de school gelden (en daar hoort ook bij opvoeden).
- Er wordt in groep 4 bijna elke dag jeugdjournaal gekeken. Dat moest ik van mijn kind horen. Ik vind dat best wel heftig voor kinderen van 7/8 jaar oud. Ik heb hier mijn vraagtekens bij.
- Mijn kind krijgt een heel klein beetje extra leerstof voor hoogbegaafden. Er is eigenlijk te weinig begeleiding voor hoogbegaafden.
- Mijn kind krijgt geen extra begeleiding op school omdat er geen mensen voor begrijpend lezen meer zijn.
- Mijn kind krijgt geen extra begeleiding op school, terwijl dit wel zou moeten aangezien ze 10 DLE achter is op taalgebied.
- Ik vind de persoonlijke bereikbaarheid prettig(er) dan de digitale. De communicatie via digiduif vind ik onprettig en niet vriendelijk in gebruik.
- Met twee kinderen onder begeleiding van Lucertis hebben wij zeer regelmatig gesprekken bij Lucertis of op school. Het zou hiervoor prettig zijn als je snel kunt schakelen middels mail bij digiduif.
- Succes!

Opmerkingen/suggesties leerkrachten

Goede vragen: goed, nuttig onderzoek.

BIJLAGE 8: SAMENVATTING INTERVIEWS LEERKRACHTEN OP HOOFDPUNTEN.

A. DIALOOG MET DE OUDERS	Leerkracht A	Leerkracht B	Leerkracht C
Leerkrachtprofiel	Onderwijservaring: 2 jaar	Onderwijservaring: 4 jaar, zij-instromer	Onderwijservaring: 36 jaar
Hoe verloopt de communicatie met ouders?	Doorgaans prettig	Over het algemeen goed	Positief
Is je karakter hierop van invloed?	Ja, open houding en goede communicatieve eigenschappen worden door ouders als prettig ervaren en zorgen voor een open reactie van de ouders.	Gedeeltelijk; mijn rustige karakter is handig. Kan een stapje terug doen en reflecteren. Ik ben flexibel en toegankelijk. Ik kan mij tot een bepaalde hoogte goed inleven en ouders zijn altijd welkom.	Ja, ik ben direct en kom sterk uit voor mijn mening. Hier hebben ouders weleens moeite mee en dit kan een schrikreactie bij de ouders veroorzaken. Ik ben mij hiervan bewust en ga er professioneel mee om.
Wordt de communicatie beïnvloed door je eigen waarden en normen?	Ja, mijn vrije opvoeding is van invloed. Vind sociaal gedrag belangrijk, maar ik verwacht niet dat kinderen zich meteen feilloos kunnen aanpassen aan de waarden en normen op school. Dit duurt enige tijd.	Ja, zeker. Ik vind het belangrijk dat mensen respectvol met elkaar omgaan, elkaar in hun waarde laten en regels nakomen. Dit verwacht ik ook van ouders. Ik handel daarnaast sterk vanuit de schoolregels.	Minder. Ik ben sterk met waarden en normen opgevoed, en heb een sterk geweten en rechtvaardigheidsgevoel. Ontwikkeld. Dit staat de communicatie weleens in de weg, maar wordt aan de andere kant ook gewaardeerd. Ik sta wel open voor andere opvoedingsideeën.
Wordt de communicatie beïnvloed door onderwijservaring?	Ja, ik voel me zekerder van mezelf in de communicatie met ouders. Ouders kijken eerst "kat uit de boom" bij jongere leerkracht.	Ja, maar levenservaring is belangrijker. Ik laat me minder snel overrompelen, houdt meer afstand en neem de voor reflectie.	Ja, ik ben terughoudender geworden vanwege de neiging van ouders tot bemoeizucht.

Wordt de communicatie beïnvloed door het hebben van kinderen?	Ik kan niet uit eigen ervaring spreken, maar ik vermoed het wel. Ik heb altijd gehoord dat dit zo is.	Ja, ik heb nu meer inlevingsvermogen en kan beter inschatten hoe een bericht kan vallen. En dan nog kun je ernaast zitten.	Ja, ik heb meer oog voor de betrokkenheid van ouders bij hun kinderen. Was eerst "onbewust" bekwaam en ben nu "bewust" bekwaam.
Waar worden eventuele meningsverschillen door veroorzaakt?	Prestaties van kinderen en doubleren.	Verschil in opvoedingsideeën, gedrag en prestaties van kinderen. Kinderen krijgen thuis soms te weinig sturing en regels aangeboden. Soms reageren ouders emotioneler op nieuws over hun kind, dan ik tevoren had ingeschat.	Bemoeienis van ouders met het werk (beleid, school-/klassenafspraken) en wanneer het belang van het kind geschaad wordt door de opvoeding.
Wat doe je wanneer je je in het nauw gedreven voelt?	Maak onderscheid tussen jezelf als professional en persoon. Er is kritiek op jou als professional en niet op jou als persoon.	Ik zoek veiligheid door de aanwezigheid van een collega of maak een nieuwe afspraak, zodat ik tijd heb om over probleem na te denken en met argumenten te komen.	Ik geef aan dat ik me niet prettig voel in het gesprek en maak een nieuwe afspraak, zodat ik tijd heb om na te denken.
Hoe los je in het gesprek een meningsverschil op?	Blijf positief en communiceren, benoem en bespreek het probleem openlijk. Blijf professioneel maar neem ook de mening van de ouders mee. Wees bewust van de emotionele betrokkenheid van ouders en spreek het gezamenlijke belang voor het kind uit.	Ik refereer aan de schoolregels en als ouders het er niet mee eens zijn verwijs ik naar de directie.	Stel het belang van het kind centraal, toon begrip voor het standpunt van de ander, zeg dat je het samen moet doen en praat vanuit je hart.

Hoe denk je over het begrip “democratische professionaliteit”?	Ik ben het met deze visie eens.	Dan ga je naar een heel ander systeem. Over het kind wil ik wel met ouders in dialoog treden, over het schoolbeleid niet.	De professionaliteit van de leerkracht moet niet nog verder aangetast worden. De leerkracht is de deskundige.
---	---------------------------------	---	---

B. TOELICHTING ENQUETE	Leerkracht A	Leerkracht B	Leerkracht C
Leerkrachtprofiel	Onderwijservaring: 2 jaar	Onderwijservaring: 4 jaar, zij-instromer	Onderwijservaring: 36 jaar
71% van de ouders is hoger opgeleid, merkt de leerkracht daar nog iets van in het contact met ouders?	Denkt van niet. Geen ervaring op een school met lager opgeleide ouders.	Nee, ik heb geen ervaring in een omgeving waarin dit anders is.	Ja, dat verklaart de neiging van de ouders zich met het onderwijs te bemoeien.
Wat is de verklaring voor het verschil in mening tussen ouders en leerkrachten over een contract?	Leerkrachten willen afspraken om conflicten te voorkomen. Schept ook duidelijkheid voor ouders. Gaat wel ten koste van eigen inbreng van beiden.	School loopt tegen gedragsproblemen op. Ter voorkoming van intimidatie en weinig respectvolle bejegening van de leerkracht.	Ouders zijn niet altijd consequent. Willen wel invloed op het schoolbeleid, maar willen geen invloed vanuit school.
Zijn de grenzen van hun taak voor leerkrachten duidelijk?	Taakomschrijving is duidelijk, maar het is lastig grenzen te stellen.	Taakomschrijving is duidelijk, maar wordt weleens verrast door extra taken.	Taakomschrijving is duidelijk, grens ligt bij welbevinden van het kind.

Waarom vinden leerkrachten opvoedende taak van de leerkracht belangrijker?	Opvoedende taak stopt niet op school. Ouders weten te weinig wat er in de klas gebeurt. Leerkrachten brengen veel tijd met de kinderen door; zien en constateren daarom veel.	Je kunt dit als leerkracht niet laten. De hele dag door corrigeer je leerlingen op hun gedrag. Kleine correcties vallen hier ook onder. Ouders zijn het hier waarschijnlijk wel mee eens, maar willen geen bemoeienis met de opvoeding thuis. Ouders verwachten van school kennisoverdracht.	Sociale vorming op school valt ook onder de opvoedende taak van de leerkracht. Het aanspreken van leerlingen op hun gedrag eveneens.
Ouders en leerkrachten zien op tegen kinderen met gedragsproblemen. Ouders willen niet dat de aandacht voor deze kinderen ten koste gaat van de aandacht voor andere leerlingen. Reactie?	Ik ben het met de ouders eens. Een leerkracht moet met gedragsproblemen om kunnen gaan, maar dit mag niet ten koste gaan van het leerproces van andere kinderen. Leerkracht is verder onvoldoende opgeleid.	Bepaalde gedragsproblemen kunnen, maar er is een grens aan de kennis en kunde van de leerkracht. Sommige kinderen kunnen beter naar het speciaal onderwijs. Angst van ouders is terecht.	Opleiding van de leerkracht is onvoldoende. Wanneer leerkrachten weten hoe hiermee om te gaan zijn veel problemen te voorkomen. Garantie veiligheid rest van de klas vormt de grens. Nodig is verder een klassenassistent en een team waarin alle neuzen dezelfde kant opstaan.
Leerkrachten en ouders vinden eigen ontwikkelingstempo kind goed maar ouders vinden dat een kind beter niet kan achterlopen.	Ouders zien dit als sociaal falen, leerkracht ziet dit ook als falen.	Ouders vinden bijstellen verwachtingen naar beneden moeilijk.	Hier ben ik het mee eens indien de leerling basisniveau groep 6 haalt. Ouders hebben hoge verwachtingen van hun kind en willen geen uitzonderingspositie.
Bijna de helft van de ouders vindt dat zij te weinig invloed op het onderwijsbeleid heeft, De leerkrachten	Leerkrachten hebben geen behoefte aan meer inspraak van de ouders. Overheid bemoeit zich al genoeg met het	Ouders hebben invloed via de OR en MR. Misschien schrikt een positie binnen een van deze Raden ouders af of	Ouders hebben voldoende invloed via OR en MR. Schoolregels zijn ingesteld in het belang van het kind en

<i>vinden dit voldoende. Verklaring?</i>	onderwijs. De grens ligt bij bemoeienis met manier van lesgeven.	is er te weinig kennis over de mogelijkheid om via deze weg invloed uit te oefenen.	de organisatie. Ouders moeten deze deskundigheid niet in twijfel trekken. Ouders mogen eventueel wel meedenken over het onderwijs in de klas, maar de leerkracht beslist.
<i>Hoe komt het dat een aantal ouders onvoldoende het gevoel heeft dat leerkrachten luisteren en naar informatie vragen?</i>	Dit heeft te maken met de professionaliteit van de leerkracht. Niet iedere leerkracht beschikt over goede communicatievaardigheden. In de opleiding is hieraan geen aandacht besteed.	Dat weet ik niet, ik probeer altijd wel te luisteren. Misschien vraag ik nog niet expliciet genoeg naar informatie.	Aantal gesprekken met ouders in de hogere groepen hebben meer karakter van informatieoverdracht. Vraag wel naar informatie. Minder 10-minuten gesprekken dan vroeger.
<i>Ouders zijn voor het overgrote deel bereid om over de opvoeding van hun kinderen te praten bij problemen op school. Leerkrachten zijn terughoudender. Reactie?</i>	Ouder zou dit kunnen zien als falen van de leerkracht.	Dit had de leerkracht niet verwacht. Het is voor een leerkracht moeilijk te bepalen in hoeverre je je met de opvoeding thuis kunt bemoeien. Je komt aan de eigenheid van mensen.	Soms gaan ouders te ver, maar we moeten er voor waken niet te generaliseren.

BIJLAGE 9: SAMENVATTINGEN INTERVIEWS LEERKRACHTEN

Interview Leerkracht A.

Achtergrondgegevens:

Werkervaring: 2 jaar in het onderwijs

Kinderen: geen.

A. Vragen over de dialoog met de ouders

1. Hoe verloopt het contact met ouders en welke factoren zijn hierop van invloed?

De leerkracht is positief over het contact met ouders en dit heeft volgens hem vooral te maken met zijn persoonlijkheid, met name zijn open karakter en goede communicatieve eigenschappen. Zijn ervaring is dat een open houding ervoor zorgt dat ouders ook open op hem reageren. Deze leerkracht heeft nog weinig conflictsituaties met ouders meegemaakt, maar wanneer er een meningsverschil is, gaat dit meestal over prestaties van kinderen of doubleren. Zijn ervaring is dat je een meningsverschil meestal wel kunt oplossen door goed te blijven communiceren, het probleem te benoemen en op een open manier te bespreken. Je handelwijze kunnen verklaren en open staan voor kritiek zijn daarbij belangrijke eigenschappen. Deze leerkracht kan zich dan ook kwetsbaar opstellen, en herziet eventueel zijn mening of werkwijze tijdens het gesprek met ouders. Hij geeft eerlijk toe dat dit niet een van zijn sterkste eigenschappen is. Binnen het gesprek met ouders moet je wel in je professionele rol als leerkracht blijven, maar daarbij ook de mening van ouders meenemen. Het is heel belangrijk dat ouders het gevoel hebben dat ze gehoord worden en dat hun mening telt. Als leerkracht is het bovendien belangrijk om te beseffen dat je met kinderen werkt, waar ouders emotioneel bij betrokken zijn. In de dialoog met ouders stelt hij zich positief op en gaat er daarbij vanuit dat beiden het belang van het kind voor ogen hebben. Hij spreekt deze verwachting ten opzichte van de ouders ook uit en gaat ervan uit dat de ouders dit ook van hem verwachten.

2. Is het zelf hebben van kinderen nog van invloed op het contact met ouders?

Of het zelf hebben van kinderen van invloed is op het contact met ouders kan deze leerkracht niet beoordelen, omdat hij zelf geen kinderen heeft. Toch denkt hij dat dit meespeelt. Hij heeft wel altijd gehoord dat dit zo is en kan het zich ook goed voorstellen.

3. In hoeverre speelt je onderwijservaring of leeftijd mee in het contact met ouders?

De leerkracht denkt zeker dat dit van belang is. Zijn houding naar ouders toe is in de loop van deze twee jaar veranderd. Hij voelt zich nu zekerder van zichzelf en vindt het contact met ouders steeds leuker. Hij heeft ook wel het idee dat ouders anders tegen een jonge leerkracht aankijken. In het begin keken de ouders de kat uit de boom, maar nu zijn ze positief. Ook is het feit dat hij jong is, van invloed op de manier waarop hij het gedrag van kinderen ervaart.

Hij kan zich wellicht beter inleven in dit gedrag van kinderen, dan oudere leerkrachten. Er is toch sprake van een generatiekloof. Hoewel het zeker niet zo is dat hij baldadig of vervelend gedrag accepteert. Maar zijn vrije opvoeding, en het bijbehorende waarden en normenpatroon, zijn van invloed. Je kunt van kinderen ook niet verwachten dat ze zich meteen feilloos aan kunnen passen aan de waarden en normen die op school gelden. Een schoolloopbaan duurt acht jaar, maar er wordt wel van ze verwacht dat ze in de loop van de tijd een waarden- en normenpatroon ontwikkelen.

4. Hoe denk je over de “democratische professionaliteit”, zoals Jacobs deze ziet?

De leerkracht is het met de visie van de professionaliteit van Jacobs eens. Hij heeft nog niet echt meegemaakt dat hij zich door ouders in het nauw gedreven voelde, maar denkt dat ieder mens een verdedigingsmechanisme in zich heeft. Hij ziet als oplossing dat je als leerkracht in zo'n geval onderscheid moet kunnen maken tussen je rol als professional en wie je bent als persoon. Je hoeft je niet persoonlijk aangevallen te voelen, maar er is kritiek op jou als professional.

B. Bespreking resultaten enquête ouders-leerkrachten

Achtergrondkenmerken ouders

We bekijken samen de analyse van de achtergrondkenmerken van de ouders en ik confronteer de leerkracht met het hoge opleidingsniveau van de ouders, 71% is hoogopgeleid. Merkt de leerkracht hier nog iets van in het contact met ouders, zijn zij bijvoorbeeld veeleisend?

De leerkracht kan hier niet veel over zeggen, omdat hij geen ervaring heeft op een school met een laagopgeleide populatie en dus niet kan vergelijken. Voor hem vormen hoogopgeleide ouders de standaard. Hij denkt niet dat het opleidingsniveau veel uitmaakt. Met sommige ouders ervaart hij het contact als minder prettig, maar dat zal volgens hem bij minder goed opgeleide ouders niet anders zijn.

Onderwijs en opvoeding; rechten en plichten

Hoe verklaart deze leerkracht het verschil in mening tussen leerkrachten en ouders over het vastleggen van de wederzijdse verwachtingen en inspanningen in een overeenkomst?

De leerkracht kan zich voorstellen dat je als leerkracht bepaalde afspraken wilt vastleggen om probleemsituaties en conflicten te voorkomen. Voor ouders kan het ook prettig zijn omdat dit voor duidelijkheid zorgt en grenzen aangeeft. Aan de andere kant kan het vastleggen van deze verwachtingen en inspanningen ook weer voor problemen zorgen. Wanneer alles zo vastligt gaat dit ten koste van de eigen inbreng en vrijheid van zowel ouders als leerkrachten. De leerkracht neemt hierover een genuanceerd standpunt in en is het ten dele met de stelling eens.

De taak van de leerkracht

Ik vertel de leerkracht dat ik er verbaasd over ben over het feit dat het voor het grootste deel van de leerkrachten duidelijk is wat tot hun werkzaamheden behoort. In de literatuur wordt immers vermeld dat de grenzen van het beroep steeds meer verlegd worden.

De leerkracht beaamt dat dit zeker zo is. Zo willen steeds meer ouders gesprekken in de avonduren en als je daar eenmaal aan toegeeft, kun je niet meer terug. Dit geldt ook voor het maken van handelingsplannen. Hoe uitgebreid ga je dit doen? De leerkracht geeft ook als voorbeeld het aantal kinderen met gedragsproblemen in de klas aan. Het is heel moeilijk om als leerkracht een grens te stellen. De door mij gestelde vraag kan echter op verschillende manier geïnterpreteerd worden en de taakomschrijving van de leerkracht is inderdaad vrij duidelijk. Ik ben het met de leerkracht eens dat ik deze vraag anders had moeten stellen.

Uit de enquêteresultaten blijkt dat de leerkrachten hun taak als opvoeder belangrijker vinden dan de ouders. Wat vindt de leerkracht hiervan?

De leerkracht denkt dat dit komt omdat de ouders te weinig weten wat er in de klas gebeurt. Een kind brengt een groot gedeelte van de week op school door en in bepaalde gevallen brengt een leerkracht misschien wel meer tijd door met het kind, dan de ouders zelf. Hierdoor zien en constateren leerkrachten veel. De opvoedende taak stopt niet wanneer het kind naar school gaat of thuiskomt. De ontwikkeling van een kind gaat de hele dag door, tijdens en buiten schooluren.

De taak van de leerkracht en passend onderwijs

Leerkrachten vinden het moeilijker om met gedragsproblemen om te gaan dan met leerproblemen. Bij gedragsproblemen wordt een grens getrokken. Ouders staan ook negatiever ten opzichte van kinderen met gedragsproblemen. Zij willen niet dat de aandacht voor deze kinderen ten koste gaat van de aandacht voor de overige kinderen in de klas. Ik vraag wat de leerkracht hiervan vindt.

De leerkracht is het hiermee eens. Hij kan in principe goed omgaan met kinderen met gedragsproblemen in de klas. Hij heeft er wel problemen mee wanneer de aandacht voor deze kinderen ten koste gaat van het leerproces van de andere kinderen. Hier ligt voor deze leerkracht de grens.

De leerkracht vindt evenals een aantal collega's dat hij onvoldoende is opgeleid om kinderen met gedragsproblemen goed te begeleiden. Hij vindt dit een specifiek gebied en is van mening dat leerkrachten alleen voor het didactische gedeelte zijn opgeleid. Wanneer ik hem dan vertel dat Stevens van mening is dat gedrag niet losgekoppeld kan worden van leren en dat leer- en gedragsproblemen met elkaar te maken hebben, begrijpt hij dit wel. Hij is alleen van mening dat het in de huidige praktijk, met grote klassen, gewoon niet werkt.

Zowel ouders als leerkrachten zijn van mening dat kinderen zich in hun eigen tempo moeten kunnen ontwikkelen. Ouders merken daarbij wel op dat zij niet graag hebben dat hun kind teveel achterloopt bij de rest van de klas. Hoe verklaart de leerkracht dit verschil van mening?

De leerkracht is van mening dat het achterblijven in leerprestaties met de rest van de klas door ouders wordt gezien als een sociaal falen in deze maatschappij. De leerkrachten worden ook door

de ouders, directie en inspectie erop aangekeken wanneer de kinderen in hun klas benedengemiddeld scoren. Wanneer dit structureel het geval is voel je je ook als leerkracht falen.

Samenwerking met de school

Bij de helft van de ouders vindt dat zij te weinig invloed heeft op het onderwijsbeleid, terwijl een meerderheid van de leerkrachten vindt dat ouders voldoende invloed hebben op het onderwijsbeleid. Hoe verklaart de leerkracht dit verschil?

De leerkracht moet hier even over nadenken, maar denkt dat dit te maken heeft met de vele bemoeienis van de overheid met het onderwijs. Er wordt vanuit de overheid al zoveel druk op de leerkrachten gelegd, dat ze geen behoefte hebben aan meer inspraak van ouders. Zelf ervaart hij die druk wat minder omdat hij pas twee jaar voor de klas staat, maar hij kan zich voorstellen dat het anders is wanneer je langer in het onderwijs werkt. Hij vindt betrokkenheid van ouders bij het onderwijs goed, maar in een zekere mate. De grens is voor deze leerkracht, wanneer ouders zich gaan bemoeien met het onderwijs zelf. Daar bedoelt hij mee de manier waarop een leerkracht voor de klas staat. De leerkracht is hier immers voor opgeleid en de ouders zijn dat niet. Als ouders over deze grens heengaan, moet je ze duidelijk vertellen, dat de leerkracht de professional is. Het is wel goed wanneer ouders een eigen inbreng hebben. Ouders mogen hun mening geven maar het is aan de leerkrachten en de school, de visie van de school, of daar iets mee gebeurt. Uiteindelijk zijn ouders vrij om een school te kiezen voor hun kind, die aansluit bij hun eigen visie.

Samenwerking met de leerkracht

Ouders vinden van leerkrachten dat zij minder goed luisteren naar hen dan dat de leerkrachten dat zelf vinden, ook vindt bijna 40% van de ouders dat leerkrachten geen informatie vragen over hun kind. Ik vraag de leerkracht naar zijn mening hierover.

Wanneer ouders het idee hebben dat de leerkracht niet luistert dan heeft dit te maken met haar professionaliteit. We zijn allemaal mensen met eigen kwaliteiten en niet elke leerkracht beheerst alle aspecten van het vak even goed of beschikt over goede communicatievaardigheden. In de opleiding is hieraan nauwelijks aandacht besteed.

Dit zou ook een reden kunnen zijn voor het feit dat ouders zich onvoldoende gehoord voelen

Uit de enquêteresultaten blijkt dat ouders veel respect en begrip voor de taak en opdracht van de leerkracht hebben en ook veel meer vertrouwen hebben in de professionaliteit van de leerkracht, dan dat de leerkrachten zelf denken. Ik vraag de leerkracht naar zijn reactie.

De leerkracht zegt dit "echt leuk" te vinden. Hij denkt dat leerkrachten hier minder van overtuigd zijn, omdat je vooral iets van ouders hoort wanneer er iets fout gaat. Toch heeft hij ook wel complimenten van ouders gehad.

Interview Leerkracht B.

Achtergrondgegevens:

Werkervaring: 4 jaar, zij-instromer,.

Kinderen: ja

A. Vragen over de dialoog met ouders

1. Hoe verloopt het contact met ouders en welke factoren zijn hierop van invloed?

Over het algemeen verloopt de communicatie met ouders goed en merkt de leerkracht dat ouders bereid zijn om samen met haar tot goede resultaten te komen. Soms begrijpen ouders en de leerkracht elkaar niet en is er sprake van een meningsverschil. Ze probeert er samen met de ouders uit te komen, zodat iedereen weer met een tevreden gevoel verder kan. Volgens de leerkracht ligt de manier waarop je met ouders omgaat voor een deel aan je karakter, maar zeker ook aan je eigen waarden en normen. Je brengt als leerkracht je eigen waarden en normen mee in de klas. Zo vindt zij het belangrijk dat mensen op een respectvolle manier met elkaar omgaan en dat je probeert iedereen in zijn waarde te laten. Tijdens het gesprek is het belangrijk andere mensen aan het woord te laten, te laten uitpraten en te luisteren naar wat de ander te zeggen heeft. Dat het dan wel eens botst met ouders heeft ermee te maken dat zij zich van te voren niet altijd goed gerealiseerd heeft wat voor impact bepaald nieuws op ouders kan hebben. Ze denkt daar van tevoren wel over na, maar soms is de reactie van ouders toch heel anders dan ze verwacht had. Het kan met ouders ook botsen omdat er een te groot verschil is in opvoedingsideeën. Ze handelt vanuit haar eigen opvoedingsidee en daarnaast sterk vanuit de schoolregels. Zij wil graag dat volwassenen kinderen leren op een bepaalde manier met elkaar om te gaan en dat strookt niet altijd met wat er thuis gebeurt. Op het moment dat daar geen harmonie in zit en wanneer ouders niet bereid zijn om mee te werken aan de totstandkoming van die harmonie, botst het. Kleine meningsverschillen kunnen al leiden tot een woordenwisseling. Bijvoorbeeld: een kind spreekt de leerkracht niet netjes aan met juf .. , omdat de ouders van mening zijn dat aanspreken met de voornaam voldoende is. Om deze conflicten op te lossen refereert ze aan de schoolregels en wanneer ouders het daarmee niet eens zijn, verwijst zij door naar de directie. Wanneer er conflicten zijn dan hebben deze meestal betrekking op de prestaties of het gedrag van kinderen. Gedrag wordt over het algemeen door ouders wel herkend. Soms niet in eerste instantie maar als je wat langer doorpraat herkennen ouders toch wel bepaalde gedragingen van hun kind. Wanneer een kind niet presteert volgens de verwachtingen van de ouders en je moet vervolgens uitleggen waarom het kind extra hulp of RT nodig heeft, kan dit weleens voor emoties zorgen.

In de opvoeding vindt de leerkracht het heel belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn, maar dat je daarbij enorm goed rekening moet houden met de invloed die jouw gedrag heeft op jouw omgeving. Respect naar anderen toe en de manier waarop je elkaar aanspreekt vindt zij

belangrijk, evenals het nakomen van regels. Regels spreek je immers met elkaar af om een samenleving goed te laten lopen en een school is een samenleving in het klein. Ze verwacht dit gedrag ook van ouders. Waar zij op school soms tegen aanloopt is dat kinderen thuis te weinig regels en sturing krijgen aangeboden en dan op school in een situatie komen waarin heel veel regels zijn en heel veel sturing nodig is. Kinderen zijn dan niet gewend om daarmee om te gaan. Zij zijn zo vrij, dat ze echt moeite hebben om zich aan te passen. Het kost dan wel enige tijd en moeite voordat je die kinderen 'op de rit' hebt. Daarover zit je dan vaak met ouders niet op een lijn.

Volgens de leerkracht speelt haar karakter ook wel een rol bij het contact met ouders. Zij is over het algemeen rustig en vindt dat wel een handige eigenschap. Dingen worden door haar vanuit een rustig standpunt bekeken. Ook kan zij een stapje terug doen en de tijd nemen om te reflecteren, wanneer er iets niet goed gegaan is. Zij omschrijft zichzelf als flexibel en kan zich, tot een bepaalde hoogte, goed inleven in anderen. Zij gaat echter niet tegen haar eigen principes in. Zij blijft bij haar eigen ideeën maar probeert daarnaast wel met ouders mee te denken. Verder is zij toegankelijk voor ouders. Zij kunnen na schooltijd altijd binnenlopen wanneer zij het ergens niet mee eens zijn of vragen hebben. Wat haar betreft staat de deur altijd open. Het wordt dan op dat moment besproken of er wordt een nieuwe afspraak gemaakt.

2. Is het hebben van kinderen nog van invloed op het contact met ouders?

De leerkracht bevestigt dit. Je kunt meer rekening houden met de manier waarop je woorden overkomen, want je weet uit eigen ervaring hoe een bepaald bericht bij ouders kan vallen. En dan nog kun je het wel eens verkeerd inschatten.

3. In hoeverre speelt onderwijservaring een rol bij het contact met ouders?

Volgens de leerkracht speelt dit misschien wel een rol, maar zij denkt dat levenservaring belangrijker is. Nu zij ouder is laat zij zich minder snel overrompelen en komt zij beter voor zichzelf op. Ook op andere gebieden heeft zij meer ervaring opgebouwd. Zij leert ook. In het begin van haar onderwijsloopbaan liet zij mensen gemakkelijker te dichtbij komen. Nu houdt zij meer afstand en neemt zij de tijd voor zichzelf om dingen gewoon goed te kunnen overdenken.

4. Hoe denk je over de “democratische professionaliteit”, zoals Jacobs deze ziet? (na uitleg over dit begrip te hebben gegeven)

De leerkracht maakt hierbij een onderscheid tussen de dialoog over het schoolbeleid en het kind. Zij wil het schoolbeleid wel aan ouders uitleggen en verdedigen, maar gaat met hen hierover niet in discussie. Over het kind wil zij wel in dialoog met de ouders treden. Zij ziet de ouders ook als experts op het gebied van hun kind. Hun visie is belangrijk. De leerkracht wil wel samenwerken met ouders en vindt ook dat geprobeerd moet worden op een lijn te komen met ouders, ook bij moeilijke kwesties. Je kunt op een amicale manier omgaan met kinderen voor zover de situatie, hun leeftijd en gedrag dat toelaten, maar het feit blijft dat de leerkracht de baas is in de klas. De leerkracht is degene die de regels uitzet in de klas en vervolgens bewaakt.

Wanneer er sprake is van “democratische professionaliteit” ga je volgens deze leerkracht naar een heel ander systeem toe en zou je een paar keer per jaar met ouders moeten overleggen over het

beleid en eventueel wijzigingen moeten aanbrengen. Ouders kunnen via de ouderraad invloed uitoefenen op het beleid.

Ik vraag wat de leerkracht doet, wanneer zij zich in een gesprek met ouders aangevallen voelt. Wanneer zij zich in een gesprek aangevallen voelt door ouders, probeer zij bij zichzelf te blijven. Zij maakt dan vaak een nieuwe afspraak, zodat zij zich kan voorbereiden op een nieuw gesprek en vraagt eventueel aan collega's om hierbij aanwezig te zijn. Als zij zich echt bedreigd voelt zoekt zij naar veiligheid. Dit doet zij door er een collega bij te vragen en door de tijd te nemen om over het probleem na te denken, zodat zij haar mening met argumenten kan onderbouwen. Dit doet zij liever dan dat zij zich laat overrompelen door de emoties van een ander en dan de neiging heeft dingen te zeggen waar zij later spijt van heeft, of toezeggingen te doen die zij niet waar kan maken. Zij vindt het ook fijn om een collega erbij te hebben om het tegendeel te kunnen bewijzen, wanneer er later onware dingen zouden worden beweerd.

B. Bespreking resultaten enquête ouders-leerkrachten

Onderwijs en opvoeding; rechten en plichten

Hoe verklaart deze leerkracht het verschil in mening tussen leerkrachten en ouders over het vastleggen van de wederzijdse verwachtingen en inspanningen in een overeenkomst?

De leerkracht vertelt dat men op school momenteel bezig is met het onderwerp 'gedrag', in verband met ontwikkelingen binnen het onderwijs. Komende jaren zullen meer leerlingen naar reguliere basisscholen gaan die voorheen naar het speciaal onderwijs gingen. Daarom wil de school een duidelijk beleid opstellen. Welke kinderen kunnen goed begeleid worden op onze school en voor welke kinderen is er misschien (nog) niet genoeg expertise in huis. *Maar nu heb je het vooral over kinderen?*

Wij willen gedragsregels voor leerlingen opstellen en daaruit voortkomend ook gedragsregels voor ouders. Wat accepteren wij van ouders wel en niet. De leerkrachten willen werken met schoolcontracten omdat wij als leerkrachten tegen bepaalde zaken aanlopen die met gedrag te maken hebben. *Ik vraag tegen welk gedrag de leerkrachten dan aanlopen, waarvoor regels opgesteld zouden moeten worden.* De leerkracht noemt intimidatie en een weinig respectvolle bejegening van de leerkracht.

De taak van de leerkracht

Ik vertel de leerkracht dat ik verbaasd ben over het feit dat het voor het grootste deel van de leerkrachten duidelijk is wat tot hun werkzaamheden behoort. In de literatuur wordt immers vermeld dat de grenzen van het beroep steeds meer verlegd worden.

De leerkracht vertelt dat haar taken vastliggen in haar taakomschrijving, maar dat zij soms weleens verrast wordt door wat ervan haar verwacht wordt. Zij vindt zelf dat opvoeden tot haar taken behoort. Je bent als leerkracht de hele dag door kinderen aan het corrigeren en aan het complimenteren op gedrag. Dit hoeven maar hele kleine correcties te zijn van "het niet in je neus

peuteren” tot “iemand geen duw geven als iets je niet bevalt, maar een conflict mondeling oplossen” .

Ik vraag de leerkracht hoe het komt dat de leerkrachten de opvoedende taak belangrijker vinden dan de ouders.

De leerkracht antwoordt dat dit komt omdat je dit als leerkracht niet kunt laten. Dit heeft niet alleen te maken met de algemeen geldende normen en waarden die je overbrengt, maar ook met rust en regels in de klas. De leerkracht denkt dat de ouders het wel eens zullen zijn met deze correcties, maar zij mengt zich niet in de opvoeding thuis, tenzij er zich op school problemen voordoen. Wanneer een leerling 's ochtends steeds moe is, informeert ze wel, in het belang van het kind, naar het slaappatroon. De leerkracht denkt dat de ouders deze vraag anders hebben beantwoord, omdat zij waarschijnlijk iets anders onder opvoeding verstaan. Zij vermoedt dat ouders niet willen dat school zich met de opvoeding thuis bemoeit, maar dat wel willen dat hun kinderen op school de algemene normen en waarden krijgen aangeleerd.

Het feit dat ouders kennisoverdracht belangrijker vinden dan leerkrachten is volgens deze leerkracht te verklaren door het feit dat ouders in de eerste plaats verwachten dat een school er is om kennis over te dragen. Kennisoverdracht is belangrijk, maar de sociale vorming is volgens haar ook heel belangrijk. Wanneer een kind zich sociaal niet op een goede manier ontwikkelt, dan heeft het aan die kennis uiteindelijk ook niet zo veel. Op school moet een kind ook in een groep kunnen functioneren, terwijl er in een gezin vaak maar 1, 2 of 3 kinderen zijn.

De taak van de leerkracht en passend onderwijs

Zowel ouders als leerkrachten zijn van mening dat kinderen zich in hun eigen tempo moeten kunnen ontwikkelen. Ouders merken daarbij wel op dat zij niet graag hebben dat hun kind teveel achterloopt bij de rest van de klas.

Iedere ouder wil volgens de leerkracht het beste voor zijn kind en wanneer je dan van de leerkracht hoort dat je kind achterblijft bij de rest van de klas, zul je de verwachtingen die je had over je kind aan moeten passen. Ouders vinden dit moeilijk en zijn bang dat het kind op een lager niveau uitkomt, wanneer je het zich in haar of zijn eigen tempo laat ontwikkelen. Volgens de leerkracht zouden ouders zich af moeten vragen, wat er met hun kind gebeurt wanneer het een tempo moet volgen wat het eigenlijk niet aankan. Frustratie of faalangst bij het kind kan hiervan het gevolg zijn. Dit kan uiteindelijk veel grotere gevolgen hebben voor de verdere ontwikkeling van een kind dan wanneer het een eigen leerweg volgt.

Leerkrachten vinden het moeilijker om met gedragsproblemen om te gaan dan met leerproblemen. Bij gedragsproblemen wordt een grens getrokken.

De leerkracht vindt dat de school bepaalde gedragsproblemen moet en kan hanteren, maar dat er wel grenzen zijn aan de kennis en kunde van de leerkrachten.

De leerkrachten hebben ook gemerkt dat het moeilijker is een paar kinderen met gedragsproblemen op te vangen in een groep met verder “normaal” functionerende kinderen, dan dat je deze kinderen plaatst in een kleine groep kinderen die allemaal gedragsproblemen hebben. Zij hebben dit ook teruggekoppeld gekregen vanuit het speciaal onderwijs. In zo'n speciale klas

kun je heel strenge en duidelijke regels hanteren, terwijl kinderen met gedragsproblemen in een “normale” klas zich moeten conformeren aan de regels die hier gelden, terwijl dat voor die kinderen heel moeilijk is.

Je gaat dan als leerkracht voor een leerling met gedragsproblemen aparte regels hanteren en dat wringt dan weer met de regels voor de rest van de groep en vervolgens is dit moeilijk vol te houden.

Ouders staan ook negatiever ten opzichte van kinderen met gedragsproblemen. Zij willen niet dat de aandacht voor deze kinderen ten koste gaat van de aandacht voor de overige kinderen in de klas. Ik vraag wat de leerkracht hiervan vindt.

Volgens de leerkracht is dit ook het knelpunt. Zij heeft ook gemerkt dat kinderen met gedragsproblemen op een gegeven moment te veel aandacht opeisen. Zij vindt dit dan ook een reële angst van de ouders.

Ik vertel de leerkracht dat ouders veel begrip hebben voor de positie van de leerkracht binnen het passend onderwijs en dat zij ook bang zijn dat de leerkracht te zwaar belast wordt.

Dit had de leerkracht niet verwacht, zij heeft altijd het idee dat ouders gemakkelijk denken over het beroep van leerkracht, vooral vanwege de werktijden en de vele vakanties. Ze vertelt dat ze veel verschillende banen heeft gehad, maar nog nooit zo hard heeft moeten werken als nu in het onderwijs.

Samenwerking met de school

De ouders voelen zich over het algemeen welkom op school, maar minder dan dat de leerkracht dit vindt.

De leerkracht vertelt dat zij tegen de ouders zegt dat de deur altijd open staat en volgens haar geldt dit voor alle leerkrachten. Wanneer de ouders zich dan minder welkom voelen, dan ligt dit waarschijnlijk aan de schroom bij ouders. Ouders moeten dan wel na schooltijd langskomen en niet voordat de lessen beginnen.

Samenwerking met de leerkracht

Uit de enquêteresultaten blijkt dat ouders veel respect en begrip voor de taak en opdracht van de leerkracht hebben en ook veel meer vertrouwen hebben in de professionaliteit van de leerkracht, dan dat de leerkrachten zelf denken. Ik vraag de leerkracht naar haar reactie.

Reactie van de leerkracht: “Geweldig”. Ze had dit niet verwacht maar denkt dat dit komt omdat ouders dit niet laten merken. Je hoort vaker iets op het moment dat het niet goed gaat. Wanneer iets wel goed gaat, blijft het stil. Dit komt in alle bedrijfstakken voor. Leerkrachten vragen er ook nooit expliciet naar.

Ouders vinden van leerkrachten dat zij minder goed luisteren naar hen dan dat de leerkrachten dat zelf vinden, ook vindt bijna 40% van de ouders dat leerkrachten geen informatie vragen over hun kind. Ik vraag de leerkracht naar haar mening hierover.

De leerkrachten kunnen de 10 minuten gesprekken op twee verschillende manieren in gaan. Wanneer zij iets signaleren op cognitief of sociaal emotioneel gebied nodigen zij de ouders uit en delen dit mee. Vervolgens vragen zij naar de mening van de ouders hierover. Wanneer ouders zelf naar de leerkrachten toekomen, dan start het gesprek altijd met de opmerking of de ouders iets willen vertellen of vragen.

Ik vraag vervolgens hoe het dan komt dat een aantal ouders onvoldoende het gevoel heeft dat de leerkracht informatie aan hun vraagt.

De leerkracht antwoordt dat dit misschien komt omdat zij dit toch niet expliciet genoeg vraagt.

Ouders vinden ook dat de leerkrachten minder goed naar hun luisteren dan dat de leerkrachten dit van zichzelf vinden. Hoe verklaar je dit?

De leerkracht heeft hier geen verklaring voor. Ze probeert altijd wel goed te luisteren.

Ouders zijn voor het overgrote deel (86%) bereid om over de opvoeding van hun kinderen met de leerkracht te overleggen wanneer er op school problemen zijn met hun kind. De leerkrachten zijn hier terughoudender in. Ik vraag de leerkracht wat hiervoor de verklaring kan zijn.

De leerkracht had dit niet verwacht. Zij had verwacht dat dit precies andersom zou zijn.

Hier is sprake van een discrepantie. Aan een kant willen ouders niet dat je je met de opvoeding van hun kind bemoeit, maar aan de andere kant willen ze wel overleggen met de leerkracht wanneer er sprake is van problemen.

Ze denkt dat leerkrachten terughoudender zijn omdat je aan de eigenheid van mensen komt wanneer je je met de opvoeding van hun kinderen bemoeit. Het is voor een leerkracht moeilijk te bepalen in hoeverre je je met een thuissituatie kunt bemoeien.

Interview Leerkracht C.

Achtergrondgegevens:

Werkervaring: 36 jaar in het onderwijs

Kinderen: ja

1. Hoe verloopt het contact met ouders en welke factoren zijn hierop van invloed?

Doorgaans verloopt het contact met ouders prettig en de leerkracht neemt de ouders ook serieus. Meestal staan de neuzen wel dezelfde kant op. Zij is er zich ook van bewust dat wanneer het contact met ouders niet goed is, dat dat dan ook van invloed is op het contact dat je als leerkracht met het kind hebt. In haar loopbaan als leerkracht is het haar twee keer niet gelukt om met de ouders op een lijn te komen. Daardoor verliep ook het contact met de leerling moeizaam. Het conflict had betrekking op de bemoeienis van ouders met haar werk. Het kan dan betrekking hebben op afspraken die met de leerling zijn gemaakt over het huiswerk, een vergeten agenda of proefwerken, waar ouders zich inhoudelijk mee bemoeien en over opbellen in de pauze. Zij voelt zich dan niet gesteund door de ouder en de leerling leert er zelf niets van. De leerkracht deelt de ouder dan mee dat zij het niet prettig vindt dat de ouder haar daarover opbelt en dat zij vasthoudt aan het beleid. Zij probeert zich daarbij wel altijd goed te realiseren dat dit gedrag van ouders eigenlijk te maken heeft met de betrokkenheid bij hun kind en niet bedoeld is als kritiek op haar. Daarna is het niet meer goed gekomen met deze ouders. Ondanks dat ze het hier op school maar twee keer heeft meegemaakt dat het niet gelukt is de relatie goed te houden, valt dit haar niet altijd mee. Ze vindt dat ze er hard voor moet werken. Ze vermoedt dat dit te maken heeft met haar uitgesproken karakter en ze beschouwt het onderwijs als haar terrein. Wanneer ze bepaalde regels heeft ingesteld is dat niet omdat zij die zelf verzonnen heeft, maar omdat deze schoolbreed zijn ingevoerd. *Staan die ouders dan ook achter die regels?* Doorgaans wel, maar er zijn altijd per klas een paar ouders waar je nog eens mee moet praten. Aan het begin van het schooljaar op de informatieavond worden die regels nog eens genoemd. Aan deze regels wordt niet getornd, ook niet wanneer ouders het er niet mee eens zijn. *Dus jouw karakter is van invloed op de communicatie?* Dat vindt de leerkracht wel. Ze vertelt dat ze ook wel eens als “onconventioneel” is bestempeld, omdat zij het anders doet dan de meeste leerkrachten. Ze is direct en komt sterk voor haar mening uit. Sommige ouders hebben hier moeite mee, hoewel ze wel weet op welke manier ze iets aan de orde moet stellen. Ze beschouwt zichzelf als medeopvoeder, maar alleen op het gebied van sociaal gedrag en emotioneel welbevinden. Wanneer zij ziet dat een kind niet goed verzorgd wordt, zegt zij dat. Ouders vinden dit soms niet prettig, maar de leerkracht wijst er dan op dat zij dit zegt in het belang van het kind. De meeste ouders herkennen haar inzet en grote betrokkenheid bij de leerlingen wel en waarderen dit ook. Zij blijft in het gesprek met ouders wel bij zichzelf, maar probeert daarbij wel af te stemmen op degene die tegenover haar zit. Zij heeft heel lang begrip voor de mening van ouders, behalve wanneer het belang van het kind geschaad wordt, doordat ouders hun eigen belang voorop stellen. Het belang van het kind staat bij haar voorop. Zij legt dit ook aan ouders uit. Zij bemiddelt ook wel eens bij lastige kwesties met ouders, want ouders luisteren uiteindelijk wel naar haar, omdat zij herkennen dat zij vanuit haar hart praat. In een

gesprek met ouders kan zij ook wel eens van mening veranderen, maar niet te vaak. Zij laat in een gesprek ook merken dat zij de betrokkenheid van ouders waardeert, maar het moet geen bemoeizucht worden met haar werk. Dan haakt zij af. *Wat versta je onder bemoeizucht?* De grens is bijvoorbeeld commentaar op de hoeveelheid huiswerk die kinderen meekrijgen of haar beoordeling van een werkstuk. Dan vraagt ze zich af of ouders haar werk gaan doen. De leerkrachten zijn ervoor opgeleid en de deskundigen. Zij hebben onderwijservaring en kunnen beoordelen wat al dan niet goede methodes zijn. *Hoe zie jij ouders dan, als ervaringsdeskundigen?* De leerkracht antwoordt bevestigend, wat betreft het welbevinden en de prestaties van hun kind. Dan verkeren ouders in een gelijkwaardige positie en dat zegt zij dan ook. Een van haar uitspraken aan ouders is dan ook: We moeten het samen doen.

Haar eigen waarden en normen en ideeën over opvoeding spelen volgens haar minder een rol. Ze is sterk met waarden en normen opgevoed en heeft een sterk geweten en rechtvaardigheidsgevoel ontwikkeld. Ondanks dat haar dit wel in de weg kan zitten, probeert zij wel zo veel mogelijk te respecteren dat iemand het anders doet. Zij grijpt ook alleen in extreme gevallen in, wanneer het belang van het kind geschaad wordt. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een leerling er echt onverzorgd uitziet. Met de nodige terughoudendheid zegt zij er dan wel wat van. Zij is er zich daarbij terdege van bewust dat zij dit alleen maar goed krijgt, wanneer zij ook de relatie met de ouders goed houdt.

Wat doe je wanneer je je in een gesprek in het nauw gedreven voelt?

Zij heeft geleerd aan te geven dat zij het gesprek op deze manier niet prettig vindt en daar een vervelend gevoel bij krijgt. Ze heeft ook wel eens een gesprek afgekapt omdat het de verkeerde kant op dreigde te gaan. Ze neemt dan de tijd om na te denken en maakt een nieuwe afspraak. Ouders verwachten deze reactie van haar niet, maar uiteindelijk komt het wel goed. Je komt dan niet in een oeverloze discussie terecht. Andere collega's zullen dat niet zo gauw doen maar zij heeft geleerd dat op een professionele manier te doen. Mensen accepteren het ook, want zij heeft verder nooit problemen.

2. Is het zelf hebben van kinderen nog van invloed op het contact met ouders?

Vanaf het moment dat de leerkracht zelf kinderen had, zag zij wel meer die betrokkenheid die ouders voor hun kinderen hebben dan daarvoor. Zij wist het daarvoor ook wel, maar benoemt dit als "onbewust bekwaam", later werd zij "bewuster bekwaam". Haar kinderen functioneren ook als voorbeeld in het gesprek met ouders.

Opvoedkwaliteiten hebben volgens haar niet altijd te maken met het feit of je zelf kinderen hebt.

3. In hoeverre speelt je onderwijservaring of leeftijd mee in het contact met ouders?

De leerkracht vertelt dat zij wat terughoudender is geworden in de loop der tijd omdat zij van mening is dat de betrokkenheid van ouders soms neigt naar bemoeizucht. Dat kan zij niet accepteren.

4. Hoe denk je over de democratische professionaliteit, zoals Jacobs deze ziet?

Zij vindt dit wel een heel mooi streven, maar er moet niet nog meer aan de deskundigheid van de leerkracht getornd worden. Zij wordt weleens moe van het woord democratie. Iedereen wil volgens haar inspraak hebben, maar er moet toch iemand zijn die de touwtjes in handen houdt en zegt hoe het moet. Over professionaliteit zegt ze dat je niet zomaar een professional bent, wanneer je vier jaar Pabo hebt gevolgd. Je brengt bagage mee in de vorm van persoonlijke en algemene ontwikkeling. Daarnaast is het belangrijk van kinderen te houden. Ook is zij van mening dat een leerkracht niet haar eigen rol centraal moet stellen. De ontwikkeling van het kind staat voorop. De persoonlijkheid van de leerkracht is bepalend voor de sfeer in de groep.

Op welke manier zou de communicatie met de ouders nog verbeterd kunnen worden?

De leerkracht vindt de 10-minuten gesprekken te kort. Vroeger was er elke maand een 10-minuten gesprek. Ze vertelt dat ze nu e-mailcontact heeft over zaken, waarvoor ouders vroeger de klas in kwamen. Dit bevordert volgens haar de zelfstandigheid van de leerlingen. De e-mails zijn een middel om te controleren of de leerlingen een bericht of mededeling goed aan hun ouders overbrengen. Zij vindt tenslotte dat ouders en leerkrachten elkaar als “partners” moeten zien.

Bespreking resultaten enquête ouders-leerkrachten

Achtergrondkenmerken ouders

We bekijken samen de analyse van de achtergrondkenmerken van de ouders en ik confronteer de leerkracht met het hoge opleidingsniveau van de ouders, 71% is hoogopgeleid. Merkt de leerkracht hier nog iets van in het contact met ouders?

Dat zoveel ouders hoogopgeleid zijn verbaast de leerkracht in het geheel niet. Volgens haar is dit ook de reden van de neiging tot bemoeizucht van de ouders met het onderwijs. Ze vertelt dat ze wel openstaat voor verbetering. Wanneer ouders bij haar komen en overleggen over mogelijkheden voor extra of andere lesstof, gaat zij hiernaar vaak op zoek. Ook merkt zij op dat het niet zo is, zoals uit onderzoek is gebleken, dat zij van kinderen van hoogopgeleide ouders hogere verwachtingen heeft dan van kinderen van lager opgeleide ouders. Zij stelt aan alle kinderen hoge eisen. Wat dat betreft is zij niet in een hokje te plaatsen.

Onderwijs en opvoeding; rechten en plichten

Hoe verklaart deze leerkracht het verschil in mening tussen leerkrachten en ouders over het vastleggen van de wederzijdse verwachtingen en inspanningen in een overeenkomst?

De leerkracht vertelt dat zij destijds het bestuur geadviseerd heeft een gedragscode op te stellen. Mede vanwege de bemoeienis van ouders wil zij graag dat de wederzijdse rechten en plichten vastgelegd worden. Dit is in een directievergadering aan de orde gekomen. De directie heeft dit opgepakt toen bleek dat iedereen daar wel behoefte aan had. Er is vervolgens een werkgroep opgesteld, waarvan deze leerkracht ook deel heeft uitgemaakt. Alle overkoepelende regels voor ouders, leerkrachten en leerlingen worden in deze overeenkomst vermeld. Op deze manier kan de

school naar buiten komen met haar verhaal en ouders kunnen zich hieraan conformeren of niet. *Ik vraag of de ouders ook nog inspraak hebben gehad bij het opstellen van het contract.* De leerkracht vertelt dat het niet samen met de ouders is opgesteld maar dat de verwachtingen van beide partijen hierin vermeld worden. De ouders die het er niet mee eens zijn volgens de enquête willen volgens de leerkracht wel bepalen hoe de school het doet, maar andersom willen zij dat niet. Liever houden zij de touwtjes zelf in handen. De leerkracht geeft hiervan een voorbeeld. Aan de ene kant willen ouders hulp wanneer hun kind na schooltijd wordt gepest, maar ze willen niet dat hun kind nablijft om half vier wanneer het kind een keer straf heeft. Ouders zijn niet consequent volgens de leerkracht.

De taak van de leerkracht

Ik vertel de leerkracht dat ik verbaasd ben over het feit dat het voor het grootste deel van de leerkrachten duidelijk is wat tot hun werkzaamheden behoort. In de literatuur wordt immers vermeld dat de grenzen van het beroep steeds meer verlegd worden.

Het is voor de leerkracht duidelijk waar de grenzen van haar taak liggen. Die grens wordt voor haar bepaald door het welbevinden van het kind. Dus wanneer dit in gevaar komt, vindt zij dat zij zich ook met de opvoeding mag bemoeien.

Ik vraag de leerkracht hoe het komt dat de leerkrachten de opvoedende taak belangrijker vinden dan de ouders.

De leerkracht is het met de ouders eens dat zij hoofdopvoeder zijn. Onder haar opvoedende taak op school vindt zij sociale vorming bestaan. Zij rekent hieronder vooral het aanspreken van leerlingen op hun gedrag.

Ouders verwachten volgens haar vaak dat een school altijd "leuk" is. Kennisoverdracht aan kinderen en de ontwikkeling bevorderen is volgens de leerkracht de belangrijkste taak. Een school is een instituut en niet altijd leuk, net als het leven. Haar hart voor kinderen is haar belangrijkste drijfveer. En dan gaat de rest vanzelf.

De taak van de leerkracht en passend onderwijs

Ouders staan negatiever ten opzichte van kinderen met gedragsproblemen dan kinderen met leerproblemen. Zij willen niet dat de aandacht voor deze kinderen ten koste gaat van de aandacht voor de overige kinderen in de klas. Ik vraag wat de leerkracht hiervan vindt.

De leerkracht vertelt dat ze een opleiding volgt voor gedragsspecialist en dat het belangrijk is dat leerkrachten met gedragsproblemen kunnen omgaan. Wanneer je weet hoe je met gedragsproblemen om moet gaan, kun je deze problemen vaak aanpakken voordat het uit de hand loopt. Het is volgens haar dan niet nodig dat de rest van de klas hier last van heeft. Maar dan moet je als leerkracht wel weten hoe je dit moet doen en daar zijn leerkrachten niet voor opgeleid. Kinderen met gedragsproblemen die vroeger naar het speciaal onderwijs werden verwezen moeten nu op school gehouden worden. Leerkrachten die zijn opgeleid voor het regulier onderwijs moeten nu ineens ook om kunnen gaan met kinderen met gedragsproblemen. Nu worden kinderen met gedragsproblemen vaak gezien als een stoorzender, terwijl je anders met het kind omgaat,

wanneer je rekening houdt met de eigenheid en incompetentie van het kind. Hier zit volgens haar wel een grens aan en deze wordt bepaald door de veiligheid van de rest van de klas. In het verleden is er veel gedoe geweest met ouders rondom kinderen met gedragsproblemen.

Samenwerking met de school

Leerkrachten vinden over het algemeen de ondersteunende werkzaamheden van ouders op school belangrijk dan de ouders. Hoe denk jij hierover?

De leerkracht is het hier niet mee eens. Zij heeft liever niet dat ouders op school ondersteunende werkzaamheden verrichten die te maken hebben met onderwijskundige activiteiten, maar bijvoorbeeld leesouders vindt zij prima. Ondersteuning bij andere activiteiten, bijvoorbeeld bij een sportdag, stelt ze juist erg op prijs.

Ik vertel dat de ouders de school minder als partner in de opvoeding van hun kinderen zien dan de leerkrachten.

De leerkracht ziet hierin een bevestiging dat de ouders zich wel met de school willen bemoeien, maar dat de ouders liever niet hebben dat de school zich met hen bemoeit.

Bij de helft van de ouders vindt dat zij te weinig invloed heeft op het onderwijsbeleid, terwijl een meerderheid van de leerkrachten vindt dat ouders voldoende invloed hebben op het onderwijsbeleid. Hoe verklaart de leerkracht dit verschil?

De leerkracht weet niet waar zij hierbij aan moet denken. Voor feesten en partijen is er de ouderraad. Via de MR-raad hebben ouders advies- en instemmingsrecht op besluiten die door school worden genomen. Wanneer ouders het ergens niet mee eens zijn kan de directie een besluit eigenlijk niet doorvoeren. Schoolregels zijn ingesteld in het belang van het kind en zij vindt niet dat leerkrachten, als deskundigen, dit ten opzichte van ouders zouden moeten verdedigen. Ouders moeten zich hieraan conformeren. Wanneer je voor een school kiest, dan leg je je neer bij het beleid. Natuurlijk zijn ideeën welkom, maar er zijn grenzen t.a.v. het vastgestelde beleid. Ook vindt zij dat ouders geen inspraak zouden moeten hebben in de organisatie van de lessen, de methodes en de manier waarop de lessen gegeven worden.

Samenwerking met de leerkracht

Uit de enquêteresultaten blijkt dat ouders respect en begrip voor de taak en opdracht van de leerkracht hebben en ook veel meer vertrouwen hebben in de professionaliteit van de leerkracht, dan dat de leerkrachten zelf denken. Ik vraag de leerkracht naar haar reactie.

De leerkracht had dit niet verwacht. Omdat ouders de neiging hebben zich zoveel met het onderwijs te bemoeien krijgt zij het idee, dat ouders vinden dat leerkrachten het niet goed doen. Ze maakt hierbij de opmerking dat ze dit misschien wel een beetje gechargeerd brengt.

Ouders zijn voor het overgrote deel (86%) bereid om over de opvoeding van hun kinderen met de leerkracht te overleggen wanneer er op school problemen zijn met hun kind. De leerkrachten zijn hier terughoudender in. Ik vraag de leerkracht wat hiervoor de verklaring kan zijn.

De leerkracht geeft hierop een voorbeeld van de bemoeienis van een ouder met de inhoud van haar beroep, waarbij de ouder te ver is gegaan. En zo hebben volgens haar veel collega's voorbeelden hiervan. Zo bestaat er irritatie bij haar wanneer er door de klacht van slechts één ouder regels opeens veranderd worden. Zo mag er op school geen snoep meer uitgedeeld worden, zelfs het uitdelen van een dropje na het uitvoeren van een klassendienst door een leerling is nu verboden. Ze zegt hierover ook: Dan krijg je al gauw: "De ouders vinden dat....." Ze waarschuwt haar collega's er ook vaak voor om niet te generaliseren, aangezien het maar om een paar ouders gaat.

Ik vraag vervolgens hoe het dan komt dat een aantal ouders onvoldoende het gevoel heeft dat de leerkracht informatie aan hun vraagt.

De leerkracht antwoordt dat dit in samenspraak met de ouders gebeurt. Wanneer zij informatie geeft, bijvoorbeeld over het gedrag van een kind, dan vraagt zij bijna altijd aan de ouders of zij dit gedrag ook bij hun kind herkennen. Ze vraagt of de ouders herkennen wat ze over hun kind vertelt. *Ik vraag vervolgens of de leerkracht ook informatie aan de ouders vraagt, zonder dat er sprake is van een probleem.* De leerkracht antwoordt bevestigend. Zij vraagt ook vaak hoe het met de leerling gaat, en of de ouders iets willen vertellen of dat de ouders willen dat zij iets vertelt. Zij denkt dat dit ook komt omdat je als leerkracht een ouder in bepaalde groepen maar een paar keer per jaar ziet en deze gesprekken dan toch meer het karakter hebben van informatieoverdracht. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de voorbereiding op de Cito-toets en de uitslag hiervan